

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
«СЕРЕДНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА №45»
ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ м. КИЄВА
НА 2023/2024 НАВЧАЛЬНИЙ РІК**

5-6 класи

Погоджено
на засіданні
педагогічної ради
(протокол № 1
від 28.08.2023)

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
І-ІІІ СТУПЕНІВ «СЕРЕДНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА №45»
ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ М. КИЄВА
ДЛЯ 5-6-х КЛАСІВ У 2023/2024 Н.Р.**

Освітня програма для 5-6-х класів закладу загальної середньої освіти на адаптаційному циклі базової середньої освіти (далі – Освітня програма) розроблена на виконання Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти», з метою забезпечення впровадження Державного стандарту базової середньої освіти, що застосовується з 1 вересня 2022 року для учнів, які навчаються за програмами дванадцятирічної повної загальної середньої освіти.

Освітня програма окреслює обов’язкові та рекомендовані підходи до планування й організації закладом загальної середньої освіти та використання ним в освітній діяльності єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов’язкових результатів навчання на адаптаційному циклі, визначених Державним стандартом базової середньої освіти.

Освітня програма для 5-х (5-А та 5-Б) 6-х (6-А та 6-Б) класів закладу загальної середньої освіти, розроблена на основі Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти та її додатків, відповідно до частини третьої статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту» та на виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 року № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти».

Класи	Додатки до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти
5-А, 5-Б 6-А, 6-Б	<i>Додаток 1.</i> Загальний обсяг навчального навантаження для закладів із навчанням українською мовою. <i>Додаток 3.</i> Типовий навчальний план для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою. <i>Додаток 5.</i> Перелік модельних навчальних програм для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти. (Визначено модельні навчальні програми, котрі розроблені для всього рівня базової середньої освіти (5-9 класи) або окремо для кожного циклу, а також, які отримали гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»).

Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за Освітньою програмою

Навчання за Освітньою програмою на адаптаційному циклі базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документами (свідоцтвом досягнень та свідоцтвом про здобуття початкової освіти).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року.

Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів.

Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року № 955), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314.

Загальний обсяг навчального навантаження на адаптаційному циклі базової середньої освіти та його розподіл між освітніми галузями

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-х класів з українською мовою навчання складає 28 год/тиждень або 980 год/рік. Разом загальний обсяг навчального навантаження у 5-А та 5-Б класах ЗЗСО №45 становить:

- гранично допустиме річне навантаження учнів – **56 год/тиждень** або **1960 год/рік**;
- загальнорічна кількість годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи) - **62 год/тиждень** або **2170 год/рік**.

Нижче у таблиці наведено розподіл тижневого та річного навчального навантаження в розрахунку на один 5-ий клас, відповідно до розподілу між освітніми галузями:

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження в годинах			
	Обсяг	Рекомендоване	Мінімальне	Максимальне
Мовно-літературна	на тиждень	11	-	-

	на рік	385	-	-
Математична	на тиждень	5	-	-
	на рік	175	-	-
Природнича	на тиждень	2	-	-
	на рік	70	-	-
Соціальна і здоров'язберезувальна	на тиждень	-	1	-
	на рік	-	35	-
Громадянська та історична	на тиждень	-	1	-
	на рік	-	35	-
Технологічна	на тиждень	2	-	-
	на рік	70	-	-
Інформатична	на тиждень	-	1	-
	на рік	-	35	-
Мистецька	на тиждень	2	-	-
	на рік	70	-	-
Фізична культура	на тиждень	3	-	-
	на рік	105	-	-
Додаткові години на вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх компонентів тощо	на тиждень	3		
	на рік	105		
Загальнорічна кількість навч. годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	на тиждень	31		
	на рік	1085		
Гранично допустиме річне навантаження учнів	на тиждень	28		
	на рік	980		

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 6-х класів з українською мовою навчання складає 34 год/тиждень або 1190 год/рік. Разом загальний обсяг навчального навантаження у 6-А та 6-Б класах ЗЗСО №45 становить:

- гранично допустиме річне навантаження учнів – **62 год/тиждень** або **2170 год/рік**;
- загальнорічна кількість годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи) - **68 год/тиждень** або **2380 год/рік**.

Нижче у таблиці наведено розподіл тижневого та річного навчального навантаження в розрахунку на один 6-ий клас, відповідно до розподілу між освітніми галузями:

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження в годинах			
	Обсяг	Рекомендоване	Мінімальне	Максимальне
Мовно-літературна	на тиждень	11	-	-
	на рік	385	-	-
Математична	на тиждень	5	-	-
	на рік	175	-	-
Природнича	на тиждень	4	-	-
	на рік	140	-	-
Соціальна і здоров'язберезувальна	на тиждень	-	1	-
	на рік	-	35	-
Громадянська та історична	на тиждень	2	-	-
	на рік	70	-	-
Технологічна	на тиждень	2	-	-
	на рік	70	-	-
Інформатична	на тиждень	-	1	-
	на рік	-	35	-
Мистецька	на тиждень	2	-	-
	на рік	70	-	-
Фізична культура	на тиждень	3	-	-
	на рік	105	-	-
Додаткові години на вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх компонентів тощо	на тиждень	3		
	на рік	105		
Загальнорічна кількість навч. годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	на тиждень	34		
	на рік	1190		
Гранично допустиме річне навантаження учнів	на тиждень	31		
	на рік	1085		

Навчальний план

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень (за навчальними предметами) окреслено у **навчальному плані** (таблиця №1), що дає цілісне уявлення про зміст і структуру навчання на адаптаційному циклі базової середньої освіти.

У навчальному плані встановлюється погодинне співвідношення між окремими навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення у 5-6-х класах. Визначаються додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей і міжгалузевих курсів.

У навчальному плані ЗЗСО №45 визначено перелік навчальних предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також предмети/курси варіативного освітнього компоненту з урахуванням освітніх потреб учнів.

Навчальне навантаження у навчальному плані орієнтоване на «рекомендований» навчальний час, визначений базовим навчальним планом Державного стандарту базової середньої освіти для вивчення певної галузі на адаптаційному циклі.

Кількість навчальних годин на вивчення інтегрованих курсів ЗЗСО №45 визначає самостійно з урахуванням навчального навантаження на відповідні навчальні предмети у типовому навчальному плані.

Закладом освіти визначено, що кожна освітня галузь інваріантної складової навчального плану на адаптаційному циклі реалізується через наступні навчальні предмети/інтегровані курси:

Освітня галузь	Навчальні предмети
<i>Мовно-літературна освітня галузь</i>	Українська мова, Українська література, Іноземна мова (англійська), Зарубіжна література
<i>Математична</i>	Математика
<i>Природнича</i>	Інтегрований курс «Пізнаємо природу», «Географія»
<i>Соціальна і здоров'язбережувальна</i>	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут», «Історія України. Всесвітня історія»
<i>Громадянська та історична</i>	Вступ до історії України та громадянської освіти
<i>Інформатична</i>	Інформатика
<i>Технологічна</i>	Технології
<i>Мистецька</i>	Інтегрований курс «Мистецтво»
<i>Фізична культура</i>	Фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних модельних навчальних програмах.

Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі, відповідно до пункту 26 Державного стандарту, заклад освіти визначає в межах заданого діапазону «мінімального» та «максимального» навчального навантаження.

Різниця між рекомендованою та мінімальною кількістю навчальних годин (резерв навчальних годин) у кожній освітній галузі перерозподілено між освітніми компонентами цієї освітньої галузі або на інші освітні галузі, а також на вибіркові освітні компоненти (незалежно від освітньої галузі).

Таким чином, у ЗЗСО №45 додаткові години у 5-6-х класах перерозподілено на два вибіркові освітні компоненти:

- 1) Друга іноземна мова (іспанська мова) – 2 год/тиждень;
- 2) Міжгалузовий інтегрований курс «STEM» – 1 год/тиждень.

Додаткові години (вибіркові освітні компоненти) для вивчення навчальних предметів і інтегрованих курсів, через які реалізуються освітні галузі, ЗЗСО №45 розподіляє самостійно, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальні освітні потреби учнів, що відображено в даній Освітній програмі.

Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей у навчальному плані ЗЗСО №45 не перевищує загальнорічної кількості навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), визначеної базовим навчальним планом, з дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження учнів.

Модельні навчальні програми

Пропонований зміст кожного навчального предмету/інтегрованого курсу, визначеного у навчальному плані ЗЗСО №45, орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, а також види навчальної діяльності, відображено в модельних навчальних програмах, обраних та схвалених рішенням педагогічної ради закладу освіти.

Модельні програми з іноземної мови (англ. мова) та другої іноземної мови (іспанська мова) розроблені для всього рівня базової середньої освіти (5-9 класи). Модельна програма для навчального предмету «Вступ до історії України та громадянської освіти» розроблена для 5 класу. З решти навчальних предметів/інтегрованих курсів – окремо для кожного циклу базової середньої освіти (обрано модельні програми на адаптаційному циклі навчання (5-6 класів)).

Навчальний предмет	Модельна навчальна програма
Українська	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи»

мова	для закладів загальної середньої освіти (авт. Заболотний О. В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.) Рекомендовано МОН України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795).
Українська література	Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Архипова В.П., Січкарь С.І., Шило С.Б.). Рекомендовано МОН України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795).
Іноземна мова (англ. мова)	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Зимомря І. М., Мойсюк В. А, Трифан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.). Рекомендовано МОН України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12 липня 2021 року № 795).
Зарубіжна література	Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ніколенко О., Ісаєва О., Клименко Ж., Мацевко-Бекерська Л., Юлдашева Л., Рудніцька Н., Туряниця В, Тіхоненко С., Вітко М., Джангобекова Т.). Рекомендовано МОН України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795).
Математика	Модельна навчальна програма «Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Мерзляк А. Г., Номіровський Д. А., Пихтар М. П., Рубльов Б. В., Семенов В. В., Якір М. С.). Рекомендовано МОН України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795).
Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Біда Д. Д., Гільберг Т. Г., Колісник Я. І.). Рекомендовано МОН України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Географія	Модельна навчальна програма «Географія». 6 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт. Запотоцький С. П., Карпюк Г. І., Гладковський Р. В., Довгань А. І., Совенко В. В., Даценко Л. М., Назаренко Т. Г., Гільберг Т. Г., Савчук І. Г., Нікитчук А. В., Яценко В. С., Довгань Г. Д., Грома В. Д., Горовий О. В.). Рекомендовано МОН України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 класи (інтегрований курс)»	Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Гущина Н. І., Василяшко І. П.).

добробут»	Рекомендовано МОН України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795).
Вступ до історії України та громадянської освіти	Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бурлака О. В., Власова Н. С., Желіба О. В., Майорський В. В., Піскарьова І. О., Щупак І. Я.). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795).
Історія України. Всесвітня історія	Модельна навчальна програма «Історія України. Всесвітня історія. 6 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт. Піскарьова І. О., Бурлака О. В., Майорський В. В., Мелещенко Т. В., Щупак І. Я.). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795).
Інформатика	Модельна навчальна програма. «Інформатика. 5-6 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ривкінд Й. Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В.). Рекомендовано МОН України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795).
Технології	Модельна навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ходзицька І. Ю, Горобець.О. В, Медвідь О. Ю., Пасічна Т. С., Приходько Ю. М.). Рекомендовано МОН України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12 липня 2021 року № 795).
Інтегрований курс «Мистецтво»	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Масол Л. М., Просіна О. В.). Рекомендовано МОН України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795).
Фізична культура	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Педан О.С., Коломоєць Г. А. , Боляк А. А., Ребрина А. А., Деревянко В. В., Стеценко В. Г., Остапенко О. І., Лакіза О. М., Косик В. М. та інші). Рекомендовано МОН України. (наказ Міністерства освіти і науки України від 12 липня 2021 року № 795) (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 серпня 2021 року № 898)
Друга іноземна мова (іспанська)	Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я.,

мова)	Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М., Мацькович М. Р., Глинюк Л. М., Браун Є. Л.). Рекомендовано МОН України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12 липня 2021 року № 795).
Міжгалузовий інтегрований курс «STEM»	Модельна навчальна програма «STEM. 5-6 класи (міжгалузовий інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бутурліна О.В., Артем'єва О.Є.) Рекомендовано МОН України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки від 29.09.2021 № 1031))

Система оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів освіти у 5-6-х класах ЗЗСО №45

Відповідно до наказу МОН України від 01 квітня 2022 року № 289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учні в 5-6 класів, які здобувають освіти відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти» та протоколу засідання педагогічної ради закладу освіти №1 від 30 серпня 2022 року, учні 5-х класів ЗЗСО №45 упродовж вересня оцінюються вербально. Далі – здійснюється бальне оцінювання (за 12-бальною системою). У 6-х класах здійснюється бальне оцінювання (за 12-бальною системою).

Семестрове та підсумкове (річне) оцінювання результатів навчання здійснюють за 12 бальною системою (шкалою), а його результати позначають цифрами від 1 до 12.

У Свідоцтві досягнень графа «Характеристика навчальної діяльності» сформована відповідно до переліку наскрізних умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти. Зазначена графа заповнюється класним керівником за результатами спостережень, проведених спільно з вчителями-предметниками, які працюють з класом. Класний керівник робить запис: «Сформовано», «Формується».

Заповнення графи «Характеристика результатів навчання» здійснюється відповідно до переліку навчальних предметів, визначених цією освітньою програмою. Заповнюється з урахуванням фіксованих у класних журналах результатів досягнень учнів упродовж навчального року. У класних журналах і в Свідоцтві перед виставленням підсумкової оцінки у відповідних графах результатів навчання зазначається перша літера («В», «Д», «С», «П»), що відповідає назві рівня досягнень орієнтовних критеріїв оцінювання результатів навчання з предметів (Високий, Достатній, Середній, Початковий) або за допомогою виставлення відповідних балів.

Основною ланкою в системі контролю в закладі загальної середньої освіти є поточний контроль, що проводиться систематично з метою

встановлення рівнів опанування навчального матеріалу та здійснення корегування щодо застосовуваних технологій навчання.

Основна функція поточного контролю – навчальна. Запитання, завдання, тести, тощо спрямовані на закріплення вивченого матеріалу й повторення пройденого, тому індивідуальні форми доцільно поєднувати із фронтальною роботою класу. Враховується мотиваційно-стимулюючої функції поточного оцінювання.

Тематичне оцінювання здійснюється на основі поточного оцінювання із урахуванням проведених діагностичних (контрольних) робіт, або без проведення подібних робіт залежно від специфіки навчального предмета. Під час виставлення тематичного бала результати перевірки робочих зошитів, як правило, не враховуються.

Семестрове оцінювання здійснюється за результатами контролю груп загальних результатів відображених у Свідоцтві досягнень. Семестровий контроль проводиться з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в обсязі навчальних тем, розділів і підтвердження результатів поточних оцінок, отриманих учнями раніше. Завдання для проведення семестрового контролю складаються на основі програми, охоплюють найбільш актуальні розділи й теми вивченого матеріалу, розробляються вчителем з урахуванням рівня навченості учнів, що дає змогу реалізувати диференційований підхід до навчання. Семестровий контроль може бути комплексним, проводиться у формі тестування тощо. Фіксація записів тематичного та семестрового оцінювання проводиться в окремій колонці без дати. Оцінка за семестр ставиться за результатами тематичного оцінювання та контролю груп загальних результатів.

Залежно від специфіки навчального предмета та кількості годин, передбачених навчальним планом на його вивчення (одногодинні курси) контроль групи результатів може проводитись упродовж навчального року. Вчитель може змістити акценти на результати опанування більш важливих тем, попередивши про це учнів на початку семестру. Річне оцінювання здійснюється на підставі загальної оцінки результатів навчання за I та II семестри. Окремі види контрольних робіт, як правило, не проводяться.

Оцінювання має бути зорієнтованим на очікувані групи результатів навчання, передбачені навчальною програмою з відповідного предмета або курсу. Якщо рівень результатів навчання учня(учениці) визначити не можливо з якихось причин, у класному журналі та свідоцтві досягнень, таблиці навчальних досягнень роблять записом «неатестований(а)(н/а)».

Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюють відповідно до індивідуальної програми розвитку, що розробляється на основі висновку фахівців інклюзивно-ресурсного центру, де зазначено труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, що можуть впливати на ефективність застосування певних форм оцінювання. Добір форм оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюють індивідуально з обов'язковим урахуванням їх можливостей функціонування, життєдіяльності та здоров'я. При оцінюванні

рівня сформованості предметних компетентностей учнів з особливими освітніми потребами вилучають ті складові (знання, вміння, види діяльності та інше), опанування якими є утрудненим або неможливим для учня з огляду на труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

**Очікувані результати навчання здобувачів освіти
у 5-6-х класах ЗЗСО №45**

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті базової середньої освіти, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання визначено на основі компетентнісного підходу.

До ключових компетентностей належать:

1.	Вільне володіння державною мовою	Передбачає вміння: - здійснювати комунікацію в усній та письмовій формі на основі знання функцій мови, ресурсів (лексики, граматики) і норм сучасної української літературної мови, типів мовної взаємодії, особливостей стилів мовлення інформаційних та художніх текстів, медіатекстів тощо; - здобувати та опрацьовувати інформацію з різних (друкованих та цифрових, зокрема аудіовізуальних) джерел у різних освітніх галузях і контекстах, критично осмислювати її та використовувати для комунікації в усній та письмовій формі, для обстоювання власних поглядів, переконань, суспільних і національних цінностей; - відповідально, усвідомлюючи цінність української мови як мови взаємодії на всій території держави, використовувати мовні засоби для досягнення особистих і суспільних цілей у життєвих та навчальних ситуаціях, творчого самовираження.
2.	Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними	Передбачає вміння: - здійснювати комунікацію в усній та письмовій формі на основі знання функцій мови, ресурсів (лексики, граматики) і норм мови, особливостей основних стилів і жанрів

	мовами	мовлення, типів мовної взаємодії; - здобувати і опрацьовувати інформацію з різних (друкованих та цифрових, зокрема аудіовізуальних) джерел, критично осмислювати її, використовувати в усній та письмовій комунікації для обстоювання власних поглядів, переконань, суспільних і національних цінностей; - відповідально використовувати мовні засоби для досягнення особистих і суспільних цілей у життєвих та навчальних ситуаціях, творчого самовираження, спираючись на особливості міжкультурної комунікації та досвід комунікації державною мовою; - відповідно до ситуації ефективно виражати ідеї, почуття, пояснювати та обговорювати факти, явища, події, обґрунтовувати свої погляди та переконання в усній і письмовій формі у різних особистісних і соціальних контекстах (побутових, навчальних, громадських тощо), спираючись на мовний і мовленнєвий досвід, мовні норми у спілкуванні, соціокультурні реалії та особливості міжкультурної комунікації;
3.	Математична компетентність	Передбачає здатність: - розвивати і застосовувати математичні знання та методи для розв'язання широкого спектра проблем у повсякденному житті; моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичного апарату; усвідомлення ролі математичних знань і вмінь в особистому та суспільному житті людини;
4.	Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій	Передбачають: - передбачають формування наукового світогляду; здатність і готовність застосовувати відповідний комплекс наукових знань і методологій для пояснення світу природи; набуття досвіду дослідження природи та формулювання доказових висновків на основі отриманої інформації; розуміння змін, зумовлених людською діяльністю;

		відповідальність за наслідки такої діяльності;
5.	Інноваційність	Передбачає: - здатність учня реагувати на зміни та долати труднощі; відкритість до нових ідей; ініціювання змін у класі, закладі освіти, родині, громаді тощо; спроможність визначати і ставити перед собою цілі, мотивувати себе та розвивати в собі стійкість і впевненість, щоб навчатися і досягати успіхів;
6.	Екологічна компетентність	Передбачає: - усвідомлення екологічних основ природокористування, необхідності охорони природи, дотримання правил поведінки на природі, ощадливого використання природних ресурсів, розуміння контексту і взаємозв'язку господарської діяльності і важливості збереження природи для забезпечення сталого розвитку суспільства;
7.	Інформаційно-комунікаційна компетентність	Передбачає: - впевнене, критичне і відповідальне використання цифрових технологій для власного розвитку і спілкування; здатність безпечно застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби в навчанні та інших життєвих ситуаціях, дотримуючись принципів академічної доброчесності;
8.	Навчання впродовж життя	Передбачає: - здатність визначати і оцінювати власні потреби та ресурси для розвитку компетентностей, застосовувати різні способи розвитку компетентностей, знаходити можливості для навчання і саморозвитку; спроможність навчатися і працювати в колективі та самостійно, організовувати своє навчання, оцінювати його, ділитися його результатами з іншими, шукати підтримки, коли вона потрібна;
9.	Громадянські та соціальні компетентності	Передбачають: - зв'язок з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та

		здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей, що у свою чергу передбачають: - спроможність діяти як відповідальний громадянин, брати участь у громадському та суспільному житті, зокрема закладу освіти і класу, спираючись на розуміння загальнолюдських і суспільних цінностей, соціальних, правових, економічних і політичних принципів, ідей сталого розвитку суспільства, співіснування людей та спільнот у глобальному світі, критичне осмислення основних подій національної, європейської та світової історії, усвідомлення їх впливу на світогляд громадянина та його самоідентифікацію; - виявлення поваги до інших, толерантність, вміння конструктивно співпрацювати, співпереживати, долати стрес і діяти в конфліктних ситуаціях, зокрема пов'язаних з різними проявами дискримінації; дбайливе ставлення до особистого, соціального здоров'я, усвідомлення особистих відчуттів і почуттів, здатність дослухатися до внутрішніх потреб; дотримання здорового способу життя; розуміння правил поведінки та спілкування, що є загальноприйнятими в різних спільнотах і середовищах та ґрунтуються на спільних моральних цінностях; спроможність діяти в умовах невизначеності та багатозадачності;
10.	Культурна компетентність	Передбачає: - наявність стійкого інтересу до опанування культурних і мистецьких здобутків України та світу, шанобливого ставлення до культурних традицій українців, представників корінних народів і національних меншин, інших держав і народів; здатність розуміти і цінувати творчі способи вираження та передачі ідей у різних культурах через різні види мистецтва та інші культурні форми; прагнення до розвитку і вираження власних ідей, почуттів засобами культури і мистецтва;
11.	Підприємливість	Передбачають:

	і фінансова грамотність	- ініціативність, спроможність використовувати можливості та реалізовувати ідеї, створювати цінності для інших у будь-якій сфері життєдіяльності; здатність до активної участі в житті суспільства, керування власним життям і кар'єрою; уміння розв'язувати проблеми; готовність брати відповідальність за прийняті рішення; здатність працювати в команді для планування і реалізації проєктів, які мають культурну, суспільну або фінансову цінність, тощо.
--	--------------------------------	--

Наскрізними в усіх ключових компетентностях є такі вміння:

1) *читати з розумінням*, що передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного, розуміння інформації, записаної (переданої) у різний спосіб або відтвореної технічними пристроями, що охоплює, зокрема, уміння виявляти приховану і очевидну інформацію, висловлювати припущення, доводити надійність аргументів, підкріплюючи власні висновки фактами та цитатами з тексту, висловлювати ідеї, пов'язані з розумінням тексту після його аналізу і добору контраргументів;

2) *висловлювати власну думку в усній і письмовій формі*, тобто словесно передавати власні думки, почуття, переконання, зважаючи на мету та учасників комунікації, обираючи для цього відповідні мовленнєві стратегії;

3) *критично і системно мислити*, що виявляється у визначенні характерних ознак явищ, подій, ідей, їх взаємозв'язків, умінні аналізувати та оцінювати доказовість і вагомість аргументів у судженнях, зважати на протилежні думки та контраргументи, розрізняти факти, їх інтерпретації, розпізнавати спроби маніпулювання даними, використовуючи різноманітні ресурси і способи оцінювання якості доказів, надійності джерел і достовірності інформації;

4) *логічно обґрунтовувати позицію на рівні*, що передбачає здатність висловлювати послідовні, несуперечливі, обґрунтовані міркування у вигляді суджень і висновків, що є виявом власного ставлення до подій, явищ і процесів;

5) *діяти творчо*, що передбачає креативне мислення, продукування нових ідей, доброзичесне використання чужих ідей та їх доопрацювання, застосування власних знань для створення нових об'єктів, ідей, уміння випробовувати нові ідеї;

6) *виявляти ініціативу*, що передбачає активний пошук і пропонування рішень для розв'язання проблем, активну участь у різних видах діяльності, їх ініціювання, прагнення до лідерства, уміння брати на себе відповідальність;

7) *конструктивно керувати емоціями*, що передбачає здатність розпізнавати власні емоції та емоційний стан інших, сприймати емоції без осуду, адекватно реагувати на конфліктні ситуації, розуміти, як емоції можуть

допомагати і заважати в діяльності, налаштовуючи себе на пошук внутрішньої рівноваги, конструктивну комунікацію, зосередження уваги, продуктивну діяльність;

8) *оцінювати ризики*, що передбачає вміння розрізняти прийнятні і неприйнятні ризики, зважаючи на істотні фактори;

9) *приймати рішення*, що передбачає здатність обирати способи розв'язання проблем на основі розуміння причин та обставин, які призводять до їх виникнення, досягнення поставлених цілей з прогнозуванням та урахуванням можливих ризиків та наслідків;

10) *розв'язувати проблеми*, що передбачає вміння аналізувати проблемні ситуації, формулювати проблеми, висувати гіпотези, практично їх перевіряти та обґрунтовувати, здобувати потрібні дані з надійних джерел, презентувати та аргументувати рішення;

11) *співпрацювати з іншими*, що передбачає вміння обґрунтовувати переваги взаємодії під час спільної діяльності, планувати власну та групову роботу, підтримувати учасників групи, допомагати іншим і заохочувати їх до досягнення спільної мети.

Вимоги до результатів навчання учнів визначено за такими освітніми галузями:

<i>Освітня галузь</i>	<i>Мета</i>
<i>Мовно-літературна</i>	Розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які володіють українською мовою, читають інформаційні та художні тексти, зокрема класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжних), здатні спілкуватися мовами корінних народів і національних меншин, іноземними мовами для духовного, культурного та національного самовираження та міжкультурного діалогу, для збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень.
<i>Математична</i>	Розвиток особистості учня через формування математичної компетентності у взаємозв'язку з іншими ключовими компетентностями для успішної освітньої та подальшої професійної діяльності впродовж життя, що передбачає засвоєння системи знань, удосконалення вміння розв'язувати математичні та практичні задачі; розвиток логічного мислення та психічних властивостей особистості; розуміння можливостей застосування математики в особистому та суспільному житті.
<i>Природнича</i>	формування особистості учня, який знає та розуміє

	основні закономірності живої і неживої природи, володіє певними вміннями її дослідження, виявляє допитливість, на основі здобутих знань і пізнавального досвіду усвідомлює цілісність природничо-наукової картини світу, здатен оцінити вплив природничих наук, техніки і технологій на сталий розвиток суспільства та можливі наслідки людської діяльності у природі, відповідально взаємодіє з навколишнім природним середовищем.
Технологічна	Реалізація творчого потенціалу учня, формування критичного та технічного мислення, готовності до зміни навколишнього природного середовища без заподіяння йому шкоди засобами сучасних технологій і дизайну, здатності до підприємливості та інноваційної діяльності, партнерської взаємодії, використання техніки і технологій для задоволення власних потреб, культурного та національного самовираження.
Інформатична	Розвиток особистості учня, здатного використовувати цифрові інструменти і технології для розв'язання проблем, розвитку, творчого самовираження, забезпечення власного і суспільного добробуту, критично мислити, безпечно та відповідально діяти в інформаційному суспільстві.
Соціальна і здоров'язбережувальна	Розвиток особистості учня, який здатний до самоусвідомлення, гармонійної соціальної і міжособистісної взаємодії, спрямованої на збереження власного здоров'я та здоров'я інших осіб, дбає про безпеку, виявляє підприємливість та професійну зорієнтованість для забезпечення власного і суспільного добробуту.
Громадянська та історична	Розвиток особистості учня через осмислення минулого, сучасного та зв'язків між ними, взаємодії між глобальними, загальноукраїнськими і локальними процесами; формування ідентичності громадянина України, його активної громадянської позиції на засадах демократії, патріотизму, поваги до прав і свобод людини, визнання цінності верховенства права та нетерпимості до корупції.
Мистецька	Цілісний розвиток успішної особистості учня у процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в

	міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.
Фізична культура	Гармонійний фізичний розвиток особистості учня, підвищення функціональних можливостей організму, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок, розширення рухового досвіду через формування стійкої мотивації учнів до занять фізичною культурою і спортом.

Кожна освітня галузь має свій компетентнісний потенціал (з прописаними вміннями та ставленнями), визначений у відповідних додатках до Державного стандарту базової середньої освіти, а також базові знання, передбачені навчальними предметами.

Обов'язкові результати навчання учнів позначено індексами, в яких:

- скорочений буквений запис означає освітню галузь, до якої належить обов'язковий результат навчання;
- цифра на початку індексу вказує на порядковий номер року навчання (класу), на завершення якого очікується досягнення результату навчання;
- перша цифра після буквеного запису до крапки означає номер групи результатів навчання;
- цифра після крапки означає номер загального результату навчання;
- наступна цифра означає номер конкретного результату навчання;
- остання цифра означає номер орієнтира для оцінювання відповідного навчального результату.

Базові знання мовно-літературної освітньої галузі

Українська мова, українська література, зарубіжна література

Інформація: джерело інформації; інформація текстова, графічна, числова тощо; достовірність, новизна, актуальність і несуперечливість інформації; надійність і ненадійність джерел інформації; критерії добору і способи пошуку інформації; явна і прихована інформація; факти і судження; маніпуляція і пропаганда.

Комунікація: комунікативна взаємодія; ситуація спілкування; адресат, адресант; форма і зміст повідомлення; мета і позиція мовця; комунікативні наміри співрозмовників; важливі та другорядні деталі повідомлення; прихований зміст повідомлення; вербальні та невербальні засоби; типові стратегії мовленнєвої взаємодії; аргументація; інтонаційні засоби; емоційний стан співрозмовників; формули мовленнєвого етикету; жанрові форми мовлення; різноманітні стратегії продукування ідей; принципи етики спілкування, норми літературної вимови; соціокультурні норми; стереотипи,

протидія та попередження дискримінації, цькування (булінгу); протидія пропаганді та маніпуляції; ненасильницька комунікація; суспільно-культурний контекст; цифрове середовище; безпечна поведінка у цифровому просторі; онлайн-взаємодія; форми презентації; академічна доброчесність.

Текст: різновиди текстів (одиночні і множинні, цілісні, перервані і змішані); опис, розповідь, роздум; стилі та жанри; структура тексту; фрагментарні тексти; зміст прочитаного; тема; мікротема; ідея; проблеми в тексті; підтекст; культурно-історичний контекст; гіпертекст у медіатексті; особистий і суспільний досвід; мета читання (для отримання інформації, виконання завдань, розвитку естетичного досвіду).

Літературний твір: художні твори українських і зарубіжних авторів; література корінних народів і національних меншин; актуальна національна та загальнолюдська, зокрема морально-етична, проблематика творів; роди і жанри літератури; зміст і форма літературного твору (тема, ідея, фабула, сюжет, композиція, художні образи, поетика); літературний твір в історико-культурному контексті; літературно-мистецькі епохи, напрями, течії та стилі; індивідуальний стиль; естетична цінність літературного твору; відкритість творів літератури до інтерпретації; художній переклад; читацький досвід, емоційний стан читача.

Мовні засоби: мова як система; мовні одиниці різних рівнів, їх характерні ознаки та функції в мовленні; мова як відображення картини світу; мовна норма та її динамічність в історико-культурному контексті; помилка; засоби художньої виразності.

Іноземні мови (англійська та іспанська мова)

Знання світу: значення іноземної мови для життя в мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі; місця, установи, організації, люди, об'єкти та їх взаємозв'язок і процеси у відповідних ситуаціях спілкування.

Соціокультурні знання (суспільство та культура країни мови, яку вивчають): повсякденне життя; умови життя; міжособистісні стосунки; цінності, переконання, ставлення до національної ідентичності, історії, традицій, мистецтва тощо; мова тіла; соціальні звички/умовності/стереотипи (пунктуальність, одяг, харчування, поведінка, звичаї, святкування тощо).

Інформація: джерела та види інформації; достовірність та новизна інформації; критерії добору і способи пошуку інформації; явна і прихована інформація.

Комунікація: комунікативна взаємодія; мета та ситуація спілкування; комунікативний намір; вербальні та невербальні засоби; типові стратегії спілкування; інтонаційні засоби; емоційний стан; формули мовленнєвого етикету; різноманітні стратегії продукування ідей; суспільно-культурний контекст комунікації; типові стратегії взаємодії; цифрове середовище; безпечна поведінка в цифровому просторі; соціально значущі запитання; онлайн-взаємодія.

Мовленнєві функції та мовні засоби: опис; розповідь; характеристика; аргументація власного вибору, погляду; запитування і надання інформації; розпитування для роз'яснення та уточнення інформації; пропонування, прийняття, відхилення пропозиції; прохання про допомогу; оцінювання подій, ситуацій, вчинків, дій, фактів; порівнювання подій, фактів, явищ; привертання уваги співрозмовника; висловлювання власних вражень, почуттів, емоцій, переконань, думок, згоди або незгоди; значення мовних явищ та іншої системи понять, за допомогою якої сприймається дійсність; лексичний діапазон відповідно до тематики ситуативного спілкування.

***Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів
у мовно-літературній освітній галузі на адаптаційному циклі базової
середньої освіти у 5-6-х класах
(українська мова, українська література, зарубіжна література)***

Загальні результати	5 – 6 класи	
	Конкретні результати	Орієнтири для оцінювання
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях		
Сприймає усну інформацію [МОВ 1.1]	слухає висловлювання (зокрема художні тексти, медіатексти) у різних формах (монолог, діалог, полілог), сприймаючи подану в достатньо вільному темпі інформацію відповідного обсягу на відому і частково нову тематику [6 МОВ 1.1.1]	уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [6 МОВ 1.1.1-1]
	реагує на почуте, уточнюючи важливі для розуміння деталі [6 МОВ 1.1.2]	вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 1.1.2-1] розуміє та відтворює зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), толерантно реагує, використовуючи формули мовного етикету,

	передає прихований зміст повідомлення, виражений за допомогою типових невербальних засобів [6 МОВ 1.1.3]	етично висловлює власне ставлення до почутого [6 МОВ 1.1.2-2] у разі потреби грамотно перепитує співрозмовника для уточнення деталей [6 МОВ 1.1.2-3] виявляє і відтворює прихований зміст повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), розрізняючи невербальні засоби (інтонацію, силу голосу, логічні наголоси, темп, паузи, міміку, жести, пози), використані для передачі прихованого змісту [6 МОВ 1.1.3-1]
Перетворює інформацію з почутого повідомлення в різні форми повідомлень [МОВ 1.2]	усно відтворює зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), акцентуючи увагу на окремих деталях [6 МОВ 1.2.1] фіксує основний зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до поставленого завдання [6 МОВ 1.2.2]	стисло переказує зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), підпорядковуючи намір висловлення темі та основній думці [6 МОВ 1.2.1-1] самостійно складає простий план почутого [6 МОВ 1.2.2-1] використовує елементи конспектування (зокрема визначає ключові слова та фрази в почутому повідомленні) [6 МОВ 1.2.2-2] відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого повідомлення [6 МОВ 1.2.2-3]

	з допомогою інших осіб або самостійно добирає і створює графічні та візуальні засоби передачі інформації, зокрема щодо літературного твору (фабула, розрізнення персонажів, установа зв'язків між ними тощо) [6 МОВ 1.2.3]	унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою інших осіб), використовуючи різні засоби (малюнки, схеми, таблиці, комікси тощо) для відтворення змісту, структурування інформації [6 МОВ 1.2.3-1] передає з використання окремих способів і засобів візуалізації враження від почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 1.2.3-2]
Виокремлює усну інформацію [МОВ 1.3]	добирає відповідно до поставленого завдання або самостійно визначених цілей інформацію з одного чи кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [6 МОВ 1.3.1]	унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою інших осіб), використовуючи різні засоби (малюнки, схеми, таблиці, комікси тощо) для відтворення змісту, структурування інформації [6 МОВ 1.2.3-1] передає з використання окремих способів і засобів візуалізації враження від почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 1.2.3-2] знаходить у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) відповіді на поставлені запитання [6 МОВ 1.3.1-1] розрізняє відому і нову для себе інформацію [6 МОВ 1.3.1-2]

		визначає ключові слова в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 МОВ 1.3.1-3]
Аналізує та інтерпретує усну інформацію [МОВ 1.4]	визначає тему, окремі мікротеми, основну ідею, важливі деталі почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 1.4.1] систематизує та узагальнює різні думки, виявляючи в них спільне і різне [6 МОВ 1.4.2] пояснює взаємозв'язок між змістом і формою почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 1.4.3] визначає мету повідомлення [6 МОВ 1.4.4] пов'язує, зіставляє почуте із життєвим досвідом	формулює тему та ідею почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 1.4.1-1] визначає основну і другорядну інформацію, мікротеми, важливі деталі в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 МОВ 1.4.1-2] визначає спільне і різне в повідомленнях інших осіб [6 МОВ 1.4.2-1] вказує на конструктивні думки, критично і толерантно ставлячись до різних поглядів [6 МОВ 1.4.2-2] характеризує особливості форми усного повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), зумовлені змістом [6 МОВ 1.4.3.-1] визначає основну мету почутого [6 МОВ 1.4.4-1] на основі визначеної мети прогнозує перебіг подальшої комунікації та/або її результат [6 МОВ 1.4.4-2] аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом

	[6 MOB 1.4.5] розрізняє факти, судження та аргументи в почутому [6 MOB 1.4.6]	[6 MOB 1.4.5-1] виявляє взаємозв'язок змісту або інших компонентів літературного твору (цитат, уривків, епізодів, вчинків персонажів тощо) із власними потребами для особистісного розвитку [6 MOB 1.4.5-2] розпізнає наявні в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) факти, судження та аргументи [6 MOB 1.4.6-1] формулює запитання, щоб уточнити розуміння почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOB 1.4.6-2]
Оцінює усну інформацію [MOB 1.5]	обґрунтовує своє ставлення до змісту і форми почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOB 1.5.1] визначає окремі деталі, що сприяють або заважають комунікації [6 MOB 1.5.2]	обґрунтовує достовірність, повноту інформації, у разі потреби звертаючись до відповідних джерел, доречно цитуючи окремі фрагменти почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту тощо) [6 MOB 1.5.1-1] характеризує почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) з погляду основних правил спілкування, дотримується їх [6 MOB 1.5.1-2] вказує на окремі особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації в

	визначає вплив окремих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) на слухача (адресата) [6 MOV 1.5.3]	конкретній ситуації спілкування [6 MOV 1.5.2-1] характеризує вплив окремих деталей, зокрема художніх, на сприйняття слухачем (адресатом) змісту почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOV 1.5.3-1]
Висловлює та обстоює власні погляди, ідеї, переконання [MOV 1.6]	конструктивно спілкується, використовуючи типові мовленнєві конструкції [6 MOV 1.6.1] обстоює власну позицію щодо окремих питань, зокрема тих, що порушені в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 MOV 1.6.2]	доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації [6 MOV 1.6.1-1] наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції, доречні цитати з тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [6 MOV 1.6.2-1] логічно структурує власне повідомлення [6 MOV 1.6.2-2]
Використовує вербальні та невербальні засоби під час представлення своїх думок [MOV 1.7]	взаємодіє із співрозмовниками, супроводжуючи власне мовлення окремими вербальними та невербальними засобами для досягнення комунікативної мети [6 MOV 1.7.1]	використовує вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації із співрозмовниками [6 MOV 1.7.1-1] добирає стиль мовлення відповідно до мети, потреб і умов спілкування [6 MOV 1.7.1-2] дотримується норм у виборі мовленнєвих засобів

	збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності [6 MOV 1.7.2]	[6 MOV 1.7.1-3] використовує окремі засоби художньої виразності у власному мовленні [6 MOV 1.7.2-1]
Регулює власний емоційний стан [MOV 1.8]	пояснює емоційний стан (свій та інших осіб) з увагою до його відтінків [6 MOV 1.8.1] регулює власні емоції в комунікації [6 MOV 1.8.2] збагачує міжособистісну комунікацію позитивними емоціями [6 MOV 1.8.3]	розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, почуттів, переживань тощо під час рефлексії власної діяльності або сприймання повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOV 1.8.1-1] регулює власні емоції під час презентації повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), художньої декламації [6 MOV 1.8.2-1] використовує потрібні вербальні та невербальні засоби для збагачення міжособистісної комунікації позитивними емоціями, створення комфортної атмосфери спілкування, спонукання співрозмовників до певних дій [6 MOV 1.8.3-1] наводить приклади з текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) щодо вміння (невміння) керувати емоціями, пояснюючи емоційний стан літературних персонажів (зважаючи на ситуацію, епоху, національні традиції та звичаї тощо) для розвитку власного емоційного інтелекту [6 MOV 1.8.3-2]

2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду		
Сприймає текст [МОВ 2.1]	відповідно до мети застосовує основні види читання текстів (цілісних, перерваних, змішаних) (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [6 МОВ 2.1.1] усвідомлено користується основними складниками (заголовком, змістом, анотацією тощо) джерела інформації (друкованого чи цифрового), а також складниками структури тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 2.1.2]	читає тексти різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів у різний спосіб (оглядово, вибірково тощо) відповідно до мети читання [6 МОВ 2.1.1-1] пояснює функції основних складників друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (заголовка, змісту, анотації тощо), розрізняє складники структури тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до його жанрово-родової належності та стильових особливостей [6 МОВ 2.1.2-1] використовує заголовок, зміст та анотацію для оптимізації роботи з текстом [6 МОВ 2.1.2-2]
	сприймає тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), зважаючи на контекст створення та читацьке сприйняття [6 МОВ 2.1.3]	співвідносить зміст сприйнятого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) з історичним і культурним контекстом [6 МОВ 2.1.3-1]
Аналізує та інтерпретує текст [МОВ 2.2]	визначає основні порушені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) проблеми, пов'язуючи їх із життєвим досвідом [6 МОВ 2.2.1]	характеризує порушені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) проблеми [6 МОВ 2.2.1-1] проеціює власний або відомий життєвий досвід на порушені в тексті (зокрема художньому тексті,

	розрізняє відому і нову, головну і другорядну інформацію, факти і судження в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 МОВ 2.2.2] визначає тему та мікротеми, основну думку тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 2.2.3] порівнює окремі елементи (теми, ідеї, проблеми, образи, сюжети тощо) тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 2.2.4] інтегрує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну,	медіатексті) проблеми [6 МОВ 2.2.1-2] знаходить у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) відому і нову інформацію [6 МОВ 2.2.2-1] визначає головну і другорядну інформацію у прочитаному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 МОВ 2.2.2-2] піддає сумніву інформацію з тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) на підставі розрізнення фактів і суджень про факти [6 МОВ 2.2.2-3] формулює тему та основну думку тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 2.2.3-1] виокремлює в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) мікротеми [6 МОВ 2.2.3-2] визначає спільні та різні елементи змісту і форми подібних за певними структурними ознаками текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [6 МОВ 2.2.4-1] поєднує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у
--	--	---

	числову тощо) у межах одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [6 МОВ 2.2.5] характеризує основні особливості структури та мовного оформлення текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), що належать до різних стилів і жанрів [6 МОВ 2.2.6]	межах одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [6 МОВ 2.2.5-1] розрізняє тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних стилів, типів та жанрів у контексті авторського задуму [6 МОВ 2.2.6-1] розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них [6 МОВ 2.2.6-2]
	робить висновки на основі аналізу тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 2.2.7] аналізує емоційний стан літературних персонажів, їх вчинки для моделювання власної поведінки та формування базових морально-етичних норм, виявляючи толерантність [6 МОВ 2.3.1] висловлює власні почуття, враження та ставлення щодо зображених у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) людей, подій, ситуацій [6 МОВ 2.3.2]	формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 2.2.7-1] характеризує емоційний стан літературних персонажів, їх поведінку та вчинки, виявляючи толерантність [6 МОВ 2.3.1-1] проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), і власним життєвим досвідом [6 МОВ 2.3.1-2] проектує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 МОВ 2.3.1-3]

		висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) людей, подій, ситуацій, явищ тощо [6 МОВ 2.3.2-1] пояснює вплив прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) на формування власного естетичного смаку, читацьких інтересів [6 МОВ 2.3.2-2]
Оцінює [МОВ 2.4]	текст пояснює значення здобутої з прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) інформації в контексті власного досвіду для розв'язання визначених завдань [6 МОВ 2.4.1] встановлює актуальність і несуперечливість інформації в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) на основі власного досвіду [6 МОВ 2.4.2]	обґрунтовує значення інформації, здобутої в прочитаному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), для розв'язання визначених завдань, використовуючи різні жанри, форми і способи представлення повідомлень [6 МОВ 2.4.1-1] визначає актуальність і несуперечливість тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) (наприклад, чи наведена інформація є правдивою, актуальною, не містить суперечностей) на основі власного досвіду та досвіду інших осіб [6 МОВ 2.4.2-1] розкриває актуальність літературних творів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб [6 МОВ 2.4.2-2] аргументує власну оцінку прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), наводячи

		доречні цитати [6 МОВ 2.4.2-3]
Обирає тексти для читання [МОВ 2.5]	обирає з допомогою інших осіб або самостійно тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) українських і зарубіжних авторів різних стилів і жанрів залежно від мети читання і наводить окремі аргументи щодо свого вибору [6 МОВ 2.5.1] використовує надійні джерела для добору текстів (зокрема, художніх текстів, медіатекстів) [6 МОВ 2.5.2]	залежно від мети читання обирає самостійно або за допомогою інших осіб тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) для читання, які належать до різних стилів і жанрів, аргументує свій вибір [6 МОВ 2.5.1-1] описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів [6 МОВ 2.5.1-2] інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів [6 МОВ 2.5.1-3] ефективно використовує використовує для розв'язання завдань актуальні та достовірні текстові/медіатекстові джерела інформації [6 МОВ 2.5.2-1]
Перетворює текстову інформацію [МОВ 2.6]	передає тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) словесно (переказ, конспект тощо), графічно (схема, таблиця тощо) [6 МОВ 2.6.1]	переказує зміст тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) у різний спосіб відповідно до завдання [6 МОВ 2.6.1-1] фіксує потрібні елементи тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), оптимізуючи написане за допомогою окремих графічних позначок [6 МОВ 2.6.1-2] представляє текстову інформацію з одного джерела

	трансформує графічну інформацію на основі одного джерела в текстову, зокрема з використанням мультимедійних засобів [6 MOV 2.6.2]	(зокрема художнього тексту, медіатексту), використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту [6 MOV 2.6.1-3] створює текст за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо) [6 MOV 2.6.2-1]
Читає творчо [MOV 2.7]	експериментує із текстом (зокрема художнім текстом, медіатекстом) за аналогією, у разі потреби звертається по допомогу до інших осіб [6 MOV 2.7.1] створює елементи власного медіатексту на основі прочитаного, зокрема художнього тексту [6 MOV 2.7.2]	творчо опрацьовує прочитаний текст (зокрема художній текст, медіатекст), у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо [6 MOV 2.7.1-1] за мотивами прочитаного створює власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик, блог тощо) [6 MOV 2.7.2-1]
3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема інтерпретація літературних творів українських і зарубіжних письменників; взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови		
Створює письмові висловлення [MOV 3.1]	записує (від руки або з використанням спеціальних, зокрема цифрових, пристроїв) власні міркування або інформацію з різних джерел [6 MOV 3.1.1] створює та самостійно презентує в простий спосіб тексти (зокрема	записує власні міркування або інформацію з інших джерел [6 MOV 3.1.1-1] створює письмові тексти (зокрема художні тексти,

	художні тексти, медіатексти) на визначену тематику [6 МОВ 3.1.2] дотримується основних засад академічної доброчесності під час створення власних текстів [6 МОВ 3.1.3] добирає потрібні мовні засоби, дотримується основних мовних норм [6 МОВ 3.1.4]	медіатексти) визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід [6 МОВ 3.1.2-1] оформлює власне висловлення, враховуючи основні засади академічної доброчесності [6 МОВ 3.1.3-1] складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними словотвірними, лексичними, орфографічними, граматичними, пунктуаційними і стилістичними нормами [6 МОВ 3.1.4-1] добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення [6 МОВ 3.1.4-2]
Взаємодіє письмово в режимі реального часу (у цифровому середовищі) [МОВ 3.2]	створює невеликі типові повідомлення/ медіатексти на захищених цифрових сервісах і в соціальних мережах щодо проблем, пов'язаних з особистим досвідом та освітньою діяльністю [6 МОВ 3.2.1] бере участь в онлайн-дискусіях, розпізнаючи розбіжності в думках, і толерантно обстоює власну позицію, дотримується норм етикету [6 МОВ 3.2.2]	створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах [6 МОВ 3.2.1-1] висловлюється у захищеному цифровому середовищі щодо проблем, пов'язаних із власним життєвим досвідом, зокрема навчанням, читацькою практикою [6 МОВ 3.2.1-2] дискутує в онлайн-середовищі на знайомі теми, пов'язані із

	дотримується основ безпечної поведінки в цифровому середовищі та основних засад академічної доброчесності [6 МОВ 3.2.3]	власним життєвим досвідом, навчанням, уподобаннями тощо [6 МОВ 3.2.2-1] порівнює позиції учасників дискусії [6 МОВ 3.2.2-2] толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії [6 МОВ 3.2.2-3] дотримується норм етикету під час онлайн-спілкування [6 МОВ 3.2.2-4] взаємодіє з іншими особами у цифровому середовищі, дбаючи про безпеку [6 МОВ 3.2.3-1] дотримується засад академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії [6 МОВ 3.2.3-2]
Редагує письмові тексти [МОВ 3.3]	виявляє і виправляє помилки, допущені в тексті, з урахуванням засвоєних мовних норм [6 МОВ 3.3.1] аналізує та вдосконалює зміст написаного, доповнює окремі його частини відповідно до теми та мети висловлювання	знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові і мовному оформленні власних висловлень [6 МОВ 3.3.1-1] пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил [6 МОВ 3.3.1-2] аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу [6 МОВ 3.3.2-1] коригує текст на основі проведеного аналізу [6 МОВ 3.3.2-2] доповнює та/або змінює

	[6 МОВ 3.3.2] обирає доцільні способи вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 3.3.3]	окремі частини тексту відповідно до теми і мети висловлення [6 МОВ 3.3.2-3] удосконалює письмовий текст (власний та чужий) [6 МОВ 3.3.2-4] визначає способи виправлення помилок у власному мовленні [6 МОВ 3.3.3-1] демонструє здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування [6 МОВ 3.3.3-2]
4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу		
Досліджує мовні явища [МОВ 4.1]	використовує знання про закономірності функціонування мовних одиниць для вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 4.1.1] спостерігає за окремими мовними явищами в мовленні, зокрема на прикладі літературних творів [6 МОВ 4.1.2]	виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (звуки, частини слова, слова, форми слова, словосполучення, речення, тексти) [6 МОВ 4.1.1-1] порівнює та зіставляє мовні одиниці різних рівнів за визначеними ознаками [6 МОВ 4.1.1-2] вирізняє окремі мовні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть [6 МОВ 4.1.2-1] порівнює тексти щодо наявності в них певних мовних явищ (зокрема історичних чергувань спільнокорених слів, синонімії тощо) [6 МОВ 4.1.2-2]
Використовує	виявляє власні мовні	творчо використовує мовні

знання з мови в мовленнєвій творчості [МОВ 4.2]	вподобання під час добору мовних засобів [6 МОВ 4.2.1] імпровізує з окремими художніми засобами, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій [6 МОВ 4.2.2] використовує твори мистецтва як засіб комунікації з іншими особами [6 МОВ 4.2.3] збагачує власне мовлення, використовуючи різні джерела [6 МОВ 4.2.4]	засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення, обґрунтовуючи зроблений вибір [6 МОВ 4.2.1-1] відтворює окремі художні засоби для втілення власних творчих намірів [6 МОВ 4.2.2-1] наслідує окремі стильові риси текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) у процесі створення власного тексту чи медіатексту для взаємодії з іншими особами [6 МОВ 4.2.3-1] вирізняє спільні ті різні риси між власним мовленням і мовленням інших осіб, урізноманітнює власне мовлення завдяки читанню літературних творів, роботі із словниками та довідковими джерелами [6 МОВ 4.2.4-1]
--	---	---

***Вимоги до обов’язкових результатів навчання учнів
у мовно-літературній освітній галузі на адаптаційному циклі базової
середньої освіти у 5-х класах
(іношомовна освіта – англійська мова)***

Загальні результати	5 – 6 класи	
	Конкретні результати	Орієнтири для оцінювання
1. Сприйняття усної інформації та письмових текстів іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування		
Сприймає усну інформацію [ІНО 1.1]	розуміє розмову між іншими особами, якщо мовлення чітке та	визначає мовленнєву ситуацію та зміст короткої простої розмови, якщо

	повільне [6 ІНО 1.1.1] розуміє інформацію, висловлену особою для аудиторії, якщо мовлення чітке та повільне, з тривалими паузами час від часу [6 ІНО 1.1.2] розуміє зміст оголошення та інструкції, якщо мовлення чітке та повільне [6 ІНО 1.1.3] розуміє, про що йдеться в аудіозаписах, якщо мовлення чітке та повільне [6 ІНО 1.1.4]	мовлення чітке та повільне [6 ІНО 1.1.1-1] співвідносить інформацію, сприйняту на слух, яка надана з використанням засобів наочності, якщо мовлення чітке та повільне, з повторами, а тема знайома [6 ІНО 1.1.2-1] визначає просту інформацію, яка пояснюється у передбачуваний ситуації, якщо мовлення чітке та повільне, з тривалими паузами час від часу [6 ІНО 1.1.2-2] виокремлює основний зміст коротких простих повідомлень, оголошень та інструкцій [6 ІНО 1.1.3-1] розпізнає елементарні інструкції щодо часу, дат тощо, виконання повсякденних завдань [6 ІНО 1.1.3-2] виокремлює основну інформацію з коротких аудіозаписів щодо повсякденних передбачуваних питань, якщо мовлення чітке та повільне [6 ІНО 1.1.4-1] виокремлює важливу інформацію з телевізійних програм, якщо мовлення чітке та повільне [6 ІНО 1.1.4-2] розпізнає важливі моменти розповіді, слідує за
--	---	--

	сприймає усну інформацію з відеозаписів, якщо мовлення чітке та повільне [6 ІНО 1.1.5]	сюжетом повідомлення, якщо мовлення чітке та повільне [6 ІНО 1.1.4-3] визначає теми у переглянутих відеозаписах, складає враження про їх основний зміст [6 ІНО 1.1.5-1]
Сприймає письмовий текст [ІНО 1.2]	розуміє прочитані короткі прості листи [6 ІНО 1.2.1] розуміє письмовий текст, здійснює пошук необхідної інформації, якщо в ньому використано прості мовні засоби [6 ІНО 1.2.2] сприймає прочитаний текст, здійснює пошук	виокремлює необхідну інформацію, отриману з коротких простих особистих листів [6 ІНО 1.2.1-1] визначає основний зміст простих онлайн-повідомлень [6 ІНО 1.2.1-2] знаходить конкретну інформацію у простому тексті, викладеному в письмовій формі [6 ІНО 1.2.2-1] знаходить необхідну інформацію у списках та виокремлює деталі [6 ІНО 1.2.2-2] розпізнає знайомі, часто вживані написи, оголошення у громадських місцях [6 ІНО 1.2.2-3] виокремлює відповідну інформацію з текстів, які описують людей, місця,

	інформації та аргументації, якщо використано прості мовні засоби [6 ІНО 1.2.3] сприймає письмові інструкції, якщо в них використано прості мовні засоби [6 ІНО 1.2.4] добирає та читає тексти для задоволення, якщо в них використані прості мовні засоби [6 ІНО 1.2.5]	повсякденне життя, культуру тощо, якщо в них використано прості мовні засоби [6 ІНО 1.2.3-1] що стосуються повсякденної діяльності, якщо в них використано прості мовні засоби і відсутні непередбачувані деталі [6 ІНО 1.2.3-3] визначає в текстах, розміщених в Інтернеті, інформацію, що належить до особистої [6 ІНО 1.2.3-4] встановлює послідовність виконання простих інструкцій до побутових пристроїв, продуктів харчування, якщо вони ілюстровані та викладені не як суцільний текст [6 ІНО 1.2.4-1] визначає етапи приготування страв за простими рецептами, якщо вони ілюстровані [6 ІНО 1.2.4-2] визначає, про що йдеться в коротких розповідях, коміксах, описах життя людей тощо, складає уявлення про героїв [6 ІНО 1.2.5-1] знаходить важливу інформацію, яка подається в короткому описі особи [6 ІНО 1.2.5-2]
--	--	---

Використовує ефективні стратегії сприйняття усної інформації та письмового тексту [ІНО 1.3]	ідентифікує окремі факти та здогадується про значення невідомих слів з контексту, якщо прослухана інформація чи письмовий текст доступний і стосується повсякденної тематики [6 ІНО 1.3.1]	розуміє загальний зміст коротких текстів і конкретні висловлювання на повсякденні теми, виявляє ймовірне значення невідомих слів із контексту [6 ІНО 1.3.1-1] використовує значення відомих слів, щоб здогадатися про значення невідомих слів у коротких висловлюваннях, що вживаються в повсякденних ситуаціях [6 ІНО 1.3.1-2] використовує числа, дати, імена, власні іменники тощо, щоб визначити тему тексту [6 ІНО 1.3.1-3]
2. Взаємодія з іншими особами в усній і письмовій формі та в режимі реального часу через засоби іноземної мови		
Здійснює усну взаємодію [ІНО 2.1]	бере участь у бесіді, дискусії на знайомі теми, демонструє розуміння співрозмовника в передбачуваних повсякденних ситуаціях [6 ІНО 2.1.1]	реагує на звернення, якщо мовлення чітке і повільне, у простих повсякденних ситуаціях, якщо співрозмовник докладає певних зусиль, щоб досягти розуміння [6 ІНО 2.1.1-1] використовує прості повсякденні ввічливі форми привітання і звертання [6 ІНО 2.1.1-2] спілкується з однолітками, ставить запитання та розуміє відповіді, якщо вони стосуються повсякденного життя [6 ІНО 2.1.1-3] пропонує, запрошує, просить вибачення

		[6 ІНО 2.1.1-4] розповідає про своє самопочуття, використовуючи прості мовні засоби [6 ІНО 2.1.1-5] розповідає про свої уподобання та плани, висловлює власну думку та аргументує її [6 ІНО 2.1.1-6] демонструє, що слідує за ходом розмови, і визначає, що потрібно зробити, якщо співрозмовник докладе певних зусиль, щоб досягти розуміння
	цілеспрямовано спілкується із співрозмовником, який у разі потреби пропонує допомогу [6 ІНО 2.1.2]	[6 ІНО 2.1.2-1] веде розмову щодо простих повсякденних завдань, використовуючи прості фрази [6 ІНО 2.1.2-2] запитує просту інформацію щодо подорожі, користування громадським транспортом, запитує і пояснює, як пройти до певного місця, придбати квитки
	здійснює усну взаємодію з метою отримання товарів та послуг, використовуючи прості фрази у звичному контексті [6 ІНО 2.1.3]	[6 ІНО 2.1.3-1] запитує необхідну інформацію, повідомляє, яку покупку хоче зробити і в якій кількості, замовляє їжу [6 ІНО 2.1.3-2] повідомляє про проблеми із здоров'ям, зокрема з використанням невербальних засобів спілкування, і виявляє свої емоції на отриману відповідь [6 ІНО 2.1.3-3]

	обмінюється інформацією на звичні та повсякденні теми [6 ІНО 2.1.4]	спілкується під час виконання простих повсякденних завдань, які вимагають простого і прямого обміну інформацією [6 ІНО 2.1.4-1] розпитує та розповідає про навчання та дозвілля [6 ІНО 2.1.4-2] розпитує та пояснює, як дістатися до певного місця за допомогою карти чи плану [6 ІНО 2.1.4-3] запитує та розповідає про подію [6 ІНО 2.1.4-4]
Здійснює письмову взаємодію [ІНО 2.2]	взаємодіє письмово, пише короткі прості листи [6 ІНО 2.2.1] запитує і надає інформацію в записках, повідомленнях та заповнює типові бланки [6 ІНО 2.2.2]	повідомляє особисту стандартну інформацію, представляючи себе [6 ІНО 2.2.1-1] пише короткі прості листи-подяки та листи-вибачення [6 ІНО 2.2.1-2] пише короткі прості текстові повідомлення, записки, зокрема з використанням електронних засобів [6 ІНО 2.2.1-3] пише короткі вітальні листівки [6 ІНО 2.2.1-4] пише короткі прості записки та повідомлення, що стосуються важливих потреб [6 ІНО 2.2.2-1]

		занотовує події, фіксує дати та час, які необхідно запам'ятати [6 ІНО 2.2.2-2] вносить особисту та іншу інформацію до типових бланків [6 ІНО 2.2.2-3]
Здійснює онлайн-взаємодію [ІНО 2.3]	здійснює онлайн-взаємодію у формі простої розмови з елементами дискусії [6 ІНО 2.3.1]	бере участь в онлайн-спілкуванні, відповідає на коментарі, висловлює вдячність або просить вибачення з використанням простих мовних засобів [6 ІНО 2.3.1-1] робить короткі онлайн-коментарі, використовуючи прості мовні засоби, у разі потреби звертається до онлайн-словників [6 ІНО 2.3.1-2]
цілеспрямовано налагоджує онлайн-співпрацю [6 ІНО 2.3.2]	заповнює онлайн-анкету, повідомляє особисті та інші дані [6 ІНО 2.3.2-1] виконує прості інструкції та ставить прості запитання під час виконання спільного онлайн-завдання, якщо співрозмовник готовий допомогти [6 ІНО 2.3.2-2]	цілеспрямовано налагоджує онлайн-співпрацю в різних ситуаціях повсякденного життя [9 ІНО 2.3.2]
Використовує ефективні стратегії	ініціює, підтримує та закінчує коротку просту розмову	використовує прості прийоми, щоб почати, підтримати та закінчити

здійснення взаємодії (в усній і письмовій формі та онлайн-взаємодії) [ІНО 2.4]	[6 ІНО 2.4.1] ставить прості запитання під час виконання спільного завдання [6 ІНО 2.4.2] просить уточнити, роз'яснити отриману інформацію [6 ІНО 2.4.3]	розмову [6 ІНО 2.4.1-1] привертає до себе увагу вербальними та невербальними засобами, ініціюючи розмову [6 ІНО 2.4.1-2] демонструє те, що слідує за ходом короткої простої розмови [6 ІНО 2.4.2-1] просить співрозмовника повторити, якщо не розуміє отриманої інформації [6 ІНО 2.4.3-1] просить уточнити ключові слова чи вирази, використовуючи сталі фрази [6 ІНО 2.4.3-2] повідомляє про те, що не розуміє отриманої інформації, просить вимовити слово по буквах [6 ІНО 2.4.3-3]
3. Надання інформації, висловлювання думок, почуттів та ставлення іноземною мовою		
Усно висловлює власні думки, почуття, ставлення та позиції [ІНО 3.1]	розповідає про людей, навколишній світ та побут з урахуванням власного досвіду, висловлює простими фразами свою думку [6 ІНО 3.1.1]	описує простими мовними засобами свою родину, житлові умови, освіту; людей, місця та особисті речі [6 ІНО 3.1.1-1] розповідає про те, що вміє робити добре і не дуже добре [6 ІНО 3.1.1-2] стисло описує свої плани на вихідні дні або канікули [6 ІНО 3.1.1-3]

	надає інформацію співрозмовникові під час тривалого монологу простими фразами [6 ІНО 3.1.2] обґрунтовує власну думку, використовуючи прості мовні засоби під час монологу [6 ІНО 3.1.3] виступає перед аудиторією з коротким простим підготовленим монологом [6 ІНО 3.1.4]	дає пояснення щодо повсякденної діяльності, використовуючи прості мовні засоби [6 ІНО 3.1.2-1] висловлює власну аргументовану думку, використовуючи прості мовні засоби під час монологу [6 ІНО 3.1.3-1] робить коротку підготовлену просту презентацію на знайому тему [6 ІНО 3.1.4-1] відповідає на прості уточнювальні запитання, у разі потреби просить повторити запитання та отримує допомогу щодо формулювання відповідей [6 ІНО 3.1.4-2]
Висловлює свої думки, почуття, ставлення та позиції у письмовій формі [ІНО 3.2]	подає в письмовій формі інформацію про себе, навколишній світ, побут, використовуючи різні типи текстів [6 ІНО 3.2.1]	пише прості фрази та речення про себе, свою родину, житлові умови, освіту, людей і місця, розповідає короткі уявні біографії, використовує фрази і речення з простими словами-зв'язками [6 ІНО 3.2.1-1] пише вступ до тексту або його продовження, у разі потреби користується словником і довідковими матеріалами [6 ІНО 3.2.1-2]
Використовує ефективні стратегії	складає план усного або письмового висловлювання	використовує необхідний набір фраз із свого мовного і мовленнєвого досвіду

побудови висловлювання в усній та письмовій формі [ІНО 3.3]	[6 ІНО 3.3.1] підтримує розмову, коли співрозмовник не може дібрати необхідний мовний і мовленнєвий матеріал [6 ІНО 3.3.2] зауважує та виправляє власні прості мовні помилки [6 ІНО 3.3.3]	[6 ІНО 3.3.1-1] використовує невербальні засоби (жести), щоб уточнити, що хоче сказати [6 ІНО 3.3.2-1] визначає, що має на увазі, вказуючи на це у висловлюванні [6 ІНО 3.3.2-2] у разі потреби просить співрозмовника підтвердити, що мовна форма є коректною [6 ІНО 3.3.3-1]
--	--	---

***Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів
у мовно-літературній освітній галузі на адаптаційному циклі базової
середньої освіти у 5-х класах
(іношомовна освіта, друга іноземна мова – іспанська мова)***

Загальні результати	5 – 6 класи	
	Конкретні результати	Орієнтири для оцінювання
1. Сприйняття усної інформації та письмових текстів іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування		
Сприймає усну інформацію [ІНОД 1.1]	розуміє розмову між іншими особами, якщо мовлення чітке та повільне [6 ІНОД 1.1.1] розуміє інформацію, висловлену особою для аудиторії, якщо мовлення чітке та повільне, з тривалими паузами час від часу	виокремлює деякі слова та вирази, коли особи говорять про себе, родину, заклад освіти, хобі або оточення, якщо мовлення чітке, добре артикульоване та повільне [6 ІНОД 1.1.1-1] розпізнає просту інформацію, подану у передбачуваній ситуації (зокрема на екскурсії), якщо мовлення чітке та повільне, з тривалими паузами

	[6 ІНОД 1.1.2] розуміє зміст оголошення та інструкції, якщо мовлення чітке, добре артикульоване та повільне [6 ІНОД 1.1.3] розуміє, про що йдеться в аудіозаписах, якщо мовлення чітке, добре артикульоване та повільне [6 ІНОД 1.1.4] сприймає усну інформацію з відеозаписів, якщо мовлення чітке, добре артикульоване та повільне [6 ІНОД 1.1.5]	[6 ІНОД 1.1.2-1] розуміє оголошення та інструкції, якщо мовлення чітке, добре артикульоване та повільне, виконує короткі прості вказівки [6 ІНОД 1.1.3-1] вказує на предмет, про місцезнаходження якого повідомлено чітко та повільно [6 ІНОД 1.1.3-2] розуміє інформацію, що містить вказівку на числа, ціни, час, якщо вона повідомлена чітко та повільно [6 ІНОД 1.1.3-3] виокремлює конкретну інформацію (зокрема про місце, час) з коротких аудіозаписів щодо повсякденних передбачуваних подій, якщо мовлення чітке, добре артикульоване та повільне [6 ІНОД 1.1.4-1] виокремлює з коротких відеозаписів необхідну інформацію, якщо мовлення чітке, добре артикульоване та повільне [6 ІНОД 1.1.5-1]
Сприймає письмовий текст [ІНОД 1.2]	розуміє прочитані короткі листи, якщо використано прості мовні засоби [6 ІНОД 1.2.1]	розуміє короткі листи, читаючи їх пофразово, розпізнає знайомі імена, слова та основні фрази, перечитує в разі потреби [6 ІНОД 1.2.1-1]

	розуміє письмовий текст, здійснює пошук необхідної інформації, якщо в ньому використано прості мовні засоби [6 ІНОД 1.2.2] розуміє прочитаний текст, здійснює пошук інформації та аргументації, якщо використано прості мовні засоби [6 ІНОД 1.2.3] сприймає письмові інструкції, якщо в них використано прості мовні засоби [6 ІНОД 1.2.4] добирає та читає тексти, якщо у них використано прості мовні засоби [6 ІНОД 1.2.5]	розпізнає знайомі імена, слова і базові фрази з простих оголошень щодо поширених повсякденних ситуацій [6 ІНОД 1.2.2-1] знаходить просту інформацію в листівках та брошурах [6 ІНОД 1.2.2-2] визначає основний зміст інформаційних матеріалів, зокрема за наявності ілюстрацій [6 ІНОД 1.2.3-1] розпізнає короткі письмові тексти щодо особистих інтересів, зокрема новини про спорт, музику, подорожі, якщо використано прості мовні засоби, ілюстрації чи малюнки [6 ІНОД 1.2.3-2] розпізнає прості короткі інструкції, якщо вони ілюстровані та викладені не як суцільний текст [6 ІНОД 1.2.4-1] сприймає короткі ілюстровані розповіді про повсякденне життя, якщо в них використано прості мовні засоби [6 ІНОД 1.2.5-1] сприймає короткі ілюстровані оповідання, якщо зображення допомагають здогадатися про зміст тексту [6 ІНОД 1.2.5-2]
--	--	---

	[6 ІНОД 2.1.2] здійснює усну взаємодію з метою отримання товарів та послуг, використовуючи прості фрази у звичному контексті [6 ІНОД 2.1.3] обмінюється інформацією на знайомі та повсякденні теми [6 ІНОД 2.1.4]	виконує прості інструкції, що містять вказівку на час, місце, числа тощо [6 ІНОД 2.1.2-2] просить про послугу, використовуючи прості вирази [6 ІНОД 2.1.3-1] оперує категоріями чисел, кількості, вартості, часу [6 ІНОД 2.1.3-2] запитує та відповідає на прості запитання, висловлює враження [6 ІНОД 2.1.4-1] запитує та відповідає на запитання про себе та інших осіб, зокрема місце проживання [6 ІНОД 2.1.4-2]
Здійснює письмову взаємодію [ІНОД 2.2]	взаємодіє в письмовій формі, пише короткі, прості листи, повідомляючи особисту інформацію [6 ІНОД 2.2.1] запитує і надає інформацію в записках, повідомленнях, що стосуються нагальних потреб [6 ІНОД 2.2.2]	пише повідомлення, що складаються з коротких речень про хобі, уподобання, вживаючи прості слова та сталі вирази, у разі потреби з використанням словника [6 ІНОД 2.2.1-1] пише короткі повідомлення в листівках [6 ІНОД 2.2.1-2] пише числа та дати, своє ім'я, національність, адресу, вік, дату народження тощо в записках та коротких повідомленнях [6 ІНОД 2.2.2-1]
Здійснює онлайн-взаємодію [ІНОД 2.3]	здійснює онлайн-взаємодію у формі простої розмови [6 ІНОД 2.3.1]	робить короткі прості повідомлення та онлайн-дописи, які складаються з коротких

	налагоджує онлайн-співпрацю, використовуючи прості мовні засоби [6 ІНОД 2.3.2]	речень [6 ІНОД 2.3.1-1] використовує прості слова, символи та сталі вирази, стисло реагуючи на прості онлайн-дописи, посилання та медіа-об'єкти, висловлює подяку чи вибачення [6 ІНОД 2.3.2-1]
Використовує ефективні стратегії здійснення взаємодії в усній і письмовій формі [ІНОД 2.4]	просить уточнити або роз'яснити отриману інформацію, використовуючи прості мовні засоби [6 ІНОД 2.4.1]	пояснює з використанням інтонації та жестів, що не розуміє отриманої інформації [6 ІНОД 2.4.1-1] пояснює з використанням простих мовних засобів, що не розуміє отриманої інформації [6 ІНОД 2.4.1-2]
3. Надання інформації, висловлювання думок, почуттів та ставлення іноземною мовою		
Усно висловлює власні думки, почуття, ставлення та позиції [ІНОД 3.1]	використовує прості, здебільшого відокремлені фрази, щоб розповісти про людей та побут [6 ІНОД 3.1.1] надає інформацію співрозмовникові простими фразами під час монологу [6 ІНОД 3.1.2]	описує себе, місце, де живе [6 ІНОД 3.1.1-1] описує з використанням простих мовних засобів своє повсякденне життя [6 ІНОД 3.1.1-2] описує за допомогою простих слів і виразів предмет чи малюнок, якщо має змогу заздалегідь підготуватися [6 ІНОД 3.1.2-1]
Висловлює свої думки, почуття, ставлення у письмовій формі [ІНОД 3.2]	надає у письмовій формі інформацію про себе, використовуючи прості мовні засоби [6 ІНОД 3.2.1]	описує приміщення з використанням простих мовних засобів [6 ІНОД 3.2.1-1] пише прості фрази та речення про себе та оточуючих

		[6 ІНОД 3.2.1-2] використовує прості мовні засоби для опису предметів [6 ІНОД 3.2.1-3]
Використовує ефективні стратегії побудови усного та письмового висловлювання [ІНОД 3.3]	використовує прості, здебільшого відокремлені фрази, щоб підтримувати розмову [6 ІНОД 3.3.1]	використовує невербальні засоби (жести) для уточнення значення простих слів [6 ІНОД 3.3.1-1]

Базові знання математичної галузі

Математика

Методологія математики: математична термінологія і символіка; математичні твердження; аксіоми і теореми; методи доведення тверджень; індуктивні та дедуктивні міркування; формулювання, доведення та спростування гіпотез; метод математичного моделювання.

Числа і вирази: числові множини; натуральні, цілі, раціональні та ірраціональні числа, дії із ними та їх порівняння; десяткові дроби; відношення і відносні величини, відсотки, пропорції; вирази та їх перетворення.

Рівняння і нерівності: рівняння та системи рівнянь; нерівності та системи нерівностей.

Функції: функціональні залежності; елементарні функції та їх властивості; числові послідовності; арифметична та геометрична прогресії.

Геометрія і вимірювання геометричних величин: первинні геометричні об'єкти (фігури та відношення); аксіоми планіметрії; найпростіші геометричні фігури; трикутники, багатокутники; основні геометричні форми: лінії, поверхні, тіла; коло і круг; многогранники і тіла обертання: призма, піраміда, циліндр, конус, куля; геометричні перетворення (рухи, перетворення подібності); рівність та подібність фігур; вимірювання відрізків та кутів; площа плоскої геометричної фігури; об'єм та площа поверхні тіла; вимірювання та обчислення площ і об'ємів фігур.

Координати і вектори: система координат, прямокутна декартова система координат; лінії в прямокутній декартовій системі координат на площині; скалярні та векторні величини; координати вектора; відношення векторних величин; операції над векторами.

Дані, статистика та ймовірність: дані, їх види, представлення та перетворення; статистичне дослідження та його основні етапи; числові

характеристики вибірки; елементи комбінаторики; ймовірність випадкової події.

**Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів
у математичній галузі на адаптаційному циклі базової середньої
освіти у 5-х класах з математики**

Загальні результати	5 – 6 класи	
	Конкретні результати	Орієнтири для оцінювання
1. Дослідження ситуацій і виокремлення проблем, які можна розв'язати із застосуванням математичних методів		
Вирізняє серед ситуацій із повсякденного життя ті, що розв'язуються математичними методами [MAO 1.1]	вирізняє серед проблемних ситуацій ті, що розв'язуються математичними методами [6 MAO 1.1.1]	вирізняє проблемні ситуації, які можуть бути розв'язані відомими математичними методами [6 MAO 1.1.1-1]
	виокремлює подібні ситуації [6 MAO 1.1.2]	виокремлює в конкретній проблемній ситуації її окремі складові частини, що можуть бути розв'язані математичними методами [6 MAO 1.1.1-2] вирізняє проблемну ситуацію з аналогічним способом розв'язання [6 MAO 1.1.2-1]
Досліджує, аналізує дані та зв'язки між ними, оцінює їх достовірність та доцільність використання [MAO 1.2]	досліджує проблемну ситуацію, отримує дані, перевіряє достовірність даних [6 MAO 1.2.1]	вирізняє у проблемній ситуації математичні дані [6 MAO 1.2.1-1].
	аналізує дані, описує зв'язки між ними, подає дані у різних формах [6 MAO 1.2.2]	розрізняє початкові дані та шукані результати [6 MAO 1.2.1-2] описує зв'язки між даними [6 MAO 1.2.2-1] записує та представляє дані у текстовій, табличній та графічній формі [6 MAO 1.2.2-2] визначає дані, які є

	ситуації [6 MAO 1.2.3]	необхідними для розв'язання проблемної ситуації [6 MAO 1.2.3-1]
Прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації [MAO 1.3]	визначає, що саме може бути результатом розв'язання проблемної ситуації [6 MAO 1.3.1]	прогнозує межі, точність, можливі форми представлення результату [6 MAO 1.3.1-1]
2. Моделювання процесів і ситуацій, розроблення стратегій, планів дій для розв'язання проблемних ситуацій		
Сприймає і перетворює інформацію математичного змісту [MAO 2.1]	добирає, впорядковує, фіксує, перетворює звукову, текстову, графічну інформацію математичного змісту, зокрема в цифровому середовищі [6 MAO 2.1.1] перетворює, представляє та поширює інформацію математичного змісту з використанням різних засобів, зокрема цифрових [6 MAO 2.1.2]	використовує інформаційно-комунікаційні технології для пошуку та зберігання інформації математичного змісту [6 MAO 2.1.1-1] читає таблиці, діаграми, формули, графіки [6 MAO 2.1.1-2] перетворює текстову інформацію математичного змісту в таблиці та діаграми [6 MAO 2.1.2-1] презентує свої висновки чи способи розв'язання усно або письмово, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій [6 MAO 2.1.2-2]
Розробляє стратегії розв'язання проблемних ситуацій [MAO 2.2]	обирає способи та розробляє план дій, необхідних для розв'язання проблемної ситуації [6 MAO 2.2.1] шукає альтернативні способи розв'язання проблемної ситуації [6 MAO 2.2.2]	планує власні дії, спрямовані на розв'язання проблемної ситуації [6 MAO 2.2.1-1] пропонує ідеї щодо ходу розв'язання проблемної ситуації [6 MAO 2.2.1-2] пропонує альтернативний

		спосіб розв'язання проблемної ситуації [6 MAO 2.2.2-1]
Створює математичну модель проблемної ситуації [MAO 2.3]	визначає компоненти математичної моделі проблемної ситуації та взаємозв'язки між ними [6 MAO 2.3.1] будує математичну модель проблемної ситуації, використовуючи визначений математичний апарат [6 MAO 2.3.2]	визначає компоненти математичної моделі проблемної ситуації, взаємозв'язки між ними, їх повноту [6 MAO 2.3.1-1] будує математичну модель, використовуючи вирази, рівняння, нерівності, графіки та інші форми представлення моделі [6 MAO 2.3.2-1]
Представляє результати розв'язання проблемної ситуації та конструктивно обговорює їх [MAO 2.4]	формулює та відображає у зручній для сприйняття формі результати розв'язання проблемної ситуації, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій [6 MAO 2.4.1] представляє результати розв'язання проблемної ситуації, пояснює їх застосування [6 MAO 2.4.2]	презентує результати розв'язання проблемної ситуації, використовуючи різні способи та інструменти, зокрема інформаційно-комунікаційні технології [6 MAO 2.4.1-1] презентує свої висновки, конструктивно реагує на аргументи інших осіб, керуючи при цьому власними емоціями [6 MAO 2.4.2-1]
3. Критичне оцінювання процесу та результату розв'язання проблемних ситуацій		
Оцінює дані проблемної ситуації, необхідні і достатні для її розв'язання [MAO 3.1]	оцінює необхідність і достатність даних для розв'язання проблемної ситуації [6 MAO 3.1.1] визначає недостатність чи надлишковість даних для розв'язання проблемної ситуації	розрізняє умову і вимогу, дані та невідомі елементи проблемної ситуації [6 MAO 3.1.1-1] відповідає на запитання щодо умови, залежності між елементами проблемної ситуації, недостатності та надлишковості даних

	[6 MAO 3.1.2]	[6 MAO 3.1.2-2]
Критично оцінює спосіб розв’язання та різні моделі проблемної ситуації, обирає раціональний шлях її розв’язання [MAO 3.2]	оцінює різні способи розв’язання проблемної ситуації [6 MAO 3.2.1] обирає математичну модель до стандартної ситуації [6 MAO 3.2.2]	добирає моделі та способи, розробляє план розв’язання проблемної ситуації за аналогією [6 MAO 3.2.1-1] виокремлює простіші проблеми у складі запропонованої проблемної ситуації [6 MAO 3.2.1-2] приймає рішення щодо вибору раціонального способу розв’язання проблемної ситуації [6 MAO 3.2.2-1] виявляє ініціативу та обговорює можливі варіанти залучення додаткових ресурсів і даних [6 MAO 3.2.2-2]
4. Розвиток математичного мислення для пізнання і перетворення дійсності, володіння математичною мовою		
Мислить математично [MAO 4.1]	визначає та описує зв’язки між математичними об’єктами та об’єктами реального світу [6 MAO 4.1.1] пов’язує різні елементи математичних знань і вмінь, робить висновки, підкріплює свою думку аргументами [6 MAO 4.1.2]	визначає та описує математичні характеристики навколишніх об’єктів (кількість, розмір, форма) [6 MAO 4.1.1-1] розпізнає та інтерпретує числову інформацію, розпізнає геометричні об’єкти та їх елементи на площині та в просторі [6 MAO 4.1.1-2] групує математичні об’єкти за спільними ознаками, описує їх властивості [6 MAO 4.1.2-1] використовує властивості математичних об’єктів для

		обґрунтування своїх дій та їх наслідків [6 МАО 4.1.2-2]
Застосовує математичні поняття, факти та послідовність дій для розв'язання проблемних ситуацій [МАО 4.2]	використовує математичні поняття, факти та запропоновану послідовність дій для розв'язання проблемних ситуацій [6 МАО 4.2.1] виконує операції з математичними об'єктами та використовує різні форми представлення інформації [6 МАО 4.2.2] використовує необхідне приладдя та інформаційно-комунікаційні технології [6 МАО 4.2.3]	добирає математичні дані, використовує відомі правила та послідовність дій з математичними об'єктами для розв'язання проблемних ситуацій [6 МАО 4.2.1-1] представляє математичну інформацію в різних формах (числовій, графічній, табличній тощо), аналізує її, робить висновки [6 МАО 4.2.2-1] користується креслярськими інструментами та інформаційно-комунікаційними технологіями для розв'язання проблемної ситуації [6 МАО 4.2.3-1]
Володіє математичною термінологією, ефективно використовує її [МАО 4.3]	володіє математичними термінами та символами, доцільно використовує їх [6 МАО 4.3.1] висловлюється змістовно, точно, лаконічно [6 МАО 4.3.2]	читає та розуміє тексти математичного змісту [6 МАО 4.3.1-1] доречно формулює, використовує математичні поняття і факти [6 МАО 4.3.1-2] висловлюється змістовно, точно, лаконічно [6 МАО 4.3.2-1]

Базові знання природничої освітньої галузі

Інтегрований курс «Пізнаємо природу»

Методологія природничих наук: наука і псевдонаука; мова природничих наук і наукова термінологія; наукові факти, їх інтерпретація; проблема як пізнавальна ситуація; методи пізнання природи; наукове дослідження як метод

пізнання; гіпотеза дослідження; моделі в пізнанні природи: реальні, графічні, математичні, словесні, комп'ютерні, знакові; вимірювання, вимірювальні прилади і мірила; точність вимірювань; форми представлення даних: графіки, таблиці, діаграми, інфографіка, масштабування тощо; інтерпретація і критичне оцінювання результатів дослідження; закони і принципи науки.

Науковий світогляд і цілісна природничо-наукова картина світу: навколишнє середовище як джерело речовин, енергії та інформації; рівні організації живої і неживої природи; взаємодія і взаємозв'язки в природі; взаємозв'язки людини з природою, екологічний баланс; відновлювані та невідновлювані природні ресурси; новітні технології, процеси, пристрої і матеріали; концепція сталого розвитку суспільства; значення науки і техніки для сталого розвитку.

Астрономічний складник: астрономія як наука; будова і розвиток Всесвіту, галактики, зорі, сонячна система, Земля і Місяць, рух небесних тіл, значення астрономії в житті людини.

Біологічний складник: біологія як наука; роль біології в житті людини; сучасні напрями біологічних досліджень; система органічного світу; основні систематичні категорії, їх підпорядкованість; різноманіття організмів та еволюція живої природи; результати еволюції: пристосування організмів до середовища існування, поширення на планеті Земля; ознаки організмів, їх прояв у рослин, тварин, грибів, бактерій: клітинна будова, особливості хімічного складу, обмін речовин та перетворення енергії, ріст, розвиток, розмноження, рух, подразливість, спадковість та мінливість; людина та її здоров'я; взаємозв'язки організмів і навколишнього середовища; екологічні фактори, їх вплив на організми; екосистемна організація живої природи: різноманітність екосистем, особливості структури і колообігу речовин та перетворення енергії.

Географічний складник: географія як наука; роль географічної освіти у життєдіяльності людини; Земля на географічній карті; географічні інформаційні системи; Земля як геосистема, рівні геосистем; географічні наслідки параметрів і рухів Землі; географічна оболонка; антропосфера; взаємозв'язок процесів у літосфері, гідросфері, атмосфері, біосфері, антропосфері; природні комплекси; ресурсний потенціал оболонок Землі, сучасні аспекти його використання; глобальні проблеми людства.

Фізичний складник: фізика як наука; фізика і техніка; фізичні основи сучасних технологій і виробництва; фізика в побуті; речовина і поле; будова речовини; властивості речовин у різних агрегатних станах; рух, види руху; основні параметри руху; коливання і хвилі; звук; світло; оптичні явища; взаємодія тіл; сила, види сил; енергія; тепловий рух; види теплообміну; фазові перетворення; електричний струм; електромагнітна взаємодія; основні фізичні закони, що визначають перебіг механічних, теплових, світлових, електричних, магнітних і ядерних явищ; закони збереження.

Хімічний складник: хімія як наука; хімія у побуті; хімія і довкілля; правила безпеки під час роботи з речовинами; хімічний елемент; атом, його

будова; періодичний закон Д. Менделєєва і періодична система хімічних елементів; хімічні елементи в природі, їх колообіг; металічні і неметалічні елементи; речовина; прості і складні речовини; систематична номенклатура в хімії; хімічні формули; хімічний зв'язок; речовини атомної, молекулярної, іонної будови; основні класи неорганічних сполук; органічні сполуки; хімічні властивості речовин; дисперсні системи; розчини; електролітична дисоціація; хімічні реакції; класифікації хімічних реакцій за різними ознаками; вплив різних чинників на перебіг хімічних реакцій; хімічні рівняння; закони хімії: закон збереження маси речовин, закон об'ємних відношень газів, закон Авогадро

**Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів
у природничій освітній галузі на адаптаційному циклі базової
середньої освіти у 5-х класах з інтегрованого курсу «Пізнаємо природу»**

Загальні результати	5 – 6 класи	
	Конкретні результати	Орієнтири для оцінювання
1. Пізнання світу природи засобами наукового дослідження		
Виявляє і формулює проблему дослідження [ПРО 1.1]	розпізнає самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб ті із запропонованих проблем, які можна розв'язати дослідницьким способом [6 ПРО 1.1.1]	ставить запитання про будову і властивості об'єктів природи, умови виникнення та перебігу природних явищ, їх ознаки [6 ПРО 1.1.1-1] вибирає самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб окремі об'єкти / явища, властивості об'єктів / явищ, які можна дослідити [6 ПРО 1.1.1-2]
Визначає мету і завдання дослідження та формулює гіпотезу [ПРО 1.2]	визначає мету і завдання дослідження, формулює очікувані результати відповідно до мети з допомогою вчителя чи інших осіб [6 ПРО 1.2.1]	визначає з допомогою вчителя чи інших осіб мету і завдання дослідження відповідно до сформульованої проблеми [6 ПРО 1.2.1-1] формулює з допомогою вчителя чи інших осіб очікувані результати дослідження [6 ПРО 1.2.1-2]

Планує дослідження [ПРО 1.3]	визначає з допомогою вчителя чи інших осіб етапи дослідження [6 ПРО 1.3.1] планує дослідження з допомогою вчителя чи інших осіб [6 ПРО 1.3.2]	визначає і пояснює з допомогою вчителя чи інших осіб необхідні етапи дослідження [6 ПРО 1.3.1-1] передбачає з допомогою вчителя чи інших осіб результати кожного етапу дослідження [6 ПРО 1.3.1-2] складає з допомогою вчителя чи інших осіб план дослідження [6 ПРО 1.3.2-1]
Досліджує (спостерігає, експериментує, моделює) [ПРО 1.4]	моделює з допомогою вчителя чи інших осіб об'єкти та явища [6 ПРО 1.4.1] виконує з допомогою вчителя чи інших осіб спостереження, експерименти, фіксує одержані результати [6 ПРО 1.4.2]	пропонує і створює самостійно / в групі, з допомогою вчителя чи інших осіб матеріальні навчальні моделі для дослідження [6 ПРО 1.4.1-1] досліджує об'єкти і явища, використовуючи відповідні моделі, зокрема цифрові [6 ПРО 1.4.1-2] виконує самостійно / в групі, з допомогою вчителя чи інших осіб спостереження та експерименти за складеним планом, використовуючи запропоновані інструменти / створені моделі [6 ПРО 1.4.2-1] описує етапи дослідження [6 ПРО 1.4.2-2] фіксує результати етапів дослідження у запропонований спосіб

		[6 ПРО 1.4.2-3] пояснює призначення інструментів / створених моделей, які використовувалися для досліджень і фіксування результатів [6 ПРО 1.4.2-4] дотримується правил безпеки життєдіяльності під час досліджень
Аналізує результати, формулює висновки, презентує результати дослідження [ПРО 1.5]	аналізує з допомогою вчителя чи інших осіб результати дослідження за запропонованими критеріями [6 ПРО 1.5.1] формулює з допомогою вчителя чи інших осіб висновки щодо досягнення мети дослідження [6 ПРО 1.5.2] презентує результати дослідження в запропонований спосіб [6 ПРО 1.5.3]	пояснює з допомогою вчителя чи інших осіб вплив умов виконання дослідження на його результати [6 ПРО 1.5.1-1] визначає з допомогою вчителя чи інших осіб відповідність одержаних результатів очікуваним результатам і меті дослідження [6 ПРО 1.5.1-2] зіставляє одержані результати дослідження з відомими (довідковими) даними [6 ПРО 1.5.1-3] формулює з допомогою вчителя чи інших осіб висновки за результатами дослідження [6 ПРО 1.5.2-1] пропонує самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб способи практичного використання результатів досліджень [6 ПРО 1.5.2-2] представляє результати дослідження у

		запропонований спосіб, зокрема з використанням цифрових пристроїв [6 ПРО 1.5.3-1]
Здійснює самоаналіз дослідницької діяльності [ПРО 1.6]	підтверджує / спростовує з допомогою вчителя чи інших осіб досягнення мети дослідження [6 ПРО 1.6.1] виявляє емоційно- ціннісне ставлення до власних досліджень [6 ПРО 1.6.2]	пояснює на основі особистого досвіду, що природу можна пізнавати, досліджуючи її [6 ПРО 1.6.1-1] наводить з допомогою вчителя чи інших осіб міркування / докази, що підтверджують / спростовують досягнення мети дослідження [6 ПРО 1.6.1-2] визначає з допомогою вчителя чи інших осіб чинники, які сприяли / завадили (за наявності) досягненню мети дослідження [6 ПРО 1.6.1-3] оцінює власний внесок у дослідження і важливість набутих дослідницьких навичок [6 ПРО 1.6.2-1]
2. Опрацювання, систематизація та представлення інформації природничого змісту		
Здійснює пошук інформації, оцінює та систематизує її [ПРО 2.1]	здійснює пошук, порівнює та систематизує самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб інформацію природничого змісту [6 ПРО 2.1.1]	використовує окремі способи пошуку джерел інформації для розв'язання життєвої / навчальної проблеми [6 ПРО 2.1.1-1] здійснює пошук самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб інформації природничого змісту в доступних джерелах [6 ПРО 2.1.1-2]

		порівнює самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб інформацію природничого змісту, здобуту в різних джерелах [6 ПРО 2.1.1-3] узагальнює самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб опрацьовану інформацію природничого змісту [6 ПРО 2.1.1-4] виділяє самостійно / з допомогою вчителя чи інших осіб істотне в інформації природничого змісту [6 ПРО 2.1.1-5] пояснює самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб значення інформації для розв'язання життєвої / навчальної проблеми [6 ПРО 2.1.1-6]
Представляє інформацію в різних формах [ПРО 2.2]	представляє самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб інформацію природничого змісту в різних формах [6 ПРО 2.2.1]	описує самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб явища і процеси, використовуючи відповідну наукову термінологію [6 ПРО 2.2.1-1] формулює самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб словесні описи об'єктів, явищ і процесів на основі нетекстової інформації [6 ПРО 2.2.1-2] представляє самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб текстову інформацію/ аудіоінформацію у формі графічної, табличної

		інформації або інфографіки [6 ПРО 2.2.1-3] створює самостійно / в групі чи з допомогою інших осіб презентації здобутої інформації природничого змісту в запропонований спосіб, зокрема з використанням цифрових технологій і пристроїв [6 ПРО 2.2.1-4]
3. Усвідомлення розмаїття і закономірностей природи, ролі природничих наук і техніки в житті людини; відповідальна поведінка для сталого розвитку суспільства		
Усвідомлює розмаїття природи [ПРО 3.1]	розуміє розмаїття природи та певні її закономірності [6 ПРО 3.1.1]	наводить приклади об'єктів і явищ природи [6 ПРО 3.1.1-1] характеризує з допомогою вчителя чи інших осіб властивості об'єктів дослідження, використовуючи відповідну наукову термінологію [6 ПРО 3.1.1-2] встановлює самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб певні закономірності в природі, підтверджує їх самостійно дібраними прикладками [6 ПРО 3.1.1-3]
Класифікує об'єкти / явища природи [ПРО 3.2]	розрізняє і порівнює самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб об'єкти / явища природи та їх властивості [6 ПРО 3.2.1]	визначає основну ознаку (ознаки), за якими об'єкти / явища природи об'єднано в окремі групи [6 ПРО 3.2.1-1] відрізняє з-поміж об'єктів / явищ природи ті, що мають одну чи більше спільних

		ознак [6 ПРО 3.2.1-2] групує (впорядковує) самотійно або з допомогою вчителя чи інших осіб об'єкти / явища природи за визначеною ознакою [6 ПРО 3.2.1-3]
Виявляє взаємозв'язки об'єктів і явищ природи [ПРО 3.3]	встановлює з допомогою вчителя чи інших осіб взаємозв'язки природних об'єктів, явищ і процесів [6 ПРО 3.3.1] використовує самотійно / з допомогою вчителя чи інших осіб уявлення про взаємозв'язки об'єктів і явищ природи для розв'язання запропонованої життєвої / навчальної проблеми [6 ПРО 3.3.2]	пояснює самотійно або з допомогою вчителя чи інших осіб можливі зміни природних об'єктів і явищ залежно від певних умов; відповідального / безвідповідального використання здобутків науки і техніки [6 ПРО 3.3.1-1] наводить приклади взаємозв'язків об'єктів і явищ природи, зокрема пов'язаних із власними діями в довіллі [6 ПРО 3.3.2-1] дотримується правил поводження з природними об'єктами для збереження здоров'я і довіллі [6 ПРО 3.3.2 -2]
Усвідомлює значення природничих наук, технологій, техніки [ПРО 3.4]	з'ясовує і пояснює з допомогою вчителя чи інших осіб значення природничих наук, технологій і техніки в житті людини [6 ПРО 3.4.1] розуміє значення діяльності учених-природників і винахідників [6 ПРО 3.4.2]	пояснює з допомогою вчителя чи інших осіб значення науки для створення нових технологій і сучасної техніки [6 ПРО 3.4.1-1] ілюструє прикладами самотійно або з допомогою вчителя чи інших осіб використання здобутків природничих наук для сталого розвитку суспільства [6 ПРО 3.4.1-2]

		розуміє внесок учених-природничників і винахідників у створення нових технологій та вдосконалення техніки [6 ПРО 3.4.2-1]
4. Розвиток наукового мислення, набуття досвіду розв’язання проблем природничого змісту [індивідуально та у співпраці]		
Розрізняє наукове і ненаукове мислення [ПРО 4.1]	вирізняє з допомогою вчителя чи інших осіб наукову інформацію з-поміж іншої і використовує її у своїй діяльності [6 ПРО 4.1.1]	обирає з допомогою вчителя чи інших осіб наукове пояснення явищ природи / фактів / даних [6 ПРО 4.1.1-1] використовує наукові факти для формулювання власних суджень [6 ПРО 4.1.1-2]
Усвідомлює проблему і аналізує її [ПРО 4.2]	розпізнає з допомогою вчителя чи інших осіб пізнавальну проблему в запропонованій ситуації [6 ПРО 4.2.1]	виявляє невідомі для себе знання [6 ПРО 4.2.1-1] відповідає самостійно на чітко сформульовані запитання за відомою / опрацьованою інформацією природничого змісту [6 ПРО 4.2.1-2] визначає з допомогою вчителя чи інших осіб протиріччя в запропонованій ситуації [6 ПРО 4.2.1-3]
Розв’язує проблеми [ПРО 4.3]	обирає самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб ідеї, способи, засоби для розв’язання навчальної / життєвої проблеми [6 ПРО 4.3.1] використовує самостійно або з допомогою вчителя	розмірковує щодо запропонованих способів розв’язання певної навчальної / життєвої проблеми, висловлює свої думки [6 ПРО 4.3.1-1] використовує самостійно / з допомогою вчителя чи інших осіб правила, способи і

	чи інших осіб здобути знання і набутий досвід для розв'язання навчальної / життєвої проблеми [6 ПРО 4.3.2]	відповідні засоби для розв'язання навчальної / життєвої проблеми [6 ПРО 4.3.2-1] обирає із запропонованих самостійно / з допомогою вчителя чи інших осіб спосіб перевірки розв'язання навчальної / життєвої проблеми [6 ПРО 4.3.2-2] визначає з допомогою вчителя або інших осіб чинники, які сприяли / завадили розв'язанню навчальної / життєвої проблеми [6 ПРО 4.3.2-3]
Працює в групі для розв'язання проблеми [ПРО 4.4]	розуміє значення співробітництва у розв'язанні навчальної / життєвої проблеми [6 ПРО 4.4.1] взаємодіє в групі для розв'язання навчальної / життєвої проблеми [6 ПРО 4.4.2]	складає з допомогою вчителя чи інших осіб план власної діяльності для розв'язання навчальної / життєвої проблеми відповідно до своєї ролі в групі [6 ПРО 4.4.1-1] пропонує правила взаємодії в групі і дотримується їх [6 ПРО 4.4.2-1] бере участь у прийнятті спільних рішень [6 ПРО 4.4.2-2]
Оцінює власну діяльність/ діяльність групи [ПРО 4.5]	виявляє емоційно-ціннісне ставлення до власних дій / дій групи для досягнення результату [6 ПРО 4.5.1]	оцінює за спільно розробленими критеріями з допомогою вчителя чи інших осіб власну діяльність і ефективність дій групи для досягнення результату [6 ПРО 4.5.1-1]

Базові знання з технологічної освітньої галузі
Технології

Проектування: мета і завдання проекту; етапи проектно-технологічної діяльності; критерії, яким повинен відповідати проект; поняття маркетингу; історія розвитку об'єкта проектування, технологій; стилі в дизайні; право на повагу до результату творчої проектно-технологічної діяльності (інтелектуальна власність); творчий задум; дизайн-проектування; художнє конструювання; композиція як основа художньо-конструкторської діяльності: засоби, принципи, колористика; методи проектування: комбінаторика, елементи біоніки тощо; технічне конструювання; комп'ютерне середовище у проектуванні; системи автоматизованого проектування як засіб розробки конструкторських і технологічних проектів виробів; математичні розрахунки в проекті; властивості конструкційних матеріалів; екологія проекту, його вплив на навколишнє середовище; термінологія природничих наук в удосконаленні технологічного процесу; винахідництво; підприємництво і професійні наміри.

Основи графічної грамотності: основи стандартизації графічних зображень; графічні зображення; проєціювання на одну, дві, три площини проєкцій; масштаб; графічний і вербальний опис проекту.

Технології виготовлення виробу: вимоги до організації технологічної діяльності; інструменти і пристосування; технологічна послідовність виготовлення виробу за схемою чи графічним зображенням; технологічні операції; вимоги до обробки конструкційних матеріалів; деталь: точність обробки деталі, з'єднання деталей, способи з'єднання деталей, технологія оброблення деталей.

Оцінювання і презентація результатів: результати проектно-технологічної діяльності; якість виробу; розрахунок матеріалів для проекту; оцінювання і самооцінювання; форми презентації результатів; цифрові пристрої; комунікаційні канали; публічний виступ.

Декоративно-ужиткове мистецтво: предметне середовище; традиційні технології декоративно-ужиткового мистецтва; автентичність; стилізація; етностиль; дизайн у декоративно-ужитковому мистецтві; ідентичність.

Сучасна техніка і технології: техногенне середовище; інноваційні технології; інновації у виробництві та сфері обслуговування; екологічні ризики; технологічний процес; матеріали природного і хімічного походження; матеріали вторинного використання; новітні конструкційні матеріали; механізовані і автоматизовані засоби праці; екологічні наслідки виробництва; роботизація, закономірності розвитку.

Самозарадність у побуті: організація побуту; маркування предметів побуту; інструкція до побутової техніки; правила безпечної експлуатації побутової техніки, засобів праці; безпечне самообслуговування; відповідальне споживання; індивідуальний стиль; ремонт та оновлення одягу, предметів побуту; основи раціонального харчування; естетика харчування; українська національна кухня і кулінарні традиції; компетентності для особистісного зростання, кар'єри, ринку праці; підприємливість як запорука життєвого успіху; маніпуляції в медіа; реклама, популяризація результатів проекту.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів

*у технологічній освітній галузі на адаптаційному циклі базової
середньої освіти у 5-х класах (Технології)*

<i>Загальні результати</i>	<i>5 – 6 класи</i>	
	<i>Конкретні результати</i>	<i>Орієнтири для оцінювання</i>
1. Втілення задуму в готовий продукт за алгоритмом проектно-технологічної діяльності		
Проектує особистісно і соціально значущий виріб [ТЕО 1.1]	генерує задум та обирає об'єкт проектування для його втілення з допомогою вчителя чи інших осіб, пояснює свій вибір [6 ТЕО 1.1.1]	обговорює спільно з учителем чи іншими особами особистісно та соціально важливі потреби у створенні виробів, спираючись на власні знання та судження [6 ТЕО 1.1.1-1]
	формулює самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб мету проектно-технологічної діяльності [6 ТЕО 1.1.2]	обговорює спільно з учителем чи іншими особами мету проектно-технологічної діяльності [6 ТЕО 1.1.2-1]
		планує самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб основні завдання і результати проектно-технологічної діяльності [6 ТЕО 1.1.2-2]
		критично оцінює власні можливості, наявний досвід для виконання поставлених завдань, зокрема в групі [6 ТЕО 1.1.2-3]
		описує ймовірні труднощі і ризики у процесі реалізації задуму в готовий виріб [6 ТЕО 1.1.2-4]
		обговорює і визначає спільно з учителем та іншими особами раціональне застосування цифрових пристроїв на різних етапах проектно-технологічної діяльності

	здійснює маркетингові дослідження та пошук інформації про об'єкт проектування [6 ТЕО 1.1.3]	[6 ТЕО 1.1.2-5] визначає потреби та смаки споживачів обраного об'єкта проектування, особливості його конструкції, функційності, естетичності за допомогою проведення невеликих за обсягом і масштабом маркетингових досліджень [6 ТЕО 1.1.3-1] здійснює пошук актуальної інформації про об'єкт проектування і упорядковує її [6 ТЕО 1.1.3-2] розробляє за допомогою вчителя чи інших осіб критерії, яким має відповідати об'єкт проектування, та визначає його параметри [6 ТЕО 1.1.3-3] здійснює пошук та обирає моделі-аналоги відповідно до запланованого об'єкта проектування [6 ТЕО 1.1.4-1] обговорює ідеї, конструктивно взаємодіє з іншими особами у процесі комбінування власної моделі на основі аналізу найкращих ознак моделей-аналогів [6 ТЕО 1.1.4-2] застосовує методи проектування відповідно до індивідуальних здібностей та власних інтересів з метою втілення творчих ідей в конструкції виробу [6 ТЕО 1.1.4-3]
	здійснює художнє конструювання виробу з використанням методів проектування [6 ТЕО 1.1.4]	

		продукує та відображає творчий задум у зручній формі [6 ТЕО 1.1.4-4] оцінює власні результати художнього конструювання виробу [6 ТЕО 1.1.4-5]
	конструює об'єкт проектування, читає та використовує графічні зображення [6 ТЕО 1.1.5]	планує послідовність дій для виготовлення моделі виробу, орієнтовні строки їх виконання, можливості використання цифрових засобів [6 ТЕО 1.1.5-1] визначає технічні характеристики моделі виробу [технічний опис об'єкта проектування] [6 ТЕО 1.1.5-2] виконує технічний малюнок або ескіз деталей моделі виробу, зазначає інформацію, необхідну для його виготовлення [6 ТЕО 1.1.5-3]
	орієнтується в доборі матеріалів, визначає їх кількість і вартість [6 ТЕО 1.1.6]	добирає матеріали для виготовлення виробу та розраховує витрати на них [6 ТЕО 1.1.6-1]
	визначає послідовність технологічних операцій для реалізації проектного виробу самостійно або за допомогою вчителя чи інших осіб	визначає самостійно або за допомогою інших осіб послідовність технологічних операцій виготовлення проектного виробу [6 ТЕО 1.1.7-1] добирає необхідні інструменти і пристосування

	[6 ТЕО 1.1.7]	відповідно до визначеної технологічної послідовності [6 ТЕО 1.1.7-2] створює технологічну картку, застосовує [у разі потреби] цифрові пристрої та графічні редактори [6 ТЕО 1.1.7-3]
Виготовляє проєктований виріб за визначеною технологічною послідовністю [ТЕО 1.2]	організовує самостійно або за допомогою вчителя чи інших осіб роботу для виготовлення проєктованого виробу за визначеною послідовністю [6 ТЕО 1.2.1]	готує потрібні інструменти і пристосування для роботи самостійно або за допомогою вчителя чи інших осіб [6 ТЕО 1.2.1-1] працює самостійно чи спільно з іншими особами відповідно до наданої інструкції, за потреби розподіляючи частини роботи [6 ТЕО 1.2.1-2] використовує інструменти та пристосування самостійно або за допомогою інших, дотримуючись правил безпечної праці та санітарних норм [6 ТЕО 1.2.1-3]
	застосовує технології обробки різних матеріалів [6 ТЕО 1.2.2]	аргументовано добирає способи оброблення матеріалів відповідно до їх властивостей і характеристик [6 ТЕО 1.2.2-1]
	розраховує час на виконання технологічних операцій [6 ТЕО 1.2.3]	виконує заплановані технологічні операції у визначеній послідовності, раціонально розподіляючи час [6 ТЕО 1.2.3-1]
	оцінює ризики, пов'язані	оцінює ризики, пов'язані з виготовленням виробу, за

	з виготовленням проектного виробу [6 ТЕО 1.2.4] демонструє в роботі під час виготовлення виробу належні особистісні якості [6 ТЕО 1.2.5]	потреби знаходить способи їх усунення самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб [6 ТЕО 1.2.4-1] демонструє в роботі зосередженість, акуратність, обережність, відповідальність тощо [6 ТЕО 1.2.5-1] контролює та оцінює процес і якість виготовлення виробу, у разі потреби виправляючи недоліки [6 ТЕО 1.2.5-2] виявляє повагу до власних або чужих результатів проектно-технологічної діяльності [6 ТЕО 1.2.5-3]
Оцінює і презентує результати проектно- технологічної діяльності [ТЕО 1.3]	оцінює результати власної чи спільної проектно-технологічної діяльності на основі заданих критеріїв, усуває наслідки допущених помилоч [6 ТЕО 1.3.1]	аналізує відповідність результатів власної чи спільної проектно- технологічної діяльності її меті та виробленим критеріям [6 ТЕО 1.3.1-1] визначає ефективність використання матеріальних і часових ресурсів, способів організації проектно- технологічної діяльності [6 ТЕО 1.3.1-2] оцінює особистісну і соціальну важливість створеного виробу [6 ТЕО 1.3.1-3] критично формулює власні судження, аргументовано обстоює їх з урахуванням пропозицій інших осіб

	презентує результати власної чи спільної проектно-технологічної діяльності [6 ТЕО 1.3.2]	[6 ТЕО 1.3.1-4] виявляє недоліки і виправляє допущені помилки, аналізує їх та робить відповідні висновки [6 ТЕО 1.3.1-5] добирає відповідно до мети і змісту проектно-технологічної діяльності форми та засоби презентації [6 ТЕО 1.3.2-1] представляє результати власної/спільної проектно-технологічної діяльності [6 ТЕО 1.3.2-2] виявляє повагу до власних чи спільних результатів проектно-технологічної діяльності [6 ТЕО 1.3.2-3] застосовує цифрові пристрої та інформаційне середовище у разі потреби для презентації результатів проектування [6 ТЕО 1.3.2-4] спільно з учителем чи іншими особами визначає свій рівень навчальних досягнень [6 ТЕО 1.3.3-1] обговорює перспективи подальшої проектно-технологічної діяльності, способи її вдосконалення [6 ТЕО 1.3.3-2] планує подальшу проектно-технологічну діяльність на
	відстежує власний навчальний поступ, аналізує набутий освітній досвід як стимул для подальших досягнень [6 ТЕО 1.3.3]	

		основі набутого досвіду для реалізації власних інтересів, здібностей, можливостей [6 ТЕО 1.3.3-3]
2. Творче застосування традиційних і сучасних технологій декоративно-ужиткового мистецтва		
Ідентифікує види декоративно-ужиткового мистецтва [ТЕО 2.1]	розрізняє твори різних видів декоративно-ужиткового мистецтва, називає їх творців [6 ТЕО 2.1.1] знаходить, аналізує і доцільно поширює інформацію про види декоративно-ужиткового мистецтва, зокрема в цифрових середовищах [6 ТЕО 2.1.2] обґрунтовує значення декоративно-ужиткового мистецтва в житті людини, народу [6 ТЕО 2.1.3]	спираючись на власні знання, розпізнає матеріали та інструменти, які використовуються в основних видах декоративно-ужиткового мистецтва [6 ТЕО 2.1.1-1] називає твори відомих українських майстрів декоративно-ужиткового мистецтва [6 ТЕО 2.1.1-2] використовує кілька джерел інформації про традиції та сучасні тенденції в декоративно-ужитковому мистецтві, визначає її достовірність [6 ТЕО 2.1.2-1] оцінює та обґрунтовує значення декоративно-ужиткового мистецтва у власному житті на основі зібраної інформації [6 ТЕО 2.1.3-1] вирізняє автентичні вироби декоративно-ужиткового мистецтва за характерними ознаками під час роботи над проектом [6 ТЕО 2.1.3-2]
застосовує технології декоративно-ужиткового	використовує ідеї декоративно-ужиткового мистецтва у власній творчості — створенні	використовує опрацьовану культурологічну інформацію про технології декоративно-ужиткового мистецтва і

мистецтва [ТЕО 2.2]	виробу [6 ТЕО 2.2.1] вивчає можливості реалізації створених виробів в етностилі [6 ТЕО 2.2.2]	техніки художнього оздоблення у проектуванні виробів [6 ТЕО 2.2.1-1] застосовує технології і техніки декоративно- ужиткового мистецтва у процесі виготовлення та відповідно оздоблення готових виробів, естетизації власного побуту тощо [6 ТЕО 2.2.2-1] виявляє ініціативність і партнерську взаємодію у процесі спільної роботи із створення виробу техніками декоративно-ужиткового мистецтва [6 ТЕО 2.2.2-2]
3. Ефективне використання техніки і матеріалів без заподіяння шкоди навколишньому середовищу		
Визначає ризики впливу сучасних матеріалів, техніки і технологій для навколишнього середовища [ТЕО 3.1]	оцінює користь і небезпеку технічного прогресу для навколишнього середовища [6 ТЕО 3.1.1]	осмислено наводить приклади глобалізаційних процесів, які докорінно змінюють світ у ХХІ столітті [6 ТЕО 3.1.1-1] обговорює ймовірний розвиток технологій у різних сферах діяльності людини [6 ТЕО 3.1.1-2] пояснює доцільність відмови людства від використання одноразових виробів із синтетичних та інших шкідливих матеріалів [6 ТЕО 3.1.1-3] генерує ідеї, які можуть бути корисними для збереження навколишнього середовища і сталого [збалансованого] розвитку [6 ТЕО 3.1.1-4]

	визначає види матеріалів за їх властивостями, зокрема для користі власного здоров'я та здоров'я інших осіб [6 ТEO 3.1.2] оперує інформацією про основні види матеріалів і техніки [6 ТEO 3.1.3]	доводить переваги використання вторинних матеріальних ресурсів у реалізації нових проектів [6 ТEO 3.1.1-5] розпізнає основні види конструкційних матеріалів за їх властивостями [технологічними, механічними, фізичними, гігієнічними] [6 ТEO 3.1.2-1] із розумінням визначає цінність гігієнічних властивостей матеріалів натурального походження для здоров'я людини та покращення якості життя [6 ТEO 3.1.2-2] розрізняє достовірну і недостовірну інформацію про матеріали і техніку, звертаючись до першоджерел [6 ТEO 3.1.3-1] аналізує інформацію про матеріали і техніку, використовує її для розв'язання практичних завдань у побуті [6 ТEO 3.1.3-2] з розумінням читає та розшифровує маркування товарів, товарні та інші знаки, зокрема з використанням цифрових пристроїв [6 ТEO 3.1.3-3]
Ощадно використовує матеріали	демонструє відповідальність за збереження	аргументує вичерпність природних ресурсів

[ТЕО 3.2]	навколишнього середовища, зокрема за сортування відходів [6 ТЕО 3.2.1] критично оцінює джерела інформації про матеріали та обґрунтовано використовує їх, зокрема вторинні матеріальні ресурси [6 ТЕО 3.2.2]	[6 ТЕО 3.2.1-1] висловлює судження стосовно наслідків власних дій для навколишнього середовища [6 ТЕО 3.2.1-2] аргументовано і доцільно замінює природні матеріали вторинними матеріальними ресурсами [6 ТЕО 3.2.1-3] дотримується правил сортування відходів під час роботи над проектом і в побуті [6 ТЕО 3.2.1-4] пояснює перевірену інформацію про доцільність застосування різних матеріалів, їх повторне використання [6 ТЕО 3.2.2-1] аналізує ефективність дібраних матеріалів для створення виробу і вказує на ризики їх використання [6 ТЕО 3.2.2-2] розраховує потрібну кількість матеріалів для виготовлення спроектованого виробу [6 ТЕО 3.2.2-3] використовує ощадно матеріали під час виготовлення виробу [6 ТЕО 3.2.2-4] застосовує технології обробки вторинних матеріалів для створення нових виробів [6 ТЕО 3.2.2-5]
-------------------------	---	---

4. Турбота про власний побут, задоволення власних потреб і потреб інших осіб		
Організовує власну діяльність у побуті [ТЕО 4.1]	планує власну діяльність у побуті відповідно до власних потреб або потреб інших осіб [6 ТЕО 4.1.1]	визначає власні/чужі потреби в організації побуту [6 ТЕО 4.1.1-1] аналізує власний досвід і можливості в побутовій діяльності [6 ТЕО 4.1.1-2] планує трудові дії для виконання побутових завдань самостійно або у співпраці з іншими особами [6 ТЕО 4.1.1-3]
	удосконалює власний чи спільний життєвий простір у різних сферах побутової діяльності [інтер'єр, одяг, харчування тощо] [6 ТЕО 4.1.2]	розрізняє та описує основні стилі в різних сферах життєдіяльності людини [6 ТЕО 4.1.2-1] розрізняє корисні для здоров'я елементи життєвого простору, обґрунтовує раціональність їх використання [6 ТЕО 4.1.2-2] оцінює споживацькі якості, естетичний вигляд і корисність для здоров'я обраного чи створеного виробу [6 ТЕО 4.1.2-3] провадить проектно-технологічну діяльність стосовно розв'язання побутових проблем, самообслуговування [6 ТЕО 4.1.2-4] облаштовує або вдосконалює власний життєвий простір з урахуванням власних потреб, потреб інших осіб [6 ТЕО 4.1.2-5]

Вирішує практичні завдання в побуті [ТЕО 4.2]	відшукує та відбирає актуальну інформацію про види побутової техніки, її застосування та технічні характеристики [6 ТЕО 4.2.1] вивчає призначення побутової техніки [6 ТЕО 4.2.2] дотримується правил використання технічних пристроїв, різних матеріалів у побутових умовах [6 ТЕО 4.2.3]	усвідомлено формулює завдання у співпраці з іншими особами відповідно до власних потреб у побуті [6 ТЕО 4.2.1-1] розрізняє види побутової техніки за функціональним призначенням відповідно до визначених завдань [6 ТЕО 4.2.1-2] читає та пояснює своїми словами технічну інформацію, схеми, інші графічні зображення про побутову техніку в інструкціях із застосуванням інформаційних джерел і використанням цифрових пристроїв [6 ТЕО 4.2.1-3] пропонує способи використання різних видів побутової техніки для вирішення побутових завдань [6 ТЕО 4.2.2-1] пояснює загальні принципи роботи побутової техніки відповідно до її функцій та призначення [6 ТЕО 4.2.2-2] дотримується встановлених вимог до техніки безпеки під час експлуатації технічних пристроїв у побутових умовах [6 ТЕО 4.2.3-1]
---	---	---

Базові знання інформатичної освітньої галузі
Інформатика

Інформаційні процеси і системи: інформація, повідомлення, інформаційні процеси; дані та їх типи; опрацювання даних; інформаційні системи; роль інформаційних технологій і даних у житті сучасної людини; кодування і декодування повідомлень; двійкове кодування; кодування даних різних типів; об'єкти та їх властивості; зв'язки між об'єктами; дії над об'єктами; моделі і моделювання.

Комп'ютер: види сучасних комп'ютерних систем і їх застосування; історія обчислювальних і комп'ютерних пристроїв; апаратна і програмна складові інформаційної системи; складові комп'ютерів, їх технічні характеристики і призначення; комп'ютерні мережі; локальна мережа; безпека життєдіяльності під час роботи з комп'ютерними системами.

Програмне забезпечення: класифікація програмного забезпечення; операційні системи, їх призначення; основні об'єкти операційних систем і робота з ними; системне програмне забезпечення; встановлення програм і застосунків; ліцензії на програмне забезпечення, їх типи; стиснення і архівування даних; шкідливе програмне забезпечення і боротьба з ним; інформаційна безпека.

Інтернет: пошук інформації в Інтернеті; безпечне користування Інтернетом; авторське право; критичне оцінювання інформації, отриманої з Інтернету; поштові служби Інтернету; етикет електронного спілкування; використання Інтернет-ресурсів для спільної роботи; рівні права доступу; хмарні сервіси; Інтернет речей; штучний інтелект.

Алгоритми і програми: алгоритми; узагальнення та абстрагування під час побудови алгоритмів; виконавці алгоритмів, системи команд виконавців алгоритмів; способи опису алгоритму; середовище опису і виконання алгоритмів; програма; сучасні мови програмування; змінні; типи і структури даних; логічні вирази і операції; лінійні алгоритми; алгоритми з розгалуженнями; алгоритми з повтореннями; вкладені алгоритмічні структури; поділ задачі на підзадачі (декомпозиція); об'єкт у мові програмування, його властивості і методи; поняття події та їх опрацювання; графічний інтерфейс, основні компоненти програми з графічним інтерфейсом; базові алгоритми опрацювання різних структур даних.

Комп'ютерна графіка: растрові і векторні зображення, їх об'єкти і властивості; побудова і опрацювання графічних зображень в різних програмних середовищах; тривимірна графіка; анімація; поняття про програми 3D-моделювання та 3D-друк.

Текстові документи: текстовий документ, його об'єкти і властивості; програмне забезпечення для опрацювання текстів; створення, редагування і форматування текстових документів; додавання таблиць, графічних зображень та інших об'єктів; автоматизовані засоби опрацювання текстових документів; структура документа; спільна робота з документом; друк документа.

Комп'ютерні презентації: візуалізація повідомлень, комп'ютерні презентації, їх об'єкти і властивості; етапи створення презентації і вимоги до її оформлення; об'єкти презентації і засоби керування її демонстрацією; ефекти анімації, рух об'єктів у презентаціях; планування представлення презентації і виступ перед аудиторією.

Електронні таблиці: табличні процесори, їх призначення; електронні таблиці, їх об'єкти і властивості; типи даних, їх введення, редагування і форматування; адресація; формули; логічні, математичні і статистичні функції; діаграми; сортування; прості і розширені фільтри; обчислення підсумків.

Бази даних: поняття таблиці, поля, запису, ключа таблиці; додавання, видалення, редагування даних; фільтрація і сортування даних; автоматизоване створення запитів.

Веб-ресурси: автоматизовані засоби створення і публікації веб-ресурсів; мова гіпертекстової розмітки; ергономічне розміщення відомостей на веб-сторінці.

Мультимедіа: опрацювання об'єктів мультимедіа; побудова аудіо- і відеоряду; опублікування мультимедіа

***Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів
у інформатичній освітній галузі на адаптаційному циклі базової
середньої освіти у 5-х класах (Інформатика)***

Загальні результати	5 – 6 класи	
	Конкретні результати	Орієнтири для оцінювання
1. Пошук, подання, перетворення, аналіз, узагальнення та систематизація даних, критичне оцінювання інформації для розв'язання життєвих проблем		
Досліджує і оцінює вплив інформаційних технологій на своє життя, навколишній світ і розвиток [ІФО 1.1]	пояснює призначення і використовує цифрові пристрої і технології для здійснення інформаційних процесів у повсякденному житті та навчальній діяльності [6 ІФО 1.1.1]	розрізняє та пояснює інформаційні процеси в навколишньому середовищі в контексті розв'язання конкретних задач [6 ІФО 1.1.1-1]
	обирає цифрові пристрої та/чи інформаційні технології для розв'язання задачі [6 ІФО 1.1.2]	розпізнає життєві, навчальні проблеми, для розв'язання яких можна застосувати цифрові технології [6 ІФО 1.1.1-2] описує призначення та застосування цифрових пристроїв і технологій для здійснення інформаційних процесів з використанням відповідної термінології [6 ІФО 1.1.2-1] пояснює вибір та використовує цифрові

	висловлює міркування щодо сучасних інформаційних технологій і їх місця в суспільстві [6 ІФО 1.1.3]	пристрої і технології для розв'язання конкретних задач [6 ІФО 1.1.2-2] наводить приклади поширення цифрових інновацій у громаді, суспільстві, застосування їх для навчання, комунікації і творчості [6 ІФО 1.1.3-1] описує та оцінює позитивний і негативний вплив інформаційних технологій на власне життя і суспільство [6 ІФО 1.1.3-2]
Знаходить, збирає, зберігає, представляє, перетворює, структурує, аналізує і узагальнює дані різних типів [ІФО 1.2]	визначає потребу в отриманні даних, шукає, збирає і зберігає дані, застосовуючи різні пристрої, технології і способи [6 ІФО 1.2.1] аналізує дані для підтвердження чи спростування тверджень [6 ІФО 1.2.2]	визначає формат і обсяг даних, потрібних для розв'язання задачі, підтвердження чи спростування тверджень [6 ІФО 1.2.1-1] обирає та застосовує цифрові інструменти для збирання чи отримання даних [6 ІФО 1.2.1-2] розпізнає дані різних типів і наводить їх приклади [6 ІФО 1.2.1-3] зберігає результати пошуку або власної роботи на зовнішніх носіях або мережних/хмарних ресурсах [6 ІФО 1.2.1-4] обирає ключові слова і методи пошуку, формулює різні типи запитань та/або запитів для пошуку потрібної інформації та/чи файлів на носіях

	обирає спосіб структурування і візуалізації зібраних чи отриманих даних з використанням різних видів інфографіки [6 ІФО 1.2.3]	[6 ІФО 1.2.2-1] визначає прості закономірності на підставі аналізу набору даних [6 ІФО 1.2.2-2] створює / обирає і подає набори даних для перевірки чи доведення тверджень [6 ІФО 1.2.2-3] представляє дані, створюючи таблиці, схеми, діаграми тощо, з виконанням необхідних проміжних перетворень [6 ІФО 1.2.3-1] пояснює схеми і діаграми систем реального і віртуального світу [6 ІФО 1.2.3-2]
Будує інформаційні моделі об'єктів, явищ і процесів [ІФО 1.3]	обирає істотні властивості об'єктів і їх значення, необхідні для представлення цих об'єктів у контексті розв'язання життєвої/навчальної проблеми [6 ІФО 1.3.1] використовує готові чи створені моделі для	оцінює істотність/ важливість/ необхідність/ адекватність інформації в контексті розв'язання життєвої/навчальної проблеми [6 ІФО 1.3.1-1] обирає властивості об'єктів, що є істотними для розв'язання задачі, і визначає їх допустимі значення [6 ІФО 1.3.1-2] пояснює прості причинно-наслідкові зв'язки в готовій моделі, використовуючи шаблон “якщо, то”, “що треба зробити, щоб” [6 ІФО 1.3.1-3] планує і реалізує експеримент з готовими чи

	дослідження, експериментує з ними [6 ІФО 1.3.2]	створеними моделями для підтвердження чи спростування гіпотези [6 ІФО 1.3.2-1] робить висновки, наскільки отримані результати експерименту з моделлю відповідають гіпотезі/прогнозу [6 ІФО 1.3.2-2]
Критично оцінює інформацію, отриману з різних джерел [ІФО 1.4]	пояснює вплив джерел інформації на формування власних поглядів та інших точок зору [6 ІФО 1.4.1] будує власні судження про медіатексти, визначаючи достовірність інформації та надійність джерел [6 ІФО 1.4.2]	розпізнає факти і судження в інформаційних джерелах [6 ІФО 1.4.1-1] порівнює інформацію з різних джерел за наданими критеріями [6 ІФО 1.4.1-2] наводить аргументи щодо надійності джерел і достовірності інформації в медіатекстах [6 ІФО 1.4.2-1] використовує запропоновані ресурси для перевірки сумнівної інформації і надійності джерел [6 ІФО 1.4.2-2]
2. Створення інформаційних продуктів і програм для ефективного розв’язання задач/проблем, творчого самовираження (індивідуально і у співпраці) за допомогою цифрових пристроїв і без них		
Розробляє і реалізовує алгоритми [ІФО 2.1]	розробляє алгоритми, поєднуючи базові структури, для розв’язання задач [6 ІФО 2.1.1]	складає лінійні, розгалужені та циклічні алгоритми для розв’язання задач [6 ІФО 2.1.1-1] представляє алгоритм одним чи кількома способами [6 ІФО 2.1.1-2]

	корегує алгоритм за потреби [6 ІФО 2.1.2]	поєднує базові структури для розв'язання задачі [6 ІФО 2.1.1-3] пропонує способи перевірки коректності алгоритму та використовує їх [6 ІФО 2.1.1-4] знаходить, пояснює і пропонує варіанти виправлення простих логічних помилок [6 ІФО 2.1.2-1] робить висновок щодо відповідності алгоритму для розв'язання задачі [6 ІФО 2.1.2-2]
Створює і налагоджує програмні проекти [ІФО 2.2]	складає і налагоджує програмні проекти для розв'язання задач/проблем і творчого самовираження [6 ІФО 2.2.1] виявляє наполегливість, коли стикається з помилками і проблемами під час роботи над проектом [6 ІФО 2.2.2]	наводить приклади виконавців і команд, які вони виконують [6 ІФО 2.2.1-1] створює і виконує програмний проект у середовищі програмування (візуальне, блокове або інше) роботи проекту [6 ІФО 2.2.1-4] розпізнає типові помилки, які виникають під час запуску програмного проекту, і пропонує способи їх усунення [6 ІФО 2.2.2-1] докладає зусиль і виявляє гнучкість, використовуючи доступні ресурси і стратегії для подолання перешкод і розв'язання проблем під час реалізації програмних проектів

		[6 ІФО 2.2.2-2] прогнозує зміну результату роботи проекту внаслідок внесення змін до нього [6 ІФО 2.2.2-3]
Розробляє модульні проекти [ІФО 2.3]	розділяє задачу на підзадачі та розв’язує їх, комбінуючи проект із блоків команд [6 ІФО 2.3.1]	складає список підзадач для розв’язання великої або складної задачі [6 ІФО 2.3.1-1] визначає функціонал окремих частин проекту [6 ІФО 2.3.1-2] складає проект з розв’язання окремих підзадач [6 ІФО 2.3.1-3] узгоджує взаємодію окремих підзадач у модульному проекті [6 ІФО 2.3.1-4]
Створює та опрацьовує інформаційні продукти з використанням даних різних типів [ІФО 2.4]	оцінює власні можливості і доступні ресурси для створення інформаційних продуктів з метою розв’язання життєвих/навчальних проблем [6 ІФО 2.4.1] пояснює вибір програмних засобів для опрацювання даних різних типів (принаймні трьох) і створення відповідних інформаційних продуктів [6 ІФО 2.4.2]	розпізнає та реалізовує можливості для створення інформаційних продуктів у контексті розв’язання життєвої/навчальної проблеми [6 ІФО 2.4.1-1] наводить приклади різних програмних засобів для опрацювання даних, порівнює їх за наданими критеріями і пояснює вибір потрібних [6 ІФО 2.4.2-1] використовує дані різних типів (принаймні трьох з наведених: текстові, графічні, числові, мультимедійні) для створення інформаційних

	створює інформаційні продукти та оцінює їх якість за вказаними критеріями [6 ІФО 2.4.3]	продуктів [6 ІФО 2.4.2-2] створює, редагує та форматує об'єкти текстового документа, готуючи його до друку [6 ІФО 2.4.3-1] обирає і застосовує засоби для побудови малюнка в одному з графічних редакторів [6 ІФО 2.4.3-2] використовує програмне забезпечення для простих розрахунків і візуалізації результатів [6 ІФО 2.4.3-3] створює мультимедійні презентації [6 ІФО 2.4.3-4] дотримується критеріїв оформлення і якості інформаційних продуктів [6 ІФО 2.4.3-5] описує власну діяльність і набутий досвід під час створення інформаційного продукту [6 ІФО 2.4.3-6]
Співпрацює в команді для створення інформаційного продукту [ІФО 2.5]	складає план виконання своєї роботи із створення інформаційного продукту відповідно до ролі в групі [6 ІФО 2.5.1]	бере участь у спільному проєкті (он-лайн та оф-лайн) із створення інформаційних продуктів для реалізації власних і суспільних інтересів [6 ІФО 2.5.1-1] планує роботу перед виконанням завдання і за потреби вносить корективи в план під час виконання завдання

	пояснює роль членів групи і користь співробітництва для виконання спільного завдання із створення інформаційного продукту [6 ІФО 2.5.2] бере участь у спільному створенні інформаційного продукту, враховуючи власний і груповий емоційний стан [6 ІФО 2.5.3] коментує свою та чужу діяльність із створення інформаційного продукту, за потреби надає конструктивні відгуки [6 ІФО 2.5.4]	[6 ІФО 2.5.1-2] пояснює, розподіляє і відповідально виконує ролі групової взаємодії під час розроблення проекту [6 ІФО 2.5.2-1] пропонує і дотримується правил взаємодії і прийняття спільних рішень під час створення колективного проекту [6 ІФО 2.5.2-2] у разі потреби пропонує допомогу іншим особам [6 ІФО 2.5.3-1] бере участь у представленні результатів групової роботи [6 ІФО 2.5.3-2] описує вплив власних думок, емоцій і настрою на власну діяльність і результат роботи (власний і групи) [6 ІФО 2.5.3-3] надає доброзичливі і конструктивні поради щодо вдосконалення процесу та/чи результату спільної роботи [6 ІФО 2.5.4-1] описує власну діяльність як члена групи і набутий досвід [6 ІФО 2.5.4-2]
3. Усвідомлене використання інформаційних і комунікаційних технологій та цифрових пристроїв для доступу до інформації, спілкування та співпраці як творця та/або споживача		
Використовує широкий спектр	розуміє призначення, можливості та обмеження	виділяє групи цифрових пристроїв за їх функціями і

цифрових пристроїв [ІФО 3.1]	цифрових пристроїв різного типу, зумовлені їх складовими, використовує їх для власних потреб у навчанні і житті [6 ІФО 3.1.1] пояснює взаємозв'язок між апаратною і програмною складовими інформаційної системи [6 ІФО 3.1.2]	призначенням [6 ІФО 3.1.1-1] називає складові комп'ютера і розповідає про їх призначення, описуючи їх взаємодію, основні характеристики, можливості та обмеження [6 ІФО 3.1.1-2] демонструє належний рівень навичок роботи з клавіатурою та іншими пристроями введення і виведення даних [6 ІФО 3.1.1-3] описує взаємозв'язок програмного забезпечення комп'ютера з апаратною складовою [6 ІФО 3.1.2-1] пояснює призначення операційної системи і прикладного програмного забезпечення [6 ІФО 3.1.2-2] моделює роботу простої інформаційної системи [6 ІФО 3.1.2-3]
Організовує власне інформаційне середовище [ІФО 3.2]	організовує власне інформаційне середовище на основі доступних пристроїв і технологій, налаштовує програмні та апаратні засоби залежно від власних потреб [6 ІФО 3.2.1]	формулює власні потреби і вимоги до цифрових інструментів і можливих технологічних рішень [6 ІФО 3.2.1-1] обирає, налаштовує залежно від особистих потреб і використовує програмне забезпечення з доступного переліку [6 ІФО 3.2.1-2]

		розпізнає зміни інтерфейсу програмного середовища, оновлення цифрових пристроїв та адаптується до них [6 ІФО 3.2.1-3] наводить приклади наслідків/ризиків встановлення і використання програмного забезпечення [6 ІФО 3.2.1-4] розрізняє і формулює прості апаратні і програмні проблеми у власному інформаційному середовищі, пропонує способи їх розв'язання, звертаючись у разі потреби за допомогою до інших осіб [6 ІФО 3.2.2-1]
Використовує комунікаційні технології та мережі для власного розвитку, спілкування і співпраці [ІФО 3.3]	розрізняє та формулює апаратні і програмні проблеми, що є очевидними, пропонує способи їх розв'язання, у разі потреби звертається за допомогою до інших осіб [6 ІФО 3.2.2] використовує онлайн-сервіси та онлайн-ресурси для індивідуальної або групової діяльності і комунікації [6 ІФО 3.3.1]	наводить приклади застосування і побудови локальних мереж та організації доступу до Інтернету [6 ІФО 3.3.1-1] наводить приклади онлайн-сервісів та їх можливостей [6 ІФО 3.3.1-2] обирає актуальні і безпечні засоби і способи комунікації для себе і пропонує їх іншим особам [6 ІФО 3.3.1-3] використовує онлайн-ресурси для доступу до інформації, спілкування, навчання, задоволення власних інтересів чи участі в суспільній діяльності

		[6 ІФО 3.3.1-4] пояснює переваги і недоліки цифрової комунікації [6 ІФО 3.3.1-5]
4. Усвідомлення результатів використання інформаційних технологій для себе, суспільства, навколишнього середовища і сталого розвитку суспільства, дотримання етичних і правових норм інформаційної взаємодії		
Обґрунтовує вплив технологій на навколишнє середовище і власний добробут, захищає себе і свій інформаційний простір [ІФО 4.1]	описує вплив цифрових технологій на навколишнє середовище і добробут суспільства [6 ІФО 4.1.1] дотримується правил кібербезпеки [6 ІФО 4.1.2] розрізняє себе в реальному і віртуальному світі, передбачає власний “цифровий слід” [6 ІФО 4.1.3]	наводить приклади переваг і небезпек використання цифрових технологій для навколишнього середовища і добробуту у знайомих ситуаціях [6 ІФО 4.1.1-1] розуміє важливість балансу між екранним часом і власним добробутом [6 ІФО 4.1.1-2] розрізняє інформаційне “сміття” цифрового і нецифрового формату [6 ІФО 4.1.1-3] наводить приклади і застосовує заходи безпеки та захисту особистого інформаційного простору, пристроїв і даних [6 ІФО 4.1.2-1] створює і використовує надійні паролі [6 ІФО 4.1.2-2] не розголошує конфіденційні дані про себе та інших осіб [6 ІФО 4.1.2-3] пояснює, що таке “цифровий слід” та онлайн-репутація, відповідально формує їх у себе

		[6 ІФО 4.1.3-1]
Усвідомлено дотримується норм соціальної, міжкультурної і міжособистісної взаємодії [ІФО 4.2]	дотримується правил етикету спілкування у цифрових мережах [6 ІФО 4.2.1] розширює спектр засобів і способів комунікації, які використовує, враховуючи потреби свої та інших осіб [6 ІФО 4.2.2]	пояснює правила етикету спілкування у цифрових мережах і дотримується їх [6 ІФО 4.2.1-1] розпізнає небезпечні віртуальні спільноти і не бере участі в них [6 ІФО 4.2.1-2] розпізнає небезпечні/конфліктні ситуації під час онлайн-спілкування (зокрема внаслідок негативних чи зневажливих дописів), знає, до кого звернутися за допомогою у разі їх виникнення 6 ІФО 4.2.1-3] створює повідомлення на доступних ресурсах, додержуючи правил і враховуючи соціальні, культурні та інші особливості учасників онлайн-комунікації [6 ІФО 4.2.2-1] наводить приклади підвищення доступності цифрових пристроїв для різних категорій користувачів і пропонує за потреби ці рішення [6 ІФО 4.2.2-2] цікавиться новинками засобів і способів комунікації, розповідає про них [6 ІФО 4.2.2-3]
Усвідомлено дотримується	дотримується авторських прав і враховує різні типи	пояснює важливість дотримання принципів

норм правової взаємодії [ІФО 4.3]	дозволів на використання інформаційних ресурсів у власній і груповій роботі і творчості [6 ІФО 4.3.1]	академічної доброчесності та авторського права в інформаційній діяльності [6 ІФО 4.3.1-1] розрізняє різні типи дозволів на використання чужих інформаційних ресурсів і дотримується їх у власній чи груповій роботі [6 ІФО 4.3.1-2] зазначає джерела, використані у своїх роботах [6 ІФО 4.3.1-3]
--	--	--

Базові знання соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі
Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»

Безпека: цінність життя; безпека особистості; національна безпека; глобальна безпека; безпека і небезпека; загрози для безпеки; види небезпек (природна, техногенна, соціальна); ризики, рівні ризиків; причини і наслідки небезпечних ситуацій; безпека життєдіяльності; безпечна поведінка в закладі освіти, побуті, на дорозі, на природі; безпечний простір (екологічний, фізичний, психологічний та інформаційний); безпека в цифровому середовищі; безпечне дозвілля; безпечне спілкування; алгоритми дій у небезпечних ситуаціях різного походження; допомога в разі небезпеки.

Здоров'я: індивідуальне, групове і громадське здоров'я; чинники впливу на стан здоров'я; хвороба; інфекційні і неінфекційні хвороби; поширення захворювань; епідемії та пандемії; допомога в разі погіршення стану здоров'я; домедична допомога; захист здоров'я (профілактика, вакцинація, карантин тощо); складники здоров'я; фізичне здоров'я і фізичний розвиток; вікові зміни організму як ознака дорослішання; репродуктивне і сексуальне здоров'я; інфекції, що передаються статевим шляхом; культура і сексуальність; психічне та емоційне здоров'я; розвиток особистості, її психічних процесів; емоційний інтелект; особливості поведінки та її наслідки; ефективне спілкування; самоконтроль; булінг і протидія його проявам; критичне ставлення до інформації; соціальне здоров'я; соціальні детермінанти здоров'я; сім'я; батьківство; наслідки соціальних впливів на здоров'я, безпеку і добробут; соціально небезпечні хвороби та їх профілактика; духовне здоров'я; складники духовного здоров'я; моральні та етичні цінності; життєва самоідентифікація; сенс життя; ідеали і світогляд; взаємозв'язок складників здоров'я; цілісність здоров'я; культура здоров'я.

Добробут: суспільний і особистий добробут; складники добробуту; якість життя і спосіб життя; рівень і умови життя; уміння вчитися; навчальний прогрес; способи засвоєння навчальної інформації; допоміжні засоби навчання; раціональна організація навчання і відпочинку; можливості та ідеї; ресурси; діяльність із створення цінності для інших осіб; ініціативність; ефективна співпраця; власна діяльність для успішного майбутнього; підприємливість та етична поведінка для поліпшення здоров'я, безпеки і добробуту; ринок праці; законодавство про працю; фінансова грамотність; соціальні та економічні можливості і виклики сучасного суспільства; економіка; потреби та ресурси; доходи і витрати; раціональне використання ресурсів; фінансове здоров'я і грамотність; культура споживання; поведінка відповідального споживача; потреби людини та обмеженість ресурсів; повторна переробка; повторне використання; бережне ставлення до власного майна і недоторканність чужого; доброчинність; ознаки доброчинності; гуманність; чуйність; допомога іншим особам; підтримка осіб з особливими потребами; прийняття відмінностей між людьми; толерантне ставлення до поглядів і переконань, інтересів та потреб інших осіб; повага до ідей інших осіб; повага до живих істот; співчуття; протидія жорстокому поводженню з тваринами; спонсорство; меценатство; волонтерство; волонтерський рух в Україні.

***Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів
у соціальній і здоров'язбережувальній освітній галузі на
адаптаційному циклі базової середньої освіти у 5-х класах
(Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»)***

Загальні результати	5 – 6 класи	
	Конкретні результати	Орієнтири для оцінювання
1.Турбота про особисте здоров'я і безпеку, уникання факторів ризику, реагування на чинники і діяльність, яка становить загрозу для життя, здоров'я, добробуту власного та інших осіб		
Діє відповідально [СЗО 1.1]	демонструє прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я або запобігають їм [6 СЗО 1.1.1]	демонструє модель безпечної поведінки згідно з інструкціями і правилами в соціальному і природному середовищі [6 СЗО 1.1.1-1] діє за алгоритмом у небезпечних ситуаціях, використовуючи інформацію, що міститься в тексті інструкції

		[6 СЗО 1.1.1-2] обґрунтовує необхідність власної відповідальності за поведінку в побуті та громадських місцях [6 СЗО 1.1.1-3]
Відстоює власні інтереси та інтереси інших осіб [СЗО 1.2]	відстоює власні інтереси та інтереси інших осіб, протидіючи проявам тиску, неповаги і приниження [6 СЗО 1.2.1]	протидіє проявам тиску, агресії, маніпуляції і неповаги щодо себе та інших осіб [6 СЗО 1.2.1-1] виокремлює інформацію та обговорює ситуації булінгу, зокрема кібербулінгу [6 СЗО 1.2.1-2] бережливо ставиться до власного майна та майна інших осіб, обґрунтовує недоторканність чужого майна [6 СЗО 1.2.1-3]
Надає допомогу [СЗО 1.3]	надає першу долікарську допомогу, звертається до необхідних служб відповідно до ситуації [6 СЗО 1.3.1] ідентифікує способи та можливість надання необхідної допомоги собі та/або іншим особам для вирішення конфліктної ситуації [6 СЗО 1.3.2]	моделює ситуацію надання першої долікарської допомоги в разі травматизму чи поганого самопочуття [6 СЗО 1.3.1-1] здатний викликати необхідні рятувальні служби, повідомляючи відповідно до ситуації необхідну інформацію [6 СЗО 1.3.1-2] ідентифікує причини та наслідки виникнення конфліктів у різних ситуаціях [6 СЗО 1.3.2-1] моделює ситуацію з конструктивним залагодженням конфліктів [6 СЗО 1.3.2-2]

		розробляє стратегію подолання булінгу, визначає джерела допомоги жертвам булінгу, звертається за допомогою до інших осіб [6 СЗО 1.3.2-3]
2. Визначення альтернатив, прогнозування наслідків, прийняття рішень з користю для власної безпеки та безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту		
Розпізнає небезпечні ситуації [СЗО 2.1]	визначає ймовірні небезпеки в повсякденному житті [6 СЗО 2.1.1]	визначає потенційні небезпеки навколишнього середовища для здоров'я і безпеки людини (дорожній рух, забруднення, хімічні речовини, ультрафіолетове випромінювання тощо) [6 СЗО 2.1.1-1] розпізнає ймовірні небезпеки природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження [6 СЗО 2.1.1-2] вирізняє речовини, які становлять загрозу в разі неналежного використання [6 СЗО 2.1.1-3] виявляє ризики невідповідності власних потреб і можливостей [6 СЗО 2.1.1-4] виявляє ризики неналежного поведіння із тваринами (домашні, бездомні, дикі) [6 СЗО 2.1.1-5]
Прогнозує наслідки [СЗО 2.2]	прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я, безпеки і добробуту, зокрема під час використання	прогнозує наслідки своїх дій у непередбачуваних і надзвичайних ситуаціях, апелюючи до

	інформаційно-комунікаційних технологій та інших медійних засобів [6 СЗО 2.2.1]	набутих знань та достовірної інформації [6 СЗО 2.2.1-1] пояснює наслідки недотримання здорового способу життя на основі інформації, що міститься в різних текстах [6 СЗО 2.2.1-2] передбачає вплив на власне здоров'я, безпеку, добробут та здоров'я, безпеку, добробут інших осіб неналежного використання цифрових пристроїв [6 СЗО 2.2.1-3] прогнозує ризики комунікації у віртуальному середовищі [6 СЗО 2.2.1-4]
Приймає рішення [СЗО 2.3]	використовує перевірену інформацію для прийняття рішення в типових (знайомих) повсякденних ситуаціях [6 СЗО 2.3.1]	використовує перевірену інформацію для прийняття рішення щодо вибору повсякденної поведінки на користь здоров'я, безпеки та добробуту [6 СЗО 2.3.1-1] приймає рішення щодо надання самодопомоги та допомоги іншим особам, звернення до інших осіб чи відповідних служб [6 СЗО 2.3.1-2]
Поводиться безпечно [СЗО 2.4]	пояснює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження [6 СЗО 2.4.1]	моделює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження [6 СЗО 2.4.1-1] звертається до фахівців у

		небезпечних ситуаціях, наслідкам яких не може зарадити власними силами [6 СЗО 2.4.1-2] поводиться безпечно під час спілкування, зокрема з тваринами [6 СЗО 2.4.1-3]
3. Аргументований вибір здорового способу життя, аналіз і оцінка наслідків і ризиків		
Обмірковує альтернативи власних дій і рішень [СЗО 3.1]	обмірковує альтернативні рішення стосовно свого здоров'я, безпеки і особистого добробуту в умовах вибору [6 СЗО 3.1.1]	пояснює вибір власних альтернатив і рішень з огляду на вплив зовнішніх чинників [6 СЗО 3.1.1-1] обґрунтовує наслідки вибору альтернативного рішення щодо моделей поведінки, спрямованих на збереження здоров'я, добробуту та безпеки [6 СЗО 3.1.1-2]
Приймає зміни власного організму [СЗО 3.2]	вирізняє та пояснює вікові зміни в організмі як ознаку здоров'я та розвитку [6 СЗО 3.2.1]	визначає, ідентифікує та обговорює фізичні, психічні (у тому числі емоційні) і соціальні зміни, які відбуваються під час переходу в основну школу [6 СЗО 3.2.1-1] приймає індивідуальні темпи вікових змін в організмі як вияв норми [6 СЗО 3.2.1-2] визначає причини вікових змін в організмі, зокрема в період статевого дозрівання [6 СЗО 3.2.1-3]
Аналізує вплив поведінки на	усвідомлює наслідки впливу індивідуальної	досліджує та обговорює чинники, що впливають на

здоров'я [СЗО 3.3]	поведінки на стан здоров'я [6 СЗО 3.3.1]	стан здоров'я і розвиток організму, зокрема профілактичні заходи щодо інфекційних і неінфекційних захворювань [6 СЗО 3.3.1-1] аналізує негативний вплив недотримання правил/інструкцій безпечної поведінки на збереження життя і здоров'я [6 СЗО 3.3.1-2] обґрунтовує необхідність уникнення місць підвищеної небезпеки [6 СЗО 3.3.1-3] розпізнає приклади поведінки, дружньої до навколишнього середовища [6 СЗО 3.3.1-4] аналізує причини вибору нездорової поведінки [6 СЗО 3.3.1-5]
Здійснює вибір, що приносить користь і задоволення (радість) [СЗО 3.4]	аналізує і визначає різні аспекти способу життя, що приносять користь і задоволення (радість) для повноцінного життя [6 СЗО 3.4.1]	визначає форми поведінки, які приносять задоволення без нанесення шкоди власному здоров'ю і здоров'ю інших осіб [6 СЗО 3.4.1-1] обирає продукти харчування, способи проведення дозвілля, відповідний одяг тощо, які приносять задоволення і користь для здоров'я, безпеки і добробуту [6 СЗО 3.4.1-2] аналізує вибір свій та інших осіб з урахуванням користі і задоволення (радісті) для

		здорового, безпечного життя [6 СЗО 3.4.1-3]
4. Підприємливість та етична поведінка для поліпшення здоров'я, безпеки і добробуту		
Вчиться вчитися [СЗО 4.1]	відстежує власний поступ і висловлює бажання пізнавати нове без шкоди для здоров'я [6 СЗО 4.1.1]	організовує власний освітній простір, раціонально розподіляє час [6 СЗО 3.4.1-1] використовує допоміжні засоби для навчання, зокрема цифрові пристрої, без шкоди для здоров'я [6 СЗО 3.4.1-2] визначає ефективні способи засвоєння навчальної інформації [6 СЗО 3.4.1-3] аналізує власний навчальний розвиток, вказуючи на причини успіхів та невдач [6 СЗО 3.4.1-4] визначає прагнення і потреби у сфері власного особистісного розвитку та навчання [6 СЗО 3.4.1-5]
Знаходить і перевіряє інформацію [СЗО 4.2]	знаходить, аналізує і перевіряє інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах [6 СЗО 4.2.1]	знаходить інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту в різних джерелах і перевіряє її достовірність [6 СЗО 4.2.1-1] оцінює надійність різних джерел інформації (засоби масової інформації, реклама, соціальні мережі тощо) [6 СЗО 4.2.1-2]
Діє ефективно та самостійно [СЗО 4.3]	діє ефективно для реалізації короткострокових цілей для досягнення успіху та	визначає свої потреби, бажання, інтереси та цілі [6 СЗО 4.3.1-1]

	задоволення власних потреб і потреб інших осіб [6 СЗО 4.3.1]	самостійно створює та реалізовує короткострокові плани щодо досягнення успіху, зокрема в навчанні, спорті, побуті [6 СЗО 4.3.1-2] моделює кроки задоволення власних потреб з урахуванням можливостей своїх та інших осіб [6 СЗО 4.3.1-3]
Спілкується конструктивно [СЗО 4.4]	досягає ефективного спілкування, виявляючи повагу до особистого простору інших осіб, для організації ефективної спільної діяльності, задоволення власних потреб і потреб інших осіб [6 СЗО 4.4.1]	пояснює вплив спілкування на складники здоров'я, безпеки і добробуту [6 СЗО 4.4.1-1] застосовує вербальні і невербальні засоби спілкування для конструктивної комунікації [6 СЗО 4.4.1-2] розрізняє ситуації, коли силу переконання використали з позитивними чи негативними намірами [6 СЗО 4.4.1-3] розрізняє складники особистого простору (інтимний, соціальний, публічний), поважає свій і чужий особистий простір під час спілкування [6 СЗО 4.4.1-4]
Виявляє культуру споживання [СЗО 4.5]	пояснює обмеженість ресурсів, необхідність ощадного ставлення та потребу повторного використання їх для здоров'я, безпеки і добробуту [6 СЗО 4.5.1]	аналізує взаємозв'язок між потребами людини та обмеженістю ресурсів [6 СЗО 4.5.1-1] визначає потребу ощадливого використання ресурсів і повторної переробки вторинної

		сировини [6 СЗО 4.5.1-2] обґрунтовує обмеженість ресурсів (зокрема часу, здоров'я, фінансів) [6 СЗО 4.5.1-3] відбирає ресурси для повторної переробки [6 СЗО 4.5.1-4]
Планує майбутнє [СЗО 4.6]	аналізує потенціал опанування різних видів діяльності [6 СЗО 4.6.1]	доводить, що здоров'я, безпека і добробут є підґрунтям успішного майбутнього [6 СЗО 4.6.1-1] виявляє зацікавлення до тривалої систематичної діяльності (хобі, спорт, мистецтво, навчання тощо) та наполегливість у досягненні мети [6 СЗО 4.6.1-2] розуміє перспективність своєї діяльності для успішного майбутнього [6 СЗО 4.6.1-3] визначає цілі власної діяльності і стратегії їх досягнення [6 СЗО 4.6.1-4]
Співпрацює для досягнення результату діяльності [СЗО 4.7]	працює самостійно або з іншими особами, виконуючи різні ролі та встановлюючи нові контакти [6 СЗО 4.7.1]	бере участь у груповій роботі, враховуючи індивідуальні особливості і потреби [6 СЗО 4.7.1-1] розуміє взаємовплив емоційного стану, переконань, поведінки всіх учасників спільної діяльності [6 СЗО 4.7.1-2]

		виконує різні ролі в груповій роботі [6 СЗО 4.7.1-3] встановлює нові контакти та ефективно співпрацює для досягнення результату, використовує різні засоби зв'язку [6 СЗО 4.7.1-4]
Поводиться етично [СЗО 4.8]	виявляє повагу до почуттів інших людей, шанобливо ставиться до їх поглядів щодо збереження здоров'я, безпеки і добробуту [6 СЗО 4.8.1] толерантно і коректно ставиться до відмінностей інших осіб (захищені законом ознаки) [6 СЗО 4.8.2]	визначає відмінності між людьми як ціннісну ознаку індивідуальності [6 СЗО 4.8.1-1] толерантно ставиться до поглядів, переконань, інтересів і потреб інших осіб, що не загрожують здоров'ю, безпеці і доброту [6 СЗО 4.8.1-2] пояснює почуття інших осіб і визнає їх право на вираження своїх почуттів [6 СЗО 4.8.2-1] виявляє чуйне ставлення до людей з особливими потребами [6 СЗО 4.8.2-2] виявляє розуміння індивідуальних відмінностей інших осіб [6 СЗО 4.8.2-3]
Планує, запроваджує і оцінює фінансові рішення [СЗО 4.9]	пояснює потенціал фінансових ресурсів [6 СЗО 4.9.1]	оперує основними економічними поняттями (гроші, зайнятість, підприємництво тощо) [6 СЗО 4.9.1-1] розрізняє та зазначає законні джерела доходів для свого віку [6 СЗО 4.9.1-2] вміє раціонально розпоряджатися власними

		грошима [6 СЗО 4.9.1-3] розуміє вагу докладених зусиль дорослих для отримання доходів [6 СЗО 4.9.1-4] вміє обирати продукти і товари за показниками якості, строків придатності, складу [6 СЗО 4.9.1-5] правильно інтерпретує інформацію, наведену на маркувальних знаках, упаковках для безпечного і раціонального використання харчових і промислових продуктів [6 СЗО 4.9.1-6]
Підтримує доброчинність [СЗО 4.10]	розпізнає доброчинну діяльність [6 СЗО 4.10.1]	вирізняє ознаки доброчинності [6 СЗО 4.10.1-1] виявляє чуйність до осіб, які потребують допомоги [6 СЗО 4.10.1-2] пояснює значення волонтерства [6 СЗО 4.10.1-3]

Базові знання з громадянської та історичної освітньої галузі
Вступ до історії України та громадянської освіти

Людина і природа: творення соціоприродного середовища; формування і розселення людини; освоєння і перетворення людиною природи в минулому і теперішньому; освоєння нових просторів; сталий розвиток.

Людина і світ матеріальних речей: виробництво та споживання в різні історичні епохи; матеріали і технології; знаряддя праці і предмети побуту; науково-технічні винаходи; умови життя і праці в місті та селі; урбанізація; матеріальна культура аграрного, індустріального і постіндустріального суспільств.

Людина і суспільство: соціум і спільноти: родини, стани, класи, нації, культурні, релігійні, етнічні та інші групи; взаємодія людей, інтереси і цінності, ідентичність і гідність людини; патріотизм; культура і цивілізація; інформація і медіа; толерантність та інклюзія; конфлікти та їх розв’язання.

Людина і влада: політична організація суспільства; метрополії та колонії; імперії та національні держави; політичні режими; демократія, її переваги та ризики; самоврядування; права людини і протидія дискримінації; громадянство; протестні рухи, революції і реформи; міжнародні відносини.

Людина і світ уявлень та ідей: світогляд і цінності, ідентичність та основи її формування, наука і мистецтво; історія ідей, ідеології та їх вплив на людину і суспільство; релігія, міфи, символи; образи минулого, теперішнього і майбутнього в суспільній думці.

**Вимоги до обов’язкових результатів навчання учнів
у громадянській та історичній освітній галузі на адаптаційному циклі
базової середньої освіти у 5-х класах
(Вступ до історії України та громадянської освіти)**

Загальні результати	5 – 6 класи	
	Конкретні результати	Орієнтири для оцінювання
1. Історико-хронологічне мислення, орієнтація в історичному часі, встановлення причиново-наслідкових зв’язків між подіями, явищами і процесами, діяльністю людей та її результатами в часі, виявлення змін і тяглості в житті суспільства		
Орієнтується в історичному часі [ГІО 1.1]	пояснює, як відбувається відлік часу в історії [6 ГІО 1.1.1]	пояснює різницю між одиницями вимірювання історичного часу і співвідносить їх (рік — століття — тисячоліття) [6 ГІО 1.1.1-1]
	демонструє знання перебігу подій в часі в межах теми, локалізує події в часі [6 ГІО 1.1.2]	розрізняє системи літочислення, пояснює їх на прикладах [6 ГІО 1.1.1-2] розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю [6 ГІО 1.1.2-1]

	встановлює віддаленість та тривалість подій [6 ГІО 1.1.3]	установлює послідовність історичних подій за допомогою лінії часу [6 ГІО 1.1.2-2] встановлює одночасність подій в історичному просторі, тривалість подій, явищ, процесів та їх віддаленість одних від одних (у межах теми, з допомогою вчителя) [6 ГІО 1.1.3-1]
Розкриває взаємозв'язки та тяглість суспільного розвитку [ГІО 1.2]	пояснює зв'язок між подіями, розрізняє причини, приводи, результати і наслідки подій [6 ГІО 1.2.1] пояснює присутність минулого в сучасному суспільному просторі [6 ГІО 1.2.2]	виявляє і розрізняє з допомогою вчителя причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів [6 ГІО 1.2.1-1] описує перебіг історичних подій та визначає тяглість в історичному процесі [6 ГІО 1.2.1-2] наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні – топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо [6 ГІО 1.2.2-1]
Виявляє і прогнозує суспільні (історичні) зміни [ГІО 1.3]	співвідносить з вивченим періодом (епохою) відомі історичні події та особи, визначає сфери суспільного життя, які зазнавали змін [6 ГІО 1.3.1] пояснює, як життя людини і суспільства залежить від природних змін, науково-технічних	розрізняє природні, економічні, політичні, соціальні, технологічні та культурні зміни та наводить приклади впливу цих змін на життя людини і суспільства в минулому і теперішньому [6 ГІО 1.3.1-1] формулює запитання щодо можливого впливу тих чи інших подій на життя

	винаходів, соціальних обставин [6 ГІО 1.3.2]	суспільства, окремих груп людей [6 ГІО 1.3.2-1] пояснює, як погляди та потреби людей сьогодні і в минулому пов'язані з подіями їх життя, станом суспільства [6 ГІО 1.3.2-2]
2. Геопросторове мислення, орієнтація в соціально-історичному просторі, виявлення взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури і навколишнього середовища		
Орієнтується в соціально-історичному просторі [ГІО 2.1]	використовує карту як джерело інформації [6 ГІО 2.1.1] визначає географічне розташування відповідних/ указаних природних і соціальних об'єктів [6 ГІО 2.1.2]	виокремлює основні елементи карти та пояснює їх значення [6 ГІО 2.1.1-1] зіставляє картографічну інформацію різних історичних періодів [6 ГІО 2.1.1-2] співвідносить дані карти з іншими джерелами інформації (розповідь учителя, текст книжки тощо) [6 ГІО 2.1.1-3] розрізняє відносно сталі та змінні об'єкти карти [6 ГІО 2.1.1-4] визначає орієнтацію об'єктів відносно сторін світу, суб'єкта спостереження [6 ГІО 2.1.2-1] визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій [6 ГІО 2.1.2-2] позначає розміщення

		об'єктів на карті, прокладає уявні маршрути, визначає відстані [6 ГІО 2.1.2-3]
Виявляє взаємодію природного і соціального середовищ [ГІО 2.2]	пояснює, як географічне положення впливає на спосіб життя і світогляд людей [6 ГІО 2.2.1] виявляє вплив діяльності людини на навколишнє середовище [6 ГІО 2.2.2]	виявляє чинники, що впливають на заняття людей, спосіб ведення господарства, соціальний устрій (клімат, географічне розташування, доступ до природних ресурсів) [6 ГІО 2.2.1-1] виявляє (з допомогою вчителя) і пояснює виклики, які стоять перед людиною, суспільством у різних природних середовищах [6 ГІО 2.2.1-2] наводить приклади впливу діяльності людини на навколишнє середовище в часі і просторі, взаємодії людини та природи [6 ГІО 2.2.2-1] діє для збереження навколишнього середовища [6 ГІО 2.2.2-2]
Орієнтується у громадському просторі та долучається до його формування [ГІО 2.3]	пояснює, що таке громадський простір та його значення для суспільства [6 ГІО 2.3.1]	пояснює відмінності між громадським та особистим простором [6 ГІО 2.3.1-1] наводить приклади і пояснює призначення об'єктів громадського простору в минулому і сучасності [6 ГІО 2.3.1-2] дотримується визначених правил і пропонує у разі потреби зміни до них під час організації подорожей для

		пізнання пам'яток історії та культури, туристичних об'єктів, а також для прогулянок і відпочинку [6 ГІО 2.3.1-3] пояснює потребу доступності громадського простору для людей з інвалідністю або маломобільних груп населення [6 ГІО 2.3.1-4]
3. Критичне мислення, робота з різними джерелами інформації та формулювання історично обґрунтованих питань		
Добирає джерела історичної та суспільно значущої інформації [ГІО 3.1]	розрізняє джерела інформації за видами [6 ГІО 3.1.1] добирає інформаційні джерела за пропонованою тематикою та походженням [6 ГІО 3.1.2]	розрізняє джерела інформації за видами (матеріальні/нематеріальні, первинні/вторинні, текстово-візуальні тощо) [6 ГІО 3.1.1-1] пояснює способи нагромадження та пошуку інформації [6 ГІО 3.1.1-2] добирає інформацію за заданими критеріями [6 ГІО 3.1.2-1] використовує пошукові системи для отримання інформації, дізнається значення незнайомих слів [6 ГІО 3.1.2-2]
Аналізує та синтезує історичну та суспільно важливу інформацію [ГІО 3.2]	використовує історичну та суспільно важливу інформацію із запропонованих ресурсів [6 ГІО 3.2.1]	розрізняє тексти соціального та історичного змісту [6 ГІО 3.2.1-1] виокремлює основне і другорядне в тексті [6 ГІО 3.2.1-2] пояснює і доцільно застосовує терміни, поняття,

	пояснює походження історичного, медійного джерела за зовнішніми ознаками [6 ГІО 3.2.2]	які вжито в запропонованих джерелах [6 ГІО 3.2.1-3] формулює питання різного типу до тексту/ медіатексту, візуальних джерел [6 ГІО 3.2.1-4] визначає риси/ ознаки артефакту (музейного об'єкта), писемного та візуального джерела [6 ГІО 3.2.2-1] визначає тему і походження запропонованого джерела історичної та суспільної інформації [6 ГІО 3.2.2-2]
Визначає достовірність історичної та суспільної інформації [ГІО 3.3]	розрізняє факт і судження в запропонованому тексті/ медіатексті [6 ГІО 3.3.1] оцінює інформацію щодо її достовірності, надійності і повноти [6 ГІО 3.3.2]	формулює запитання щодо достовірності інформації з різних джерел [6 ГІО 3.3.1-1] застосовує критерії визначення достовірності інформації (з допомогою вчителя) [6 ГІО 3.3.1-2] розпізнає прояви маніпулювання інформацією на конкретних прикладах [6 ГІО 3.3.1-3] визначає ознаки, що пов'язують документи, артефакти (музейні об'єкти) та ілюстративний матеріал з історичним періодом (в межах теми) [6 ГІО 3.3.2-1] зіставляє джерела інформації щодо достовірності та

		повноти [6 ГІО 3.3.2-2]
4. Системне мислення, виявлення взаємопов'язаності, взаємозалежності та взаємовпливу історичних подій, явищ, процесів, постатей у контексті відповідних епох; розуміння множинності трактувань минулого і сучасного та зіставлення їх інтерпретацій		
Систематизує і узагальнює соціальну та історичну інформацію [ГІО 4.1]	упорядковує відомості про особу, подію, явище, процес, пам'ятку історії (за заданими критеріями) [6 ГІО 4.1.1]	добирає приклади, які розкривають поняття/терміни, що використовуються в межах теми [6 ГІО 4.1.1-1] використовує в поясненнях інформацію з різних джерел, зокрема тексти та відеоматеріали, усні історичні свідчення, музейні експозиції, власні спостереження [6 ГІО 4.1.1-2]
	розрізняє пам'ятки історії та культури, історичні події, осіб та їх вчинки, соціальні об'єкти та явища за певними ознаками [6 ГІО 4.1.2]	порівнює однотипні пам'ятки історії, природи та культури і пояснює їх значення [6 ГІО 4.1.2-1] формулює висновок, судження на основі наведених фактів [6 ГІО 4.1.2-2]
Добирає та оцінює аргументи [ГІО 4.2]	використовує джерела для опису історичних подій, явищ, процесів, діяльності людей [6 ГІО 4.2.1]	визначає придатність отриманої інформації для добору аргументів за допомогою вчителя [6 ГІО 4.2.1-1]
	аргументовано пояснює перебіг і сутність історичних і сучасних подій, явищ, процесів,	описує і характеризує за певним алгоритмом пам'ятку природи, історії та культури [6 ГІО 4.2.1-2] формулює судження про

	діяльності людей [6 ГІО 4.2.2]	вчинки історичних осіб та сучасних діячів, події, явища, процеси з урахуванням отриманих знань та власного досвіду [6 ГІО 4.2.2-1] послідовно викладає інформацію, будує виступ з дотриманням структури [6 ГІО 4.2.2-2]
Інтерпретує факти, явища, процеси з минулого і сучасного; формулює судження, гіпотезу [ГІО 4.3]	оцінює значення події, явища, цінність пам'ятки культури для конкретного історичного періоду [6 ГІО 4.3.1]	визначає значущість історичної та сучасної події для людини і суспільства [6 ГІО 4.3.1-1] висловлює припущення стосовно можливого перебігу історичних подій [6 ГІО 4.3.1-2] виявляє розбіжності в тлумаченнях минулого та сучасного на конкретних прикладах [6 ГІО 4.3.1-3]
5. Усвідомлення власної гідності, діяльність з урахуванням власних прав і свободи, повага до прав і гідності інших осіб, толерантність, протидія виявам дискримінації та нерівного ставлення		
Формує себе як особистість і частина соціуму, усвідомлює власну гідність [ГІО 5.1]	пізнає себе як неповторну особистість, наділену гідністю [6 ГІО 5.1.1] ідентифікує себе як члена різних спільнот, громадянина України [6 ГІО 5.1.2] пояснює правила, яких має дотримуватися у цих	обґрунтовує унікальність та неповторність кожної людини [6 ГІО 5.1.1-1] поводиться з повагою до гідності інших осіб [6 ГІО 5.1.1-2] розрізняє та ідентифікує локальні, регіональні, національно-культурні спільноти, співвідносить себе з ними [6 ГІО 5.1.1-3] детально описує та

	спільнотах [6 ГІО 5.1.3] пояснює своє право на особистий простір (приватність) і право інших осіб на це [6 ГІО 5.1.4]	характеризує в цілому себе та інших осіб за різними ознаками (інтереси, світогляд тощо) [6 ГІО 5.1.1-4] обґрунтовує користь обміну досвідом та взаємонавчання; пояснює значення освіти в житті людини [6 ГІО 5.1.2-1] описує соціокультурні практики різних спільнот, до яких належить, порівнює їх з іншими (вподобання у їжі, способи привітання та звертання до людей, формули ввічливості тощо) [6 ГІО 5.1.2-2] пояснює, як людина впливає на різні спільноти і державу своєю діяльністю [6 ГІО 5.1.2-3] адаптує свою поведінку до нових ситуацій, зважаючи на набутий досвід [6 ГІО 5.1.3-1] гнучко та конструктивно взаємодіє з новими людьми, адаптується до нових місць та ситуацій [6 ГІО 5.1.3-2] визначає негативні емоції та застосовує способи їх опановування та реакції на них [6 ГІО 5.1.3-3] дотримується вимог щодо непорушення особистого простору інших осіб
--	---	--

		[6 ГІО 5.1.4-1] виявляє порушення права на особистий простір та протидіє цьому [6 ГІО 5.1.4-2]
Діє з урахуванням принципів прав людини, прав та обов'язків громадянина [ГІО 5.2]	пояснює базові права людини, зокрема дитини, і механізми їх реалізації та захисту [6 ГІО 5.2.1] протидіє порушенням прав людини [6 ГІО 5.2.2]	пояснює, чому і якими правами від народження наділена кожна людина [6 ГІО 5.2.1-1] пояснює, як держава забезпечує реалізацію прав людини (зокрема дитини) [6 ГІО 5.2.1-2] обговорює важливість поваги прав людини всіма людьми [6 ГІО 5.2.1-3] називає порядок дій у випадку порушення прав дитини [6 ГІО 5.2.2-1] обґрунтовує необхідність захищати права людини і громадянина та дотримуватися обов'язків громадянина [6 ГІО 5.2.2-2] визнає відповідальність за свою поведінку, якщо вона призводить до порушення гідності інших людей чи до неможливості реалізації їх прав [6 ГІО 5.2.2-3] обґрунтовує небезпеку замовчування порушення прав людини [6 ГІО 5.2.2-4] наводить приклади протидії

		порушенням прав людини [6 ГІО 5.2.2-5]
Поважає розмаїття серед людей, протидіє та запобігає виявам дискримінації та утисків [ГІО 5.3]	конструктивно взаємодіє з людьми з відмінними ідеями та цінностями [6 ГІО 5.3.1] протидіє утискам, насиллю (булінгу), виявам нерівності або несправедливості [6 ГІО 5.3.2]	наводить приклади етнічного, релігійного, культурного та іншого розмаїття в Україні та світі в минулому і сьогоденні [6 ГІО 5.3.1-1] пояснює причини та наслідки розмаїття в сучасній Україні, аналізує культурне розмаїття України та світу [6 ГІО 5.3.1-2] зіставляє культури, їх цінності, традиції, спосіб життя [6 ГІО 5.3.1-3] висловлює власне судження про культурне розмаїття та його цінність для суспільства, виявляє зацікавленість переконаннями інших людей [6 ГІО 5.3.1-4] взаємодіє з людьми з відмінними ідеями та цінностями [6 ГІО 5.3.1-5] ідентифікує випадки дискримінації (зокрема утисків), булінгу (цькування) та визначає їх наслідки для особи і групи осіб, до якої ця особа належить [6 ГІО 5.3.2-1] наводить історичні та сучасні приклади виявів дискримінації та її подолання [6 ГІО 5.3.2-2]

		виявляє мову ворожнечі [6 ГІО 5.3.2-3] конструктивно реагує на випадки утисків, насилля та вияви нерівності або несправедливості, не замовчує їх [6 ГІО 5.3.2-4]
6. Дотримання демократичних принципів, конструктивна взаємодія з друзями, спільнотою закладу освіти, місцевою громадою і суспільством загалом, залучення до розв’язання локальних, загальнонаціональних і глобальних проблем		
Застосовує принципи та механізми демократії [ГІО 6.1]	дотримується колективно встановлених правил [6 ГІО 6.1.1] бере участь у процедурах самоврядування закладу освіти/ класу та прийнятті рішень [6 ГІО 6.1.2] дотримується стандартів доброчесної поведінки [6 ГІО 6.1.3]	аналізує правила та процедури закладу освіти з погляду дотримання прав людини (зокрема недискримінації) та поваги до гідності людини [6 ГІО 6.1.1-1] аргументує потребу спільних правил і законів, а також необхідність їх дотримуватися [6 ГІО 6.1.1-2] переконує інших у перевагах поведінки, заснованої на повазі до прав людини і поваги до гідності людини [6 ГІО 6.1.1-3] бере участь у виборах до органів самоврядування закладу освіти, аналізує та оцінює їх роботу [6 ГІО 6.1.2-1] демонструє сміливість та рішучість в обстоюванні справедливості в середовищі закладу освіти з

		дотриманням прав інших учасників освітнього процесу [6 ГІО 6.1.3-1] дотримується принципів академічної доброчесності в навчанні та повсякденному житті [6 ГІО 6.1.3-2]
Бере участь у розв’язанні проблем спільнот [ГІО 6.2]	з допомогою вчителя долучається до розв’язання проблем різних спільнот, враховуючи інтереси їх представників [6 ГІО 6.2.1]	визначає, що влаштовує/ не влаштовує в знайомому оточенні [6 ГІО 6.2.1-1] пропонує, як можна змінити те, що його не влаштовує [6 ГІО 6.2.1-2] бере до уваги і зважає у власній поведінці на інтереси класної та інших спільнот, до яких належить [6 ГІО 6.2.1-3] визначає способи власної співучасті в житті класу/ закладу освіти/ родини/ місцевої спільноти [6 ГІО 6.2.1-4] критично осмислює ризики, пов’язані із шкодою для навколишнього середовища [6 ГІО 6.2.1-5] обговорює те, як громадяни та уряди можуть сприяти сталому розвитку [6 ГІО 6.2.1-6] пояснює вплив вчинків окремої людини на її найближче оточення, місцеву громаду, Україну та світ [6 ГІО 6.2.1-7]

		спільно з однолітками усвідомлено бере участь у громадських заходах [6 ГІО 6.2.1-8] емоційно долучається до заходів, які спрямовані на утвердження цінності незалежності і територіальної цілісності України [6 ГІО 6.2.1-9] пояснює, що вдалося та не вдалося досягти під час виконання роботи [6 ГІО 6.2.2-1] описує почуття, емоції та потреби, що мають інші люди [6 ГІО 6.2.2-2] намагається зрозуміти краще своїх друзів, уявляючи, як та чи інша ситуація виглядає з їх погляду [6 ГІО 6.2.2-3] зважає на емоції та почуття інших осіб у своїй поведінці [6 ГІО 6.2.2-4] визнає успіхи та досягнення інших осіб [6 ГІО 6.2.2-5]
Осмилює зв'язки між минулим і сучасним громадсько-політичним життям [ГІО 6.3]	розвиває емпатію [6 ГІО 6.2.2] описує минуле та сучасне, використовуючи громадсько-політичні поняття: демократія, свобода, права, право/закон тощо [6 ГІО 6.3.1]	пояснює значення громадсько-політичних понять (зокрема демократія, свобода, права, право/закон) з допомогою вчителя [6 ГІО 6.3.1-1]

		застосовує відповідні поняття в порівняльному описі історичних та сучасних дій та подій [6 ПО 6.3.1-2] розрізняє повноваження органів влади і приватних осіб [6 ПО 6.3.1-3] бере до уваги зміни, оцінює їх ризики та переваги для власного життя та життя спільноти [6 ПО 6.3.1-4] наводить приклади змін у житті суспільства, пов'язаних із різними чинниками; пояснює їх вплив на людину, конкретні соціальні групи та суспільство в цілому в минулому та сьогоденні [6 ПО 6.3.1-5]
--	--	---

Базові знання з мистецької освітньої галузі

Інтегрований курс «Мистецтво»

Мистецька грамотність: художня творчість; твір мистецтва; художній образ як категорія мистецтва; види мистецтва; засоби виразності різних видів мистецтва; загальномистецький словник (тема/сюжет, ритм, гармонія, композиція, контраст, форма тощо); жанри мистецтва; художні стилі і напрями; зміст і смисл у творі мистецтва; читання мистецького тексту; народне і професійне мистецтво; автентичність; стилізація; взаємодія/синтез мистецтв; дизайн; новітні технології в мистецтві; медіамистецтво; взаємовплив мистецтва і науки; культурне різноманіття.

Мистецька діяльність: художня ідея та її втілення; креативність; способи творення художніх образів у різних видах мистецтва; виконавство (хор, соло, ансамбль, гра на музичних інструментах, танець; акторська майстерність тощо); творення візуальних/аудіовізуальних образів (малювання, ліплення, просторове проектування, декоративні техніки/художні ремесла, екранні образи тощо); мистецький проект; мистецькі професії; мистецтво і технології (штучний інтелект, робототехніка тощо).

Мистецька комунікація: вплив мистецтва на особистість; діалог у мистецтві; емоційне і раціональне в мистецтві; форми зберігання мистецтва (усна традиція, запис художнього тексту (нотного, хореографічного, літературного тощо), екранізація, аудіо-, фото-, відеофіксація, музейний простір, колекціонування тощо); медіатекст; сучасні способи і засоби художньої комунікації; нові виміри існування мистецьких творів (інтерактивність, мультимедійність, масмедійність, гіпертекст тощо); сучасні комунікаційні та комунікативні технології; джерела інформації про мистецтво.

***Вимоги до обов’язкових результатів навчання учнів
у мистецькій освітній галузі на адаптаційному циклі базової середньої
освіти у 5-х класах
(Інтегрований курс «Мистецтво»)***

Загальні результати	5 – 6 класи	
	Конкретні результати	Орієнтири для оцінювання
1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва		
Пізнає мову різних видів мистецтва [МІО 1.1]	розпізнає базові засоби художньої виразності різних видів і жанрів мистецтва, наводить приклади творів [6 МІО 1.1.1]	описує особливості мови різних видів мистецтва [6 МІО 1.1.1-1] пояснює засоби виразності художнього образу у творах різних видів мистецтва [6 МІО 1.1.1-2] наводить приклади творів різних видів мистецтва [6 МІО 1.1.1-3] виокремлює жанрові ознаки творів різних видів мистецтва [6 МІО 1.1.1-4]
	розпізнає характерні риси різних видів українського народного мистецтва [6 МІО 1.1.2]	розрізняє види і наводить приклади українського фольклору (музичного, танцювального, ігрового тощо); різновиди українського декоративно-прикладного мистецтва [6 МІО 1.1.2-1] характеризує особливості

		технік виконання творів [6 МИО 1.1.2-2] виявляє обізнаність у календарно-обрядових діях як прообразі видів мистецтва [6 МИО 1.1.2-3] орієнтується в особливостях народного мистецтва рідного краю [6 МИО 1.1.2-4]
Аналізує, інтерпретує і критично оцінює художні образи [МИО 1.2]	сприймає твори різних видів і жанрів мистецтва, інтерпретує твори вербально і залучає невербальні засоби [6 МИО 1.2.1] встановлює зв'язки між видами мистецтва, мистецтвом і життям	цілісно охоплює увагою твір під час сприймання, керує увагою [6 МИО 1.2.1-1] передає враження від творів вербально/ невербально (різними художніми засобами) [6 МИО 1.2.1-2] виокремлює виразні засоби у творах різних видів мистецтва для пояснення власного враження [6 МИО 1.2.1-3] застосовує у процесі вербальної інтерпретації знайому термінологію, зокрема іноземного походження [6 МИО 1.2.1-4] пояснює цінності, закладені в художньому творі та коментує своє ставлення до них [6 МИО 1.2.1-5] порівнює художні образи з явищами навколишнього середовища [6 МИО 1.2.2-1] наводить приклади зв'язків

	[6 МІО 1.2.2]	між видами мистецтва, синтезу мистецтв; пояснює зв'язки між мистецтвом і життям [6 МІО 1.2.2-2]
2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва		
Творить різними засобами і способами [МІО 2.1]	обирає способи/засоби творення художніх образів, зокрема цифрові, у різних видах і жанрах мистецтва для самовираження [6 МІО 2.1.1]	бере участь у виконавській творчості за власним вибором і вподобанням: співає в хорі/ ансамблі/ соло, грає на традиційних та/або електронних музичних інструментах [6 МІО 2.1.1-1]
	використовує елементи українського народного мистецтва в художній творчості [6 МІО 2.1.2]	відтворює характерні особливості сценічного персонажа в мовленні, міміці, пластиці тіла [6 МІО 2.1.1-2]
		виконує зображення, зокрема замальовки з натури і за уявою, розробляє ескізи для сценічних виступів тощо; застосовує різні прийоми, художні техніки, матеріали, формати, засоби дизайну тощо [6 МІО 2.1.1-3]
		використовує цифрові технології для втілення задуму, зокрема створює фото різних жанрів (фотопортрет, фотопейзаж), komponує прості відеоролики [6 МІО 2.1.1-4]
		виявляє ініціативність у втіленні творчого задуму [6 МІО 2.1.1-5]
		виконує народні пісні/обробки пісень, створює ескізи виробів/твори з етнічними мотивами із

		застосуванням знайомих художніх технік [6 МИО 2.1.2-1]
Імпровізує [МИО 2.2]	імпровізує (експериментує, поєднує, візуалізує тощо) художніми засобами для реалізації власної мистецької ідеї [6 МИО 2.2.1]	імпровізує, поєднує засоби музики, пластичного інтонування, візуального ряду [6 МИО 2.2.1-1] створює зображення під час експерименту з кольорами, лініями, формами тощо (графічні, живописні, пластичні, анімаційні тощо) [6 МИО 2.2.1-2] у запропонованому вчителем завданні робить спроби виконання нових незвичних прийомів роботи [6 МИО 2.2.1-3]
Естетично перетворює навколишнє середовище [МИО 2.3]	спостерігає, досліджує довкілля, фіксує цікаві явища навколишнього середовища, використовує як ідеї для творчості і перетворення предметного середовища [6 МИО 2.3.1]	спостерігає за навколишнім середовищем, фіксує (фото, відео, замальовки тощо) і презентує власні спостереження [6 МИО 2.3.1-1] використовує результати спостережень у мистецькій діяльності: музикування, пластичні рухи, створення зображень в різних художніх техніках і матеріалах (колаж, інсталяція тощо) [6 МИО 2.3.1-2] пропонує власні ідеї, реалізує їх самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб, зокрема з урахуванням національних традицій, сучасних тенденцій, використанням знань і умінь з інших освітніх галузей

		[6 МИО 2.3.1-3] використовує художню літературу для створення власних творів мистецтва [6 МИО 2.3.1-4] бере участь у проектній діяльності [6 МИО 2.3.1-5]
3.Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту		
Оцінює власні мистецькі здобутки [МИО 3.1]	оцінює власні досягнення за колективно визначеними критеріями; пояснює своє право на самовираження [6 МИО 3.1.1]	характеризує власну творчість за колективно визначеними критеріями [6 МИО 3.1.1-1] визначає сильні і слабкі сторони своєї роботи в чітких формулюваннях [6 МИО 3.1.1-2] оцінює власні успіхи і досягнення, зауважує помилки та частково самостійно виправляє їх [6 МИО 3.1.1-3] встановлює за допомогою вчителя чи інших осіб способи вдосконалення вмінь [6 МИО 3.1.1-4]
Демонструє власні досягнення [МИО 3.2]	ділиться з іншими результатами творчої діяльності, пояснює задум, пояснює своє право на самовираження [6 МИО 3.2.1]	презентує результати власної творчості публічно, пояснює свій задум, за потреби може докладно його описати [6 МИО 3.2.1-1] аналізує інформацію від інших осіб з метою самовдосконалення (надання/отримання коментарів, пропозицій тощо), реагує на неї [6 МИО 3.2.1-2) визнає можливість різного

		втілення творчого задуму, відстоює свою позицію у творчості [6 МІО 3.2.1-3]
Взаємодія з іншими особами через мистецтво [МІО 3.3]	бере участь в обговоренні творів мистецтва, мистецьких і дослідницьких проектах [6 МІО 3.3.1]	долучається до мистецьких заходів; виконує різні ролі в спільному творчому процесі, дослухається до творчих ідей інших осіб; визнає різні позиції та оцінки учасників [6 МІО 3.3.1-1] розуміє значення партнерства в спільній мистецькій творчості [6 МІО 3.3.1-2] висловлює свою думку в обговореннях творів мистецтва [6 МІО 3.3.1-3] використовує власний досвід і різні види інформації під час колективної творчості [6 МІО 3.3.1-4] складає план своїх дій у створенні колективного художнього продукту [6 МІО 3.3.1-5] пропонує способи розв'язання завдань в разі виникнення труднощів [6 МІО 3.3.1-6] ділиться спостереженнями в навколишньому середовищі і соціумі, підтверджує думку аргументами [6 МІО 3.3.1-7] бере участь в інсценізаціях календарно-обрядових дійств, народних ігор з використанням пісенного матеріалу, танцювальних

		рухів, елементів костюмів, атрибутів, гриму, інструментального супроводу [6 МІО 3.3.1-8]
Регулює власний емоційний стан засобами мистецтва [МІО 3.4]	аналізує власні емоції і почуття під час сприймання мистецьких творів і вербалізує їх; визначає та описує власні мистецькі вподобання [6 МІО 3.4.1] розуміє, який вид художньо-творчої діяльності покращує емоційний стан [6 МІО 3.4.2]	пояснює свої вподобання, порівнює власні вподобання з уподобаннями інших осіб із свого оточення [6 МІО 3.4.1-1] обирає із знайомих твори мистецтва, які найкраще відображають власні емоції [6 МІО 3.4.1-2] пояснює вплив творів на зміну власного емоційного стану [6 МІО 3.4.1-3] вирізняє художні засоби, які вплинули на враження від сприйнятого твору [6 МІО 3.4.1-4] визначає улюблені види мистецької діяльності, пояснює, від чого отримує задоволення у своїй творчості [6 МІО 3.4.2-1] за потреби обирає види художньо-творчої діяльності для задоволення [6 МІО 3.4.2-2] виражає свої почуття та емоції різними художніми засобами, застосовує ці засоби окремо чи в поєднанні [6 МІО 3.4.2-3]
4. Використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації		

Створює мистецький медіатекст у процесі художньої комунікації [МІО 4.1]	створює, обробляє і з урахуванням відповідальності поширює простий мистецький медіатекст під керівництвом учителя або інших осіб [6 МІО 4.1.1]	обирає відомі способи творення, зокрема медіаформати (додавання ілюстрацій, створення нескладних графічних зображень, аудіо-/відеороликів, фото тощо) для художнього самовираження [6 МІО 4.1.1-1] шукає і добирає з допомогою вчителя чи інших осіб аудіо-, відео-, ілюстративні і текстові матеріали з різних джерел, планує свою діяльність для реалізації поставленого завдання [6 МІО 4.1.1-2] упорядковує з допомогою вчителя чи інших осіб дібрані матеріали [6 МІО 4.1.1-3]
Добирає та оцінює джерела інформації про мистецтво [МІО 4.2]	визначає з допомогою вчителя чи інших осіб джерела інформації про мистецтво із застосуванням цифрових технологій [6 МІО 4.2.1]	визначає з допомогою вчителя чи інших осіб достовірність джерела інформації про мистецтво [6 МІО 4.2.1-1]
Виявляє культуру використання авторського твору [МІО 4.3]	відповідально ставиться до авторства в мистецтві [6 МІО 4.3.1] розуміє значення правильного оформлення цитат із посиланням на автора [6 МІО 4.3.2]	виявляє відповідальність щодо дотримання авторського права в процесі художньої комунікації [6 МІО 4.3.1-1] виявляє і використовує за допомогою вчителя чи інших осіб у власній мистецькій діяльності авторський продукт [6 МІО 4.3.1-2]

		цитує твір із посиланням на автора [6 МИО 4.3.2-1]
--	--	--

Базові знання фізичної культури

Фізична культура

Здоровий спосіб життя: здоров'я людини та чинники, що його визначають; значення здорового способу життя в забезпеченні здоров'я людини; складники здорового способу життя та їх загальна характеристика; роль рухової активності для підтримання, поліпшення (відновлення) здоров'я людини; форми, засоби, методи фізичного виховання для підтримання, поліпшення (відновлення) фізичного, психічного та соціального здоров'я, фізичного розвитку, фізичної підготовленості, загартування, збереження належної маси тіла (корекції надмірної, недостатньої), формування правильної постави, правильної будови стопи.

Безпека у процесі занять фізичними вправами: правила техніки безпеки на уроках фізичної культури та в позаурочних формах занять фізичними вправами; самоконтроль у процесі фізичного виховання; правила першої допомоги при невідкладних станах та спортивному травмуванні.

Техніко-тактична підготовка: техніка виконання фізичних вправ; тактичні дії у процесі занять фізичними вправами та спортом.

Історія фізичної культури: історія розвитку видів спорту; досягнення українських та іноземних спортсменів у різних видах спорту; спортивні традиції закладу освіти.

Формування особистості засобами фізичного виховання: значення фізичних вправ у становленні особистості; мотивація до занять фізичними вправами; роль засобів фізичного виховання у формуванні моральних і вольових якостей людини; значення рухової активності в розвитку когнітивних властивостей особистості; правила спортивної етики.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів

В освітній галузі фізичної культури на адаптаційному циклі базової середньої освіти у 5-х класах (Фізична культура)

<i>Загальні результати</i>	<i>5 – 6 класи</i>	
	<i>Конкретні результати</i>	<i>Орієнтири для оцінювання</i>
1. Формування психічної та соціально-психологічної сфер особистості засобами фізичного виховання		
Визначає мету систематичної рухової діяльності	систематично займається фізичними вправами, досягаючи мети,	пояснює мету виконання фізичних вправ, з допомогою вчителя визначає завдання

[ФІО 1.1]	визначеної з допомогою вчителя або самостійно [6 ФІО 1.1.1]	[6 ФІО 1.1.1-1] систематично виконує відповідні фізичні вправи для вирішення завдань фізичного виховання [6 ФІО 1.1.1-2] пояснює цінність досягнення мети засобами фізичної культури [6 ФІО 1.1.1-3]
Формує вольові якості у процесі виконання фізичних вправ [ФІО 1.2]	виконує фізичні вправи, що вимагають вольових проявів [6 ФІО 1.2.1] пояснює, що робота над помилками допомагає розвивати власні вольові якості [6 ФІО 1.2.2]	виконує довготривалі фізичні вправи [6 ФІО 1.2.1-1] долає страх під час виконання певних фізичних вправ за підтримки вчителя [6 ФІО 1.2.1-2] пояснює, як переборювання окремих негативних емоцій, відчуттів, що виникають у процесі виконання фізичних вправ, допомагає формувати вольові якості [6 ФІО 1.2.1-3] пояснює, що виявлення помилок та робота над ними допомагають розвивати власні вольові якості [6 ФІО 1.2.2-1]
Розвиває свої когнітивні властивості у процесі фізичного виховання [ФІО 1.3]	розвиває властивості довільної уваги у процесі фізичного виховання [6 ФІО 1.3.1]	концентрує, довільно переключає увагу, підтримує її стійкість (за вказівками вчителя та самостійно) для реалізації завдань фізичного виховання [6 ФІО 1.3.1-1] бере участь у рухливих та спортивних іграх, виконує фізичні вправи (зокрема ідеомоторні, завдання для активізації уваги, підтримання її стійкості) [6 ФІО 1.3.1-2]

		аналізує та оцінює правильність виконання фізичних вправ [6 ФІО 1.3.2-1] пояснює результати виконання рухових (інтелектуальних) дій [6 ФІО 1.3.2-2] нестандартно вирішує рухові та інші завдання [6 ФІО 1.3.2-3]
Виконує різні соціальні ролі під час взаємодії у процесі рухової (спортивно-ігрової) діяльності [ФІО 1.4]	обґрунтовує користь співпраці учасників у процесі рухової (спортивно-ігрової) діяльності [6 ФІО 1.4.1] підтримує учасників команди, допомагає їм виконувати завдання під час рухової діяльності [6 ФІО 1.4.2]	наводить приклади переваг взаємодії у процесі рухової (спортивно-ігрової) діяльності [6 ФІО 1.4.1-1] розрізняє ролі і завдання учасників команди [6 ФІО 1.4.2-1] визначає свою роль і завдання для підсилення командної взаємодії на основі аналізу власних сильних сторін [6 ФІО 1.4.2-2]
Дотримується етичних норм у руховій діяльності [ФІО 1.5]	пояснює значення правил “чесної гри” під час виконання фізичних вправ, у спортивно-ігровій та змагальній діяльності; дотримується цих правил [6 ФІО 1.5.1]	пояснює важливість правил “чесної гри” стосовно себе та інших під час виконання фізичних вправ, у спортивно-ігровій та змагальній діяльності [6 ФІО 1.5.1-1] дотримується етичних норм у процесі виконання фізичних вправ, спортивно-ігрової та змагальної діяльності [6 ФІО 1.5.1-2]
2. Систематичні заняття фізичними вправами, володіння технікою фізичних вправ		
Демонструє техніку фізичних	демонструє володіння технікою фізичних вправ	розповідає про техніку виконання фізичних вправ

вправ [ФІО 2.1]	на рівні рухового вміння в обраних видах рухової діяльності [6 ФІО 2.1.1]	[6 ФІО 2.1.1-1] демонструє основи техніки фізичних вправ [6 ФІО 2.1.1-2] дотримується техніки рухової дії у стандартних умовах [6 ФІО 2.1.1-3]
Моделює рухову діяльність [ФІО 2.2]	добирає вправи, розробляє комплекси фізичних вправ [6 ФІО 2.2.1] обирає найефективніший спосіб виконання фізичних вправ (з допомогою учителя або самостійно) [6 ФІО 2.2.2]	обґрунтовує підбір засобів за завданням учителя [6 ФІО 2.2.1-1] пропонує ефективний спосіб виконання фізичних вправ за раніше відомими методами [6 ФІО 2.2.2-1]
Виконує фізичні вправи під час ігрової та змагальної діяльності [ФІО 2.3]	бере участь у різних рухливих/спортивних іграх та естафетах (зокрема за спрощеними правилами), дотримуючись правил [6 ФІО 2.3.1]	виконує рухові дії в рухливих/ спортивних іграх та естафетах, змагальній діяльності [6 ФІО 2.3.1-1] застосовує нову для себе інформацію, зокрема щодо правил, у процесі спортивно-ігрової діяльності [6 ФІО 2.3.1-2] пояснює необхідність дотримання правил спортивних ігор, естафет, спортивних змагань [6 ФІО 2.3.1-3]
3. Усвідомлення значення фізичної/ рухової активності для підтримування стану здоров'я та задоволення у процесі фізичного виховання		
Пізнає факти, явища та	на основі медіатекстів, власного рухового	обізнаний із результатами найвідоміших українських

закономірності фізичної культури і спорту [ФІО 3.1]	досвіду та способу життя аналізує факти та події фізичної культури і спорту [6 ФІО 3.1.1] пояснює власну здоров'язбережувальну позицію, посиляючись на досвід відомих осіб [6 ФІО 3.1.2]	спортсменів, які брали участь в Олімпійських, Паралімпійських іграх та інших змаганнях [6 ФІО 3.1.1-1] розповідає про історію виникнення Олімпійського руху [6 ФІО 3.1.1-2] аналізує інформацію в друкованих та електронних джерелах за завданням учителя [6 ФІО 3.1.1-3] пояснює, коментує, наводить приклади фактів та явищ фізичної культури [6 ФІО 3.1.1-4] аналізує власне виконання рухових дій, ідентифікує помилки в себе та інших школярів із висуненням припущень щодо причин їх виникнення [6 ФІО 3.1.1-5] обґрунтовує власну здоров'язбережувальну позицію, керуючись досвідом інших осіб [6 ФІО 3.1.2-1]
Контролює свій фізичний стан під час рухової діяльності [ФІО 3.2]	спостерігає за власним фізичним станом [6 ФІО 3.2.1] володіє способами визначення об'єктивних показників власного фізичного стану [6 ФІО 3.2.2]	описує свій фізичний стан за суб'єктивними показниками [6 ФІО 3.2.1-1] вирізняє ознаки втоми в результаті фізичного навантаження [6 ФІО 3.2.2-1]

		визначає об'єктивні показники власного фізичного стану [6 ФІО 3.2.2-2]
Регулює свій психоемоційний стан у процесі рухової діяльності [ФІО 3.3]	описує власні позитивні і негативні емоції, пояснюючи причини їх виникнення під час виконання фізичних вправ [6 ФІО 3.3.1]	пояснює вплив емоцій на стан здоров'я [6 ФІО 3.3.1-1] пояснює, як емоції можуть заважати і допомагати в руховій діяльності [6 ФІО 3.3.1-2] описує ознаки гарного/поганого настрою під час рухової діяльності [6 ФІО 3.3.1-3] визначає фізичні вправи для покращення емоційного стану і виконує їх [6 ФІО 3.3.1-4] здійснює рефлексію власного емоційного стану у процесі фізичного виховання [6 ФІО 3.3.1-5] позитивно впливає на емоційний стан інших осіб, протидіє їх негативним емоціям [6 ФІО 3.3.1-6]
Дотримується здорового способу життя через фізкультурно-оздоровчу діяльність [ФІО 3.4]	бере участь у різних видах фізкультурно-оздоровчої діяльності [6 ФІО 3.4.1]	пояснює, як фізкультурно-оздоровча діяльність впливає на спосіб життя та здоров'я людини [6 ФІО 3.4.1-1] володіє технікою фізичних вправ, що використовують для профілактики (корекції) порушень постави [6 ФІО 3.4.1-2]

		застосовує фізичні вправи для профілактики (корекції) статичної плоскостопості [6 ФІО 3.4.1-3] розповідає про значення загартування організму для здоров'я людини, пояснює правила загартування різними способами [6 ФІО 3.4.1-4] використовує різні способи загартування організму (під наглядом фахівця, учителя) [6 ФІО 3.4.1-5]
Дотримується правил безпечної поведінки під час фізкультурно-оздоровчої діяльності [ФІО 3.5]	дотримується правил безпечної поведінки під час виконання фізичних вправ, пояснює важливість цих правил [6 ФІО 3.5.1]	обґрунтовує важливість дотримання правил безпеки під час виконання фізичних вправ [6 ФІО 3.5.1-1] пояснює наслідки недотримання правил безпеки [6 ФІО 3.5.1-2]

Рекомендовані форми організації освітнього процесу

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб.

У рамках академічної свободи, відповідно до статті 9 Закону України «Про освіту» **форми здобуття освіти** (інституційна (очна, дистанційна) або індивідуальна (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж)) визначаються педагогічною радою ЗЗСО №45 та залежить від:

- наявності матеріально-технічних, кадрових, навчально-методичних ресурсів та інформаційного забезпечення освітньої діяльності;
- форм здобуття освіти (за потреби ЗЗСО №45 організовує здобуття освіти за індивідуальною освітньою траєкторією учня, котра в свою чергу реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану та розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та/або його батьками, схвалюється

педагогічною радою закладу освіти, затверджується його керівником та підписується батьками);

- загальної ситуації в країні, що унеможлиблює відвідування здобувачами освіти навчального закладу та несе загрозу життю і здоров'ю всіх учасників освітнього процесу:
 - швидкозмінна епідеміологічна ситуація;
 - надзвичайні ситуації воєнного характеру (збройні дії в межах міста Києва та території обслуговування закладу освіти).

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також використовуються такі форми організації освітнього процесу: екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях.

Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Проводяться заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії (за можливості проведення) в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів/інтегрованих курсів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

1. кадрове забезпечення освітньої діяльності: учителі вищої кваліфікаційної категорії, що мають педагогічне звання «Учитель-методист» - 6, учителі вищої кваліфікаційної категорії, що мають педагогічне звання «Старший вчитель» - 8, учитель вищої кваліфікаційної категорії – 1, учитель I кваліфікаційної категорії – 1; учитель II кваліфікаційної категорії – 2; учитель, що має кваліфікаційну категорію «спеціаліст» – 3;
2. навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності: підручники та методична література, що відповідають чинним програмам;
3. матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності: класи з інтерактивними поверхнями – 7, комп'ютерний кабінет обладнано сучасними технічними засобами з підключенням до мережі «Інтернет»;
4. якість проведення навчальних занять: учні школи посідають призові місця в олімпіадах та конкурсах на інтернет-порталах «На Урок», «Всеосвіта»;

5. моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) проводиться у школі в рамках внутрішньшкільного контролю.

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Може здійснюватися поділ класів на групи при вивченні окремих предметів відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517).

Дистанційне навчання

У випадку погіршення епідеміологічної ситуації або надзвичайної ситуації воєнного характеру у закладі освіти організовується і запроваджується дистанційне навчання з використанням дистанційних технологій.

Особливістю дистанційного навчання на адаптаційному циклі базової середньої освіти є те, що учні мають велику кількість предметів, які викладаються різними вчителями.

Дистанційне навчання здійснюється у двох режимах: синхронному та асинхронному.

Синхронний режим використовується для співпраці в режимі реального часу: учасники освітнього процесу залучаються миттєво у визначений час. У дистанційному уроці використовується мінімум пояснень, максимум інтерактиву; виокремлюється найголовніше; завдання створюються таким чином, щоб вони були орієнтовані на взаємодію з учнями; тривалість уроку має бути меншою, ніж під час академічного навчання.

Учні долучаються до навчання в синхронному режимі за розкладом, у якому враховано всі предмети навчального навантаження учня. Якщо урок у розкладі під час очного навчання проводиться один раз на тиждень, то достатньо виділити на онлайн-консультацію 30 хв на тиждень; уроки, які викладаються 2-3 рази на тиждень, трансформуються в 1-2 онлайн-уроки; якщо дисципліна проводиться 4-5 разів на тиждень, вона трансформується у 2-3 онлайн-зустрічі. Учнім надаються чіткі інструкції; частина уроку використовується для відеопояснення нового матеріалу з урахуванням вікових особливостей дітей.

Під час дистанційного навчання збалансовано поєднувати цифрові завдання, роботу з підручниками та робочим зошитом.

Для синхронної взаємодії використовуються такі платформи, як Zoom, Google Meet, Skype, тощо.

Решта роботи відбувається в асинхронному режимі: учні, одержавши вказівки, самостійно виконують завдання. Асинхронний режим включає в себе різноманітні засоби інформації, аудіо- та відеоуроки (але не обмежуючись ними). На сайті школи публікується перелік навчальних матеріалів, цифрових ресурсів, завдань, а учні опрацьовують їх у зручному для себе темпі, відповідно до вказаних термінів виконання. Завдання для асинхронного виконання можуть бути як індивідуальними так і груповими.

Асинхронний режим включає:

- записані презентації, такі як слайд-шоу та відео;
- електронну пошту;
- дошки для обговорень;
- групи в соціальних мережах або Viber.

Забезпечується зворотний зв'язок з учнями. Додатково проводяться онлайн зустрічі для тих учнів, кому потрібна консультація.

Якщо в класі є діти, в яких немає доступу до електронних ресурсів, то основне навчання для таких учнів відбувається за підручником. Завдання передаються телефоном чи іншими доступними засобами спілкування. Для цього обираються максимально деталізовані завдання, роз'яснення порядку опрацювання тем і виконання завдань.

Розклад уроків дистанційного навчання складається так, щоб забезпечувалися такі вимоги:

- забезпечення найбільш рівномірного навантаження учасників освітнього процесу;
- забезпечення гнучкості графіка навантаження, розміщення уроків з урахуванням базових вимог.

Завдання для асинхронного опрацювання обираються диференційовані, практично-орієнтовані та творчі.

Для асинхронної взаємодії використовуються такі платформи освітньої діяльності, як Google Classroom, Padlet, «Всеосвіта», «На Урок», тощо.

В умовах дистанційного навчання особливої ваги набуває формувальне оцінювання. Основна мета оцінювання – покращення навчання. Деяка частина завдань не оцінюється, лише фіксується факт їх виконання. Застосовуються методи самоперевірки, а також взаємної перевірки робіт учнів, надаючи їм критерії оцінювання та створюючи середовище коментування робіт (наприклад, у Google: документах, презентаціях, блогах, тощо). Для дотримання принципу академічної доброчесності нагадуються правила та відповідальність за їх порушення перед виконанням завдань.

Отримання навчальних матеріалів та спілкування між учасниками дистанційного навчання під час оцінювання, що проводиться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації в синхронному та асинхронному режимі. Це можуть бути письмові роботи

(самостійні, контрольні, перекази, тестові, компетентнісні завдання), а також навчальний проєкт, заповнення таблиць, побудова схем, моделей. Завдання учнів можна контролювати через будь-який месенджер, який забезпечує відеозв'язок.

Під час контролю та оцінювання увага звертається на рівень здоров'я учнів, технічні проблеми, які можуть виникати під час виконання завдань дітям надається більше спроб в часі на виконання контрольних завдань.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється в електронних журналах, схвалених педагогічною радою ЗЗСО №45.

Директор

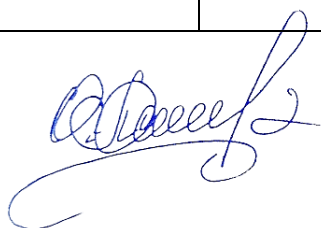
Олександр ПОШЕЛЮЖНИЙ

Таблиця №1

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ДЛЯ 5,6-х КЛАСІВ
З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ
НА 2022 - 2023 НАВЧАЛЬНИЙ РІК
(Наказ МОН України від 19.02.2021 № 235 (додаток 3))

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		5-А	5-Б	6-А	6-Б	Разом
Мовно-літературна	Українська мова	4	4	4	4	16
	Українська літ.	2	2	2	2	8
	Іноз. мова (англ.)	3,5	3,5	3,5	3,5	14
	Зарубіжна літ.	1,5	1,5	1,5	1,5	6
Математична	Математика	5	5	5	5	20
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2	2	2	8
	Географія	-	-	2	2	4
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1	1	1	4
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	1	-	-	2
	Історія України. Всесвітня історія	-	-	2	2	4
Інформатична	Інформатика	1	1	1	1	4
Технологічна	Технології	2	2	2	2	8
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	2	2	2	2	8
Фізична культура	Фізична культура	3	3	3	3	12
Разом		25+3	25+3	28+3	28+3	106+12
Додаткові години. Вибірковий освітній компонент		3	3	3	3	12
Друга іноземна мова (іспанська мова)		2	2	2	2	8
Міжгалузевий інтегрований курс «STEM»		1	1	1	1	4
Гранично допустиме навантаження		28+3	28+3	31+3	31+3	118+12
Всього (без урахування поділу класів на групи)		28+3	28+3	31+3	31+3	118+12

Директор

Олександр ПОШЕЛЮЖНИЙ